

» I BHFEIDHM ÓN 23^ú FEABHRA 2015

**Arthú Uimh. 2(b) ar
Phlean Forbartha
Chontae na Gaillimhe
2015-2021-
Plean na Gaeltachta**
(lena n-áirítear Ionnaíochtaí na Ceathrú
Rua, An Spidéil agus Bhaile Chláir)

Plean Forbartha Chontae na Gaillimhe
2015»2021

Comhairle Chontae na Gaillimhe
Galway County Council

An Clár Ábhar

1.1 Réamhléargas ar an bPlean Gaeltachta	3
1.2 Fís Straitéiseach Cheantar an Phlean Gaeltachta	3
1.3 Struchtúr an Phlean Lonnaíochta	4
1.4 Ordathas Lonnaíochta/Croí-Straitéis	4
1.5 Straitéis Forbartha agus Rogha Straitéis Forbartha Roghnach	5
1.6.1 Dúiche A: Iorras Aithneach/Camas/Ros Muc	6
1.6.2 Dúiche B: Dúiche Sheoigheach	6
1.6.3 Dúiche C: Ceantar na nOileán/an Crompán	7
1.6.4 Dúiche D: Cois Fharráige	8
1.6.5 Dúiche E: Oileáin Árann	9
1.6.6 Dúiche F: Imeall na Cathrach	9
1.7 Próifíl Dhúichí Ghaeltacht na Gaillimhe: Geilleagar / Turasóireacht / Sóisialta	10
1.8 Cuspóirí na Gaeltachta	11
Cuid 2 Criosú agus Úsáid Talún le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir .	13
2.1 An Réamhrá	13
2.2 Criosanna Úsáide Talún	13
2.3 Céimeanna	15
2.4 Láithreáin Deise	16
2.5 Ceantair Caomhnaithe	16
2.6 An Cheathrú Rua	17
2.6.1 Suíomh agus Comhthéacs	17
2.6.2 Acmhainneacht Gheilleagrach agus Turasóireachta	17
2.6.3 Criosuithe Úsáide Talún	17
2.6.4 Timpeallacht Thógtha agus Nádúrtha	18
2.7 An Spidéal	19
2.7.1 Suíomh agus Comhthéacs	19
2.7.2 Acmhainneacht Gheilleagrach agus Turasóireachta	19
2.7.3 Criosuithe Úsáide Talún	20
2.7.4 Timpeallacht Thógtha agus Nádúrtha	20
2.8 Baile Chláir	21
2.8.1 Suíomh agus Comhthéacs	21
2.8.2 Acmhainneacht Gheilleagrach agus Turasóireachta	21
2.8.3 Criosuithe Úsáide Talún	21
2.8.4 Timpeallacht Thógtha agus Nádúrtha	22
2.9 Cuspóirí Criosaithe Úsáide Talún le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir	22
2.10 Cuspóirí Forbartha le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir	25
2.11 Treoirí DM CSB1-CSB3	32

Cuid 3 Léarscáileanna Críosaithe Úsáide Talún le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir 38

1.1 Réamhléargas ar an bPlean Gaeltachta

Is Gaeltacht í cuid mhór de Chontae na Gaillimhe. Téann sí ó Bhaile Chláir, soir ón gcathair go Cloch na Rón in iarthar Chonamara, fad thart ar 100km, agus ó Oileán Árann ó thuaidh go Dúiche Sheoigheach atá ar an teorainn le Contae Mhaigh Eo. Tá cuid de na bailte fearainn atá taobh istigh de theorainn Chathair na Gaillimhe sa cheantar Gaeltachta freisin.

Is é aidhm an phlean seo creat a bhunú le haghaidh forbairt bheartaithe, chomhordaithe agus inbhuanaithe an cheantair Gaeltachta, agus chun na bonneagair gheilleagracha, shóisialta agus chomhshaoil a bhreisiú agus cothromaíocht a bhaint amach eatarthu chun ardchaighdeán maireachtála a chothú agus a fhorbairt, gan cosaint an chomhshaoil agus riachtanais na nglún amach romhainn a chur i mbaol.

Is éard a bheas i bplean na Gaeltachta ná comhthéacs an phlean, straitéis, forléargas ar na Dúichí agus pleananna lonnaíochta don Cheathrú Rua, an Spidéal agus Baile Chláir.

1.2 Fís Straitéiseach Cheantar an Phlean Gaeltachta

Is áit speisialta ar leith í an Ghaeltacht, agus tá sé tábhachtach go gcoinnítear a hoidhreacht chultúrtha shainiúil agus a háilleacht nádúrtha náisiúnta, a choinneáil trí phrionsabail na forbartha inbhuanaithe, ach go bhfreastalaítear freisin ar riachtanais agus ar uaimhianta mhuintir na Gaeltachta agus na gcúairteoirí ar an nGaeltacht. Cuspóirí Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe a bhaint amach chun an geilleagar áitiúil a chothú agus a fhorbairt agus chun caighdeán maireachtála mhuintir na háite a fheabhsú.

Cuireann na prionsabail treorach seo a leanas bonn eolais faoin bhfís straitéiseach a chuirfidh ar ár gcumas an fhís fhoriomlán a bhaint amach:

- Leibhéal inbhuanaithe forbartha a chur chun cinn atá feiliúnach do shaintréithe, d'oidhreacht, do chonláiste agus do ról straitéiseach an cheantair Gaeltachta, lena n-áirítear lonnaíochtaí na Ceathrún Rua, an Spidéal agus Bhaile Chláir chun gur féidir leis na ceantair sin forbairt;
- Tacaíocht a thabhairt do leibhéal cuí seirbhísí agus bonneagair chun tacú le forbairt inbhuanaithe agus le fás reatha agus amach anseo ar bhealach a chosnaíonn agus a chuireann le comhshaoil, le hoidhreacht, le saintréithe agus le conláistí na sráidbhailte Gaeltachta;
- An Brat Gorm, an Brat Cósta Ghlais agus tionscnaimh eile lena mbaineann a chur chun cinn agus tacú leo;
- Cloí le haidhmeanna “Straitéis Fiche Bliain don Ghaeilge 2010–2030” de chuid an Rialtais, lena n-áirítear an Ghaeilge sa Ghaeltacht a chaomhnú agus a chur chun cinn, oidhreacht, cultúr agus saibhreas na teanga a chaomhnú agus a chosaint, agus suíomh na Gaeilge sa bhaile, san ionad oibre agus sa phobal a neartú;
- Braistint láidir phobail, mórtas cathartha, féiniúlacht áitiúil agus cuimsitheacht shóisialta a chur chun cinn, agus stádas na Gaeilge sa cheantar agus an méid a chuireann sí le hoidhreacht teangeolaíochta na Gaeltachta a chur chun cinn;
- Soláthar a dhéanamh le haghaidh chomhdhlúthú agus fhás stuama na lonnaíochtaí agus na gceantar tuaithe i nGaeltacht na Gaillimhe;
- Soláthar a dhéanamh le haghaidh fheabhsú na gclár pobail agus bonneagar spóirt i nGaeltacht na Gaillimhe;
- Gréasán gluaiseachta d'ardchaighdeán a sholáthar le haghaidh coisithe, rothaithe agus feithiclí agus tús áite a thabhairt don iompar poiblí i nGaeltacht na Gaillimhe;
- An teacht ar an ngréasán iompair go hÁrann a fheabhsú ó thaobh bealaí air agus farraige;

- Oidhreacht shaibhir thógtha agus nádúrtha Ghaeltacht na Gaillimhe a chosaint agus a chaomhnú;
- Acmhainneacht chultúrtha, stairiúil agus turasóireachta an cheantair a fhorbairt ar bhealach inbhuanaithe;
- Aithnítear go bhfuil cuid de na ceantair Ghaeltachta is láidre maidir le húsáid na Gaeilge ó lá go lá i mbaol anois mar gheall ar mheath eacnamaíochta agus sóisialta de réir mar a léiríonn an Daonáireamh agus tuarascálacha sóisialta agus eacnamaíochta. Tacaíonn an Plean seo le forbairt leibhéil dhóthanaigh seirbhísí agus bonneagair chun inmharthanacht eacnamaíochta agus shóisialta pobal Gaeltachta a áirithiú agus chun na bagairtí ar cheantair den chineál is iargúlta a shainaithint.

1.3 Struchtúr an Plean Lonnaíochta

Beidh an leagan amach seo a leanas ar an bplean lonnaíochta:

- **Cuid 1:** Leagtar amach na cuspóirí agus straitéisí ardleibhéil a bhaineann le gach ceantar agus dúiche sa Ghaeltacht;
- **Cuid 2:** Leagtar amach na cuspóirí criosaithe le haghaidh na dtrí lonnaíocht, an Cheathrú Rua, an Spidéil agus Baile Chláir;
- **Cuid 3:** Leagtar amach pleananna mionsonraithe le haghaidh na dtrí lonnaíocht, lena n-áirítear léarscáileanna úsáide talún agus léarscáileanna tuilte.

1.4 Ordlathas Lonnaíochta/Croí-Straitéis

Ainmnítear roinnt sráidbhailte sa cheantar Gaeltachta sa rannóg “Lonnaíochtaí Eile” san Ordlathas Lonnaíochta i *bPlean Forbartha Chontae na Gaillimhe 2015–2021*. Meastar gur ceantair thuaithe iad na lonnaíochtaí sin go príomha, cé go gcuireann siad seirbhís thábhachtach ar fáil don phobal áitiúil mar gheall ar na háiseanna atá iontu, lena n-áirítear scoileanna, siopaí, tithe tábhairne agus oifigí poist. Luaitear leithdháiltí daonra le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir i gCroí-Straitéis Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe. Ullmhófar pleananna Criosaithe Úsáide Talún do na trí cheantar sin chun an Croí-Straitéis agus na leithdháiltí daonra a léiriú. Beidh siad sin i gCuid 2 den plean. Dar leis an Daonáireamh Náisiúnta is deireanaí (2016) is 99,617 daonra iomlán gach ceantar Gaeltachta sa tír amhail mí Aibreáin 2016, laghdú ó 100,716 in 2011. Bhí 9,445 cainteoir laethúil Gaeilge i nGaeltacht na Gaillimhe i mí Aibreáin 2016, laghdú 640 duine i gcomparáid le daonáireamh 2011. Tá 49,524 duine ina gcónaí i nGaeltacht na Gaillimhe. Áirítear sa líon sin 15,744 duine i nGaeltachtaí na cathrach agus 33,750 duine i nGaeltachtaí an chontae.

Déanfar gach iarracht chun athrá ar chuspóirí an Phlean Forbartha Contae sa Phlean Gaeltachta seo a laghdú oiread is féidir. Tá beartais agus cuspóirí a bhaineann leis an nGaeltacht i bhfoirm tithíocht uirbeach agus tuaithe agus cur chun cinn agus cosaint na Gaeilge i gCaibidil 3 agus i gCaibidil 10 de Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe, 2015–2021. Is ceart a lua go n-éascaíonn cuspóir RH04-Tithíocht Tuaithe Crios 4 (An Ghaeltacht) tithíocht tuaithe amuigh faoin tuath. Tá tagairt shonrach don Ghaeltacht i gCuid 10.4, le beartais agus cuspóirí a bhaineann le cur chun cinn agus cosaint na Gaeilge i dtéarmaí tograí geilleagracha agus cur chun cinn na Gaeilge mar theanga pobail. Ní mheastar go ndéanfar athrá ar na cuspóirí ná caighdeáin forbartha, cuspóirí straitéiseacha, etc., atá sa Phlean Forbartha Contae. Má theastaíonn aon bheartas/cuspóir nó caighdeán forbartha go sonrach le haghaidh ceantar ar leith, luafar sin go díreach, agus beidh sé ag cloí leis an bPlean Forbartha Contae i gcónaí. Dá bhrí sin beidh na caighdeáin forbartha mar an gcéanna ar fud an Chontae ar fad, agus bheadh aon difríocht i gcás lonnaíochtaí ar leith soiléir agus trédhearcach, dóibh siúd atá ag glacadh leis na pleananna agus don phobal i gcoitinne. Ina theannta sin, ní bheidh sa Phlean Gaeltachta ach cuspóirí atá sonrach do lonnaíocht agus indéanta, agus seachnófar cuspóirí

uaillmhianacha nó cuspóirí a mb'fhearr plé leo leis an mbuiséad bliantúil, clár na n-oibreacha bóthair, etc. Tá ról na pleanála úsáide talún le creat a chur i bhfeidhm ina bhféadfaí forbairt a dhéanamh, ach ní shonróidh sé an fhorbairt a dhéanfar. Cinnfear seachadadh na gculpóirí sa Phlean seo trí thionscnamh forbartha príobháidí le daoine aonair nó cuideachtaí nó trí leithdháileadh maoinithe phoiblí tríd an bpróiseas buiséadaithe bhliantúil, ar próiseas airgeadais é ar leithligh ó aon phlean úsáide talún.

1.5 Straitéis Forbartha agus Rogha Straitéis Forbartha Roghnach

Chun an fhís straitéiseach don cheantar Gaeltachta a bhaint amach, lonnaíochtaí na Ceathrún Rua, an Spidéal agus Bhaile Chláir san áireamh, tá sé tábhachtach iniúchadh a dhéanamh ar roinnt Roghanna Straitéis Forbartha difriúla chun a chinneadh cén rogha is éifeachtaí chun an fhís do na trí lonnaíocht Ghaeltachta a bhaint amach. Tugtar breac-chuntas ar roinnt roghanna féideartha forbartha anseo thíos. Forbraíodh na roghanna sin agus aird ar roinnt breithniúchán, lena n-áirítear an Chroí-Straitéis, an tOrdLathas Lonnaíochta, agus roinnt saintréithe sonracha le haghaidh gach ceantar lonnaíochta (an Cheathrú Rua, an Spidéal agus Baile Chláir).

Tar éis roinnt roghanna forbartha um fhás amach anseo a bhreithniú le haghaidh gach ceantar lonnaíochta, Forbairt Chothrom Cheantair an Phlean an rogha forbartha roghnach. Féachtar leis an rogha sin cur le hinmharthanacht agus soláthar do phobal ina gcuirtear forbairt shóisialta agus eacnamaíochta chun cinn agus a chinntíonn caighdeán ard saoil agus ag an am céanna go bhfuil an timpeallacht á cosaint. Tá an rogha forbartha seo ag teacht leis an bhFís Straitéiseach do na ceantair Ghaeltachta agus féachann le riachtanais cheantair lonnaíochta na Ceathrún Rua, an Spidéal agus Bhaile Chláir mar a leagtar amach sa Chroístraitéis i bPlean Forbartha an Chontae a sheachadadh ar bhealach pleanáilte agus inmharthana. Tacaíonn an rogha forbartha roghnach freisin le beartas an Rialtais ceantair uirbeacha thógtha atá ann cheana féin i gcathracha, bailte agus sráidbhailte a chomhdhlúthú ar mhaithe le forbairt inmharthanach seachas leathnú leanúnach a dhéanamh ar cheantair uirbeacha den chineál sin amach sa taobh tíre.

Baintear leas freisin as measúnachtaí comhshaoil mar thaca leis an rogha fobartha roghnach ina measc Measúnacht Straitéiseach Timpeallachta (SEA), Measúnacht Straitéiseach Baol Tuilte (SFRA) agus an Mheasúnacht Chúil (AA) a chuidíonn chun úsáidí talún amach anseo a chinneadh trí cheantair atá i mbaol ó thuilte agus ceantair atá íogaireach ó thaobh na héiceolaíochta a sheachaint chomh maith le forbairt neamhoiriúnach i gceantair den chineál sin a sheachaint.

1.6 Dúiche Ghaeltachta

Tá sé dhúiche ar leith sa Phlean Gaeltachta reatha le haghaidh 2008–2018.

- Iorras Aithneach/Camas/Ros Muc;
- Dúiche Sheoigheach;
- Ceantar na nOileán/An Crompán;
- Cois Fharraige;
- Oileáin Árann;
- Imeall na Cathrach.

Meastar go bhfuil na dúichí sin fós ábhartha agus gur cheart iad a áireamh sa phlean nua. In Acht na Gaeltachta, 2012 tugtar éifeacht reachtúil do chur i bhfeidhm na Straitéise Fiche Bliain don Ghaeilge, 2010–2030, nuair a deirtear go gcuirfear próiseas pleanála teanga i bhfeidhm, faoin Acht nua, ina n-ullmhófar plean teanga ag leibhéal an phobail do gach dúiche Ghaeltachta. Faoin acht, athainmneofar

Limistéir Ghaeltachta mar atá faoi láthair mar Limistéar Pleanála Teanga Gaeltachta agus comhaontófar pleananna teanga leis na pobail i ngach ceantar. Cuirfidh na Dúichí Gaeltachta atá ar an liosta thuasluaite leis na Limistéir Pleanála Teanga mar a thugtar breac-chuntas orthu i Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030 agus a chomhaontaítear leis na gníomhaireachtaí reachtúla ábhartha.

1.6.1 Dúiche A: Iorras Aithneach/Camas/Ros Muc

Is é seo Dúiche Iardheisceart Chonamara ó Dhoire Iorrais siar trí Chill Chiaráin, Carna, Glinsce, Bun na hAbhann, Caiseal agus Inis Ní. Áirítear sa dúiche seo freisin Toghranna an Turlaigh (Ros Muc), Chamais agus Chill Chuimín le hIorras Aithneach. Tá an dúiche ar fad an-scoite óna chéile. De réir dhaonáireamh 2016, bhí 2,935 duine ina gcónaí sa dúiche seo. Is é an príomhchineál fostaíochta sa dúiche seirbhísí gairmiúla agus tionscail na talmhaíochta, foraoiseachta agus iascaireachta. Léiríonn topagrafaíocht agus suíomh na dúiche Gaeltachta seo an cineál tionsclaíochta atá ar bun, is é sin tionscail na talmhaíochta agus na hiascaireachta. Sa Dúiche seo, tá thart ar 40% den daonra atá 15 bliana d'aois agus níos sine i mbun oibre, agus tá an ráta dífhostaíochta ag thart ar 10%. Tá thart ar 70% de mhuintir na dúiche atá trí bliana d'aois agus níos sine in ann Gaeilge a labhairt.

Tá roinnt saoráidí taighde mara/for-rochtana oideachais tríú leibhéal i mbun oibre sa dúiche seo. Tá Stáisiún Taighde Charna de chuid Ollscoil na hÉireann, Gaillimhe i mbun feidhme ó na 1950idí i leith. Is é seo príomhshaoráid na hÉireann le haghaidh taighde agus forbairt do bharshaothraithe ar réimse leathan iasc eite mara, sliogiasc agus speicis feamainne. Tá Stáisiún Taighde Charna bunaithe in iardheisceart Chonamara agus is é saotharlann mhara Institiúid Uí Riain é atá amach ón gcampas. Díríonn sé ar iniúchtaí móra taiscéalaíochta uisceacha, agus tá sé de thraidisiún ann tabhairt faoi thaighde feidhmeach agus faoi bhuntaighde araon ar speicis reatha agus nua don do bharshaothrú. Tá réimse leathan gníomhaíochtaí sa réigiún seo lena n-áirítear tionscail thraidisiúnta (ar nós tionscail na feamainne), fostaíocht seirbhíse agus cúpla coláiste samhraidh a mheallann líon mór daoine óga chuig an dúiche gach samhradh. Maidir le nithe is díol spéise do thurasóirí, tá *Ionad Cultúrtha an Phiarsaigh* lonnaithe i Ros Muc; ar an suíomh ar ar thóg Pádraig Mac Piarais, scríbhneoir, oideachasóir agus ceannaire Éirí Amach 1916, teachín ar bhruach Loch Oiriúlach in 1909. Tá ceithre chuid san fhorbairt: ionad nua do chuariteoirí, Cosán Chonamara (a chuimsíonn deich n-acra agus siúlóid lúibe), Slí na Coille (spás léirmhínteach a dhíríonn ar an bPiarasach féin) agus Teach an Phiarsaigh. Tá taispeántas iontach idirghníomhach in Ionad na gCuairteoirí a phléann oidhreacht an Phiarsaigh, agus a fhiosraíonn na rudaí a mheall an Piarasach go Conamara, tírdhreach agus stair uathúil an cheantair agus cultúr agus teanga na nGael.

Is ionad nua léirmhínteach ar chúrsaí imirce é Ionad Cuimhneacháin na nImirceach Cuideachta faoi Theorainn Ráthaíochta atá á thógáil i gCarna agus nuair a fhorbraítear é meastar gur sócmhainn luachmhar a bheidh san ionad seo chun cuairteoirí a mhealladh chun an cheantair seo agus chun muintir an réigiúin agus sliocht a sleachta a nascadh le chéile.

1.6.2 Dúiche B: Dúiche Sheoigheach

Tá formhór Thuaisceart Chonamara sa Dúiche seo, ag síneadh ó Chonga go dtí an Líonán agus níos faide ó thuaidh. Is ceantar sléibhe é den chuid is mó ina bhfuil Sléibhte Mhám Toirc, agus tá péire de na lochanna iascaireachta fiáine is fearr in iarthar na hEorpa, Loch Coirib agus an píosa ó dheas de Loch Measca. De réir dhaonáireamh 2016, bhí 2,139 duine ina gcónaí sa dúiche seo. Ba Seirbhísí Gairmiúla agus Tráchtáil agus Trádáil an príomhchineál fostaíochta sa dúiche. Sa Dúiche seo, tá thart ar 52% den daonra atá 15 bliana d'aois agus níos sine i mbun oibre, agus tá an ráta dífhostaíochta ag thart ar 5%. Tá thart ar 59% de mhuintir na dúiche atá trí bliana d'aois agus níos sine in ann Gaeilge a labhairt.

Is iad na Toghranna atá i nDúiche B ná:

- An Chorr;
- An Ros;
- Leitir Breacáin;

- Conga;
- An Fhairche;
- Binn an Choire.

Is acmhainní ríluachmhara iad Loch Coirib Uachtair agus Loch Measca Íochtair, chomh maith le Loch na Fuaiche, ó thaobh an chomhshaoil agus na hoidhreachta agus mar ghineadóir ioncaim. Feileann topagrafaíocht an cheantair do ghníomhaíochtaí faoin aer ar nós siúil agus rothaíochta agus is acmhainn luachmhar iascaireachta iad na lochanna. Tá Conga atá suite ar theorainn Mhaigh Eo/na Gaillimhe tábhachtach mar áit a mheallann turasóirí, lena fhoirgneamh oidhreachta, an abhainn agus an nasc atá aige leis an scannán The Quiet Man.

1.6.3 Dúiche C: Ceantar na nOileán/an Crompán

Tá Toghcheantar an Chrompáin, Leitir Móir agus Leitir Mealláin sa cheantar seo, chomh maith le sráidbhaile na Ceathrún Rua, a ainmnítear mar “Shráidbhailte Eile” sa Phlean Forbartha Contae agus ar mol seirbhísí é d’iardheisceart Chonamara. Tá cúig oileán i gceist le Ceantar na nOileán: Eanach Mheáin, Leitir Móir, Garmna, Leitir Mealláin agus Foirnís. Tá cúpla oileán eile níos lú ann freisin, ach ní féidir dul isteach orthu gan bhád.

Tugtar breac-chuntas sa Phlean Forbartha Contae ar “Shráidbhailte Eile” mar shráidbhailte a bhfuil struchtúir láidre lonnaithe iontu agus a bhfuil d’acmhainn acu tacú le fás breise, ag cur rogha mhalartach ar fáil do dhaoine chun cónaí sna sráidbhailte sin seachas amuigh faoin tuath. Tá plean sráidbhaile don Cheathrún Rua i gCuid 2. Is éard atá sa Dúiche seo, seachas leithinis an Chrompáin, sraith idirnasctha oileán a bhfuil droichid eatarthu a thóg Bord na gCeantar Cúng céad bliain ó shin. De réir dhaonáireamh 2016, bhí 4,590 duine ina gcónaí sa dúiche seo. Tá go leor oileáin bheaga eile i gCeantar na nOileán nach bhfuil aon duine ina gcónaí orthu. Drochthalamh talmhaíochta atá ann le go leor den bhuncharraig eibhir ag gobadh aníos as an talamh. Léirítear é sin sa chineál tionsclaíochta, i dtaca leis an líon daoine a fhostaítear (56) sa dúiche i dTalmhaíocht, Foraoiseacht agus Iascaireacht. Is tionscal tábhachtach í an Iascaireacht sa dúiche seo. I gcomparáid leis sin, tá líon mór daoine á bhfostú (433) san earnáil seirbhísí gairmiúla. Sa Dúiche seo, tá thart ar 40% den daonra atá 15 bliana d’aois agus níos sine i mbun oibre, agus tá an ráta dífhostaíochta ag thart ar 10%. Tá thart ar 93% de mhuintir na dúiche atá trí bliana d’aois agus níos sine in ann Gaeilge a labhairt.

Cé nach Limistéar Caomhantais Speisialta (SAC) é an chuid is mó den dúiche, tá uisce chósta Chuan Chill Chiaráin agus go leor de na hoileáin bheaga ainmnithe mar Limistéar Caomhantais Speisialta iarrthóra (cSAC). Rátáiltear leochaileacht an tírdhreacha mar 3 go ginearálta sa Chrompán agus mar 4 i Leitir Móir agus i Leitir Mealláin. Maidir le saoráidí pobail, osclaíodh Spórtlann Naomh Anna i Leitir Móir in 2007; is ionad iontach spóirt agus áineasa í sin sa cheantar Gaeltachta agus soláthraítear saoráidí do chuid mhór de phobal na Gaeltachta ann. I bhfolach ar theorainn deiridh Atlantach na hEorpa atá Ceantar na nOileán i gConamara. Tá *Connemara Isles Golf Club* ar oileán Eanach Mheáin. Is galfchúrsa dumhcha naoi bpoll é Connemara Isles agus cáil air mar chúrsa gailf. Cuireann na coláistí samhraidh Spleodar i Leitir Móir agus Coláiste na nOileán i dTír an Fhia acmhainn luachmhar ar fáil do scoláirí agus do mhúinteoirí chun a líofacht Ghaeilge a fheabhsú. Tá an eagraíocht Muintearas lonnaithe i dTír an Fhia, Leitir Móir agus cuireann sé ról tacaíochta ar fáil do phobal na Gaeltachta chun deiseanna comhionanna a bhaint amach i dtéarmaí oideachais agus fostaíochta do mhuintir na Gaeltachta; deiseanna forbartha pearsanta a sholáthar d’fhir agus do mhná; caighdeán an tsaol a fheabhsú dóibh siúd atá faoi mhíbhuntáiste; rannpháirtíocht iomlán tuismitheoirí in oideachas a bpáistí a éascú; agus tacú le húsáid na Gaeilge i ngach gné de shaol an phobail sa Ghaeltacht.

Chomh maith leis sin, tá Raidió na Gaeltachta lonnaithe i gCasla i gcroílár phobal na Gaeltachta agus soláthraíonn sé foinse luachmhar eolais, idir áitiúil, náisiúnta agus idirnáisiúnta. Ag an am céanna, cuirtear úsáid na Gaeilge chun cinn tríd an stáisiún raidió.

Forbraíodh roinnt saoráidí turasóireachta agus oidhreacha i nDúiche C, eadhon Ionad Turasóireachta a osclaíodh le deireanaí i gCasla a bhfuil mar aidhm leis níos mó cuairteoirí a threorú i dtreo Ghaeltacht Chonamara Thiar. D’oscail Ionad Oidhreachta Leitir Mealláin agus Ghorumna i lár mhí an Mheithimh in 2009 i gCaladh Ghólam. Tá oidhrecht shaibhir an cheantair le feiceáil san fhoirgneamh agus meallann sé líon suntasach turasóirí chuig an gceantar.

1.6.4 Dúiche D: Cois Fharraige

Síneann dúiche Chois Fharraige i gConamara ó imeall thiar Chathair na Gaillimhe siar le cósta ó thuaidh de Chuan na Gaillimhe chomh fada le Baile na hAbhann agus Ros an Mhíl. Tá daonra thart ar 7,432 duine i stráice dronuilleogach talún atá 24km soir siar agus 1.5km ó chladach Chuan na Gaillimhe ó thuaidh go dtí an bratphortach íseal Atlantach atá ainmnithe mar Limistéar Caomhantais Speisialta iarrthóra (cSAC).

Do chríocha an phlean seo, áirítear na Toghranna seo a leanas sa dúiche:

- Cill Chuimín;
- Sailearna;
- Cill Aithnín;
- An Spidéal;
- Sliabh an Aonaigh;
- Na Forbacha

Tá na bailte seo a leanas suite sna lonnaíochtaí sin freisin:

- An Tulaigh/Baile na hAbhann
- Na Forbacha
- An Cnoc
- Ros an Mhíl
- Na Mine

Is éard atá sa talamh go bunúsach ná brat tanaí fóid ar bheagán torthúlachta os cionn bunchloch eibhir. Ainmnítear an Spidéal sa chatagóir chéanna leis an gCeathrú Rua mar “Shráidbhailte Eile” san ordlathas lonnaíochta i bPlean Forbartha Chontae na Gaillimhe 2015–2021. Tá plean sráidbhaile don Spidéal i gCuid 2 atá le teacht.

Tá an patrún forbartha sa cheantar seo dírithe i dtreo na farraige den chuid is mó. Tá cúpla braisle áitiúil tithíochta sa cheantar freisin.

Is é an R336 an príomhbhóthar iompair a fhreastalaíonn ar cheantar Chonamara Theas. Tá líon mór bóithre beaga áitiúla ag dul isteach ann ó thuaidh agus ó dheas, ag ceangal na dtithe agus na talún leis an bpríomhbhóthar agus leis an bhfarraige. Soláthraíonn Aerfort Réigiúnach Chonamara sna Mine, 10km soir ón gCeathrú Rua, nasc sciobtha go hOileáin Árann. In 1996, bunaíodh Teilifís na Gaeilge i mBaile na hAbhann agus forbraíodh í mar phríomhacmhainn i gcur chun cinn na Gaeilge agus chun muintir na Gaeltachta a choinneáil ar an eolas faoi imeachtaí nuachta áitiúla, náisiúnta agus idirnáisiúnta. Bunaíodh Údarás na Gaeltachta in 1980, agus tá an t-údarás réigiúnach lonnaithe sna Forbartha agus freagrach as forbairt gheilleagrach, shóisialta agus chultúrtha na Gaeltachta. Is é cuspóir foriomlán Údarás na Gaeltachta a chinntiú go bhfanann an Ghaeilge mar phríomhtheanga pobail na Gaeltachta agus go seachadtar do na glúine amach romhainn í. Tá na tionscail iascaireachta lonnaithe feadh chósta na Gaeltachta den chuid is mó agus tacaítear le Calafort Ros an Mhíl, atá ina chuid thábhachtach den bhonneagar mara, i bPlean Forbartha Chontae na Gaillimhe le cuspóirí sonracha (TI24 agus TI25). Tá go leor tránna sa cheantar agus neart gníomhaíochtaí spóirt mara, lena n-áirítear seoltóireacht, iascaireacht, tumadóireacht agus féilte cadhcála.

Is é an príomhchineál fostaíochta sa dúiche Seirbhísí Gairmiúla agus Tráchtáil agus Trádáil, toisc go bhfuil muintir na Dúiche in ann taisteal go Cathair na Gaillimhe agus an ceantar máguaird don obair seans. Ina theannta sin, tá eastát tionsclaíochta seanbhunaithe ann agus roinnt cuideachtaí idirnáisiúnta ann in aice le TG4. Tá eastáit tionsclaíochta aonair ar fud na dúiche seo a thacaíonn leis an gceantar máguaird agus leis an gcúlchríoch níos forleithne. Sa Dúiche seo, tá thart ar 50% den daonra atá 15 bliana d’aois agus níos sine i mbun oibre, agus tá an ráta dífhostaíochta ag thart ar 9%. Tá thart ar 82% de mhuintir na dúiche atá trí bliana d’aois agus níos sine in ann Gaeilge a labhairt. Tabharfar aird ar an moladh maidir le pleanáil fhisiciúil in aon Phlean Teanga Gaeltachta a bheidh tarraingthe suas de réir fhorálacha Acht na Gaeltachta 2012 agus a bheidh daingnithe ag an Aire Cultúir, Ealaíon agus Gaeltachta.

1.6.5 Dúiche E: Oileáin Árann

Tá trí Oileán Árann – Inis Mór, Inis Meáin agus Inis Oírr – uathúil ó thaobh a bpleanála úsáide talún agus mar gheall air sin ullmhaíodh Creat do Phlean Forbartha Pobail chun treoir a thabhairt d’fhorbairt na n-oileán amach anseo. Forbraíodh achoimre ar na hoileáin faoi na téamaí seo a leanas sa phlean creata:

- Oidhreacht agus Cultúr an Phobail;
- Tithíocht;
- Bóithre agus Iompar;
- Forbairt Gheilleagrach agus Turasóireachta;
- Seirbhísí Bonneagair; agus
- Oidhreacht Nádurtha agus Thógtha, agus Caomhnú.

I gCaibidil 10 de *Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe, 2015–2021*, léirítear na cuspóirí i *gCuid 10.7 Polasaithe agus Cuspóirí na nOileán* sa Chreat Plean Pobail, a thugtar in Aguisín 1 i dtreo dheireadh an phlean seo.

1.6.6 Dúiche F: Imeall na Cathrach

Is é seo an chuid den Ghaeltacht atá ar theorainn Chathair na Gaillimhe, agus a bhfuil cuid de taobh istigh de theorainneacha riaracháin na Cathrach. Tá thart ar 15,428 duine ina gcónaí sa Dúiche seo. Is é an Dúiche seo an ceann is suntasaí ó thaobh brú mór air mar gheall ar fhás na cathrach agus ní amháin go gcaithfear dul i ngleic leis na hathruithe ar a nósmaireachtaí teanga agus cultúir, caithfear dul i ngleic freisin leis an éileamh leanúnach ar bhonneagar agus ar sheirbhísí. Tá deich dToghroinn sa Dúiche:

- Bearna;
- Eanach Dhúin;
- Maigh Cuilinn;
- Baile Chláir;
- Tulaigh Mhic Aodháin;
- Baile an Teampaill;
- Ceathrú an Bhrúnaigh;
- An Leacach Beag;
- An Carn Mór;

- Lisín an Bhealaigh.

Tá Plean Ceantair Áitiúil ar leith ag péire de na dúichí thuas, Bearna agus Maigh Cuilinn. Tá Bearna ina cuid d'Athrú Uimh. 2(a) agus beidh sé i bhfeidhm i gcomhar leis an bPlean Gaeltachta (faoi réir Athrú Uimh. 2[b]) agus tá plean ceantair áitiúil in situ ag Maigh Cuilinn go dtí 2019. Is iad na príomhchineálacha fostaíochta sa dúiche seo Seirbhísí Gairmiúla, Tráchtáil agus Trádáil agus Tionscail Déantúsaíochta. Léiríonn an cineál bonn fostaíochta sa dúiche seo a shuíomh timpeall ar Chathair na Gaillimhe agus a ceantar máguaird ina bhfuil croílár na fostaíochta. Sa Dúiche seo, tá thart ar 60% den daonra atá 15 bliana d'aois agus níos sine i mbun oibre, agus tá an ráta dífhostaíochta ag thart ar 5%. Tá thart ar 59% de mhuintir na dúiche atá trí bliana d'aois agus níos sine in ann Gaeilge a labhairt.

1.7 Próifíl Dhúichí Ghaeltacht na Gaillimhe: Geilleagar / Turasóireacht / Sóisialta

Tá roinnt saintréithe ar leith ag na Dúichí i nGaeltacht na Gaillimhe atá le feiceáil sna sráidbhailte agus sna lonnaíochtaí ar fud an cheantair Gaeltachta fhairsing seo. Léiríonn daonáireamh 2016 nár fhás daonra cheantar Gaeltachta an chontae ach 142 duine agus léiríonn na torthaí freisin nádúr scaipthe an daonra agus an bhunús fostaíochta i nGaeltacht na Gaillimhe. Is iomaí cúinse a dhéanann lonnaíochtaí/sráidbhailte inmharthana ar bhonn geilleagrach agus mealltach d'infheisteoirí agus do chuariteoirí araon, agus uaireanta bíonn sé deacair iad a thuar. Ach chun críche an Phlean Gaeltachta seo, bunófar an straitéis forbartha ar thacú le gach cineál gineadóir fostaíochta/turasóireachta a fheileann don cheantar Gaeltachta agus iad a éascú oiread is féidir (faoi réir breithnithe comhshaoil agus breithnithe pleanála ábhartha eile). Ag an am céanna cosnófar agus breiseofar traidisiún cultúrtha uathúil na Gaeilge. Ainmnítear roinnt lonnaíochtaí sa cheantar Gaeltachta sa rannóg *“Sráidbhailte Eile”* agus *“Lonnaíochtaí Eile agus an Tuath”* san Ordlathas Lonnaíochta i *bPlean Forbartha Chontae na Gaillimhe*. Cé gurb iad sin na “bailte fáis” is lú is ceantair thábhachtacha iad mar sin féin sna cúlchríocha tuaithe ar a bhfreastalaíonn formhór na gceantar seo. Chun beocht agus spleodar leanúnach na gceantar seo a chinntiú, spreagfar soláthar meascáin d'úsáidí cónaitheacha, gnó agus cultúrtha faoi réir phleanáil agus fhorbairt chuí an cheantair agus de réir Chroí-straitéis an Phlean Forbartha Contae. Tabharfar tús áit sna ceantair seo d'athnuachan láithreán tearcúsáidte nó tréigthe sna lonnaíochtaí a shaináithnítear in ordlathas Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe. Tá roinnt gnóthaí nideoige i bhfeidhm sa cheantar Gaeltachta, go háirithe i nDúiche D inar thacaigh Údarás na Gaeltachta agus gníomhaireachtaí stáit eile le cruthú agus leathnú tionscal ar nó Med Tech sna Forbacha.

Tá ról thar a bheith tábhachtach ag tionscal na turasóireachta i rath an gheilleagair áitiúil i gContae na Gaillimhe agus mheall an ceantar Gaeltachta líon mór cuairteoirí mar gheall ar a thórdhreach uathúil agus a shaoráidí le haghaidh gníomhaíochtaí uisce-bhunaithe, gníomhaíochtaí allamuigh agus gníomhaíochtaí cultúrtha. Forbraíodh Slí an Atlantaigh Fhiáin le blianta beaga anuas le méadú ar an gcomharthaíocht agus ar na saoráidí feadh na Slí chun cuairteoirí a mhealladh agus a choinneáil sa cheantar. Chomh maith leis sin, forbraíodh trí bhealach tiomána faoi Phlean Bonneagair agus Eolais Chonamara, dar teideal *Connemara Wild at Heart – Conamara Fiáin go Smior*. Chuir na Coláistí Samhraidh i roinnt Dúichí Gaeltachta sócmhainn luachmhar ar fáil i dtéarmaí ghníomhaíocht chultúrtha, gheilleagrach agus shóisialta na Gaeltachta a mheallann scoláirí agus múinteoirí as gach cearn den tír. Cuireann suíomh na stáisiún raidió agus teilifíse sa cheantar Gaeltachta nasc ar fáil leis na pobail Ghaeltachta agus le pobail níos leithne sa tír ó thaobh cúrsaí sóisialta agus reatha de.

Cuireann soláthar saoráidí inrochtana sóisialta agus pobail don cheantar Gaeltachta le caighdeán saoil gach duine agus tá sé tábhachtach go mbeadh fáil ag gach duine sa cheantar ar shaoráidí dá leithéid i ngar dóibh. Tá roinnt gníomhaireachtaí deonacha agus stáit ag obair leis na pobail agus iontu chun an comhtháthú sóisialta agus pobail sa Dúiche Ghaeltachta a fheabhsú. De bharr chomh scaipthe is atá

formhór na lonnaíochtaí sa cheantar Gaeltachta, tá soláthar bonneagar éifeachtúil iompair agus seirbhísí riachtanach le haghaidh fhorbairt na lonnaíochtaí agus na cúlchríche tuaithe níos forleithne. Toisc go mbeidh an plean seo ina chuid de na cuspóirí i bPlean Forbartha Chontae na Gaillimhe a bhaineann le soláthar bonneagar líonra iompair agus saoráidí pobail atá sa Phlean Forbartha Contae cheana féin, ní mheastar gur gá iad a athrú. Tá limistéar ollmhór i nGaeltacht na Gaillimhe atá i láithreáin Natura 2000 (idir SAC, SPA agus NHA) a chosnaítear le reachtaíocht Náisiúnta agus Eorpach. Tá ceantair ann freisin i gceantair Íogaireachta Tírdhreacha (3, 4 agus 5). Cabhróidh cosaint agus breisiú na sócmhainní oidhreachta agus comhshaoil trí *Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe 2015–2021* le saintréithe áitiúil agus sainiúlacht an cheantair Gaeltachta agus a cheantar máguaird a chosaint, ag soláthar tairbhí áitiúla geilleagracha, sóisialta agus comhshaoil. D’ainneoin na gcuspoirí atá i bPlean Forbartha Chontae na Gaillimhe cheana féin, aithnítear go bhfuil na cuspóirí seo a leanas ag teastáil don cheantar Gaeltachta trí chéile agus go gcuirfidh siad leis an cuspóirí a bhaineann leis an nGaeltacht sa Phlean Forbartha Contae.

1.8 Cuspóirí na Gaeltachta

Cuspóirí le haghaidh Ghaeltacht na Gaillimhe

Cuspóir GL1 Oidhrecht Teanga agus Chultúir na Gaeltachta

Beidh sé ina chuspóir ag an gComhairle oidhrecht teangeolaíochta agus chultúir na Gaeltachta a chosaint agus an Ghaeilge a chur chun cinn mar theanga an phobail.

Cuspóir GL2 Forbairtí Turasóireachta sa Ghaeltacht

(a) Is cuspóir de chuid na Comhairle é forbairt acmhainneacht turasóireachta na gceantar Gaeltachta a spreagadh agus a éascú ar bhealach a léiríonn meas ar oidhrecht chultúrtha, thógtha agus nádúrtha agus concláistí áitiúla an cheantair, agus a dhéanann iad a fhorbairt, a chosaint agus a fheabhsú;

(b) Soláthar bonneagar agus seirbhísí turasóireachta a sholáthar nuair is féidir agus tacú leis, lena n-áirítear bonneagar siúil, rothaíochta agus bunaithe ar an uisce agus saoráidí lóistín do chuariteoirí gearrthéarmacha ar fud an cheantair Gaeltachta i suíomhanna oiriúnacha. Déanfaidh bonneagar agus seirbhísí dá leithéid iarracht aon mhéadú ar líon na gcuariteoirí a bhainistiú chun éifeachtaí suntasacha a sheachaint, lena n-áirítear cailteanas gnáthóige agus suaitheadh, lena n-áirítear a chinntiú go bhfuil aon tionscadal nua, ar nós glasbhealaí, i suíomh oiriúnach ó thaobh leochaileacht éiceolaíochta de, ar nós criosanna bruachánacha.

Cuspóir GL3 Forbairt Gheilleagrach sa Ghaeltacht

Na forbairtí a chuireann le forbairt gheilleagrach na Gaeltachta ar bhealach inbhuanaithe a chur chun cinn agus a spreagadh i suíomhanna oiriúnacha sa cheantar Gaeltachta.

Cuspóir GL4 Forbairt Láithreán Athfhorbraíochta agus Folúntas

Athfhorbairt láithreáin athfhorbraíochta reatha a spreagadh laistigh de shráidbhailte seanbhunaithe sa Ghaeltacht chun athnuachan inbhuanaithe tailte agus/nó foirgneamh tearcúsáidte/folamh a mhéadú oiread is féidir le haghaidh forbairtí féideartha tráchtála, cultúrtha, miondíola, pobail agus cónaitheacha.

Cuspóir GL5 Margáí Nideoige sa Ghaeltacht

Forbairt inbhuanaithe ionaid tionscail chruthaithigh agus tionscnaimh ealaíne a chur chun cinn agus a éascú i láithreacha feiliúnacha sa Ghaeltacht.

Cuspóir GL6 Treoir Creat Forbartha Pobail le haghaidh Oileáin Árann

Tacú leis na bearta atá sa Phlean Creat Pobail agus iad a éascú nuair is féidir. (San áireamh in Aguisín 1)

Cuspóir GL7 Oidhreacht Thógtha sa Ghaeltacht

Forbairt inbhuanaithe oidhreacht thógtha Ghaeltacht na Gaillimhe a chur chun cinn ó thaobh deachleachtas oidhreachta agus chosaint a gnéithe uathúla.

Cuspóir GL8 Oidhreacht Nádúrtha sa Ghaeltacht

Forbairt inbhuanaithe bonneagair ghlais i lonnaíochtaí sa Ghaeltacht a chur chun cinn agus a comhtháthú i dtograí forbartha a iarraidh de réir mar is cuí chun speicis atá leochaileach do chúinsí solais a chosaint ar nós sciatháin leathair, níor cheart go soláthródh feistis solais ach an méid solais a theastaíonn do shábháilteacht phearsanta agus ba cheart iad a dhearadh ionas go seachnófaí dallrú nó solas a scalladh os cionn plána cothrománach.

Cuspóir GL9 Bonneagar sa Ghaeltacht

(a) Forbairt inbhuanaithe tionscadail bonneagair a chur chun cinn chomh maith le feabhsú an ghréasáin bonneagair i nGaeltacht na Gaillimhe, i ndlúthchomhar leis na páirtithe leasmhara ábhartha;

(b) Tacú le hullmhú agus cur i bhfeidhm an phlean fearainn phoiblí agus tionscnaimh eile lena mbaineann le haghaidh sráidbhailte i nGaeltacht na Gaillimhe de réir na n-acmhainní atá ar fáil.

Cuspóir GL10 - Clásal Feidhme le haghaidh Dhá Theach nó níos mó i nDúiche D (Cois Fharraige)

Cuirfear Clásal Feidhme Teanga i bhfeidhm ar sciar d'aonaid chónaitheacha i bhforbairt ina bhfuil dhá aonad nó níos mó i lonnaíochtaí sainaitheanta i nDúiche D (Cois Fharraige). **80%** ar a laghad a bheidh sa sciar d'áiteanna cónaithe ina mbeidh clásal feidhme teanga i bhfeidhm nó an chomhréir de dhaoine a úsáideann an Ghaeilge go laethúil, de réir an Daonáirimh fhoilsithe is deireanaí, pé acu is mó.

Cuid 2 Criosú agus Úsáid Talún le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir

2.1 An Réamhrá

Léirítear sna trí léarscáil lonnaíochta i gCuid 3 teorainn gach ceann de na trí phlean lonnaíochta. Meastar go bhfuil ceantair nach bhfuil sna lonnaíochtaí sin ná i bPleananna Bhearna agus Mhaigh Cuilinn sa cheantar tuaithe. Laistigh de na ceantair sin, déanfar measúnú ar iarratais phleanála agus aird ar na cuspóirí agus na caighdeáin le haghaidh an cheantair tuaithe, mar a leagtar amach in *Imleabhar 1 de Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe, 2015–2021*.

Tugtar cuspóirí an chriosaithe úsáide talún chun an méid a bheartaíonn an Chomhairle i leith úsáidí talún sna trí lonnaíocht a chur in iúl.

Maidir leis na trí lonnaíocht, is iad seo a leanas cuspóirí an chriosaithe úsáide talún agus an fhís lena mbaineann le haghaidh gach creasa:

2.2 Criosanna Úsáide Talún

Criosú	Cuspóir	Cur Síos
Cónaitheach: RE: Cónaitheach Reatha	Conláistí cónaitheacha na gceantar cónaithe reatha a chosaint agus a fheabhsú.	Foráil a dhéanamh d'fheabhsúcháin, athchóirithe agus síntí tí agus forbairt chónaithe inlíonta oiriúnach de réir phrionsabail an dea-dhearaidh agus chosaint conláiste reatha cónaitheach.
R1: Céim 1 Cónaitheach	Limistéir conláiste chónaitheacha a chosaint, a sholáthar agus a fheabhsú i rith shaolré an phlean seo.	Foráil a dhéanamh do sholáthar forbairtí nua cónaitheacha d'ardchaighdeán ag an dlús cuí, ina mbeadh an leagan amach agus dearadh nasctha go maith le lár an tsráidbhaile agus le saoráidí an phobail. Meascán oiriúnach de mhéideanna, cineálacha agus tionóntaí tithe a sholáthar chun freastal ar riachtanais teaghlach agus chun pobail chothromaithe a chur chun cinn.
R2: Céim 2 Cónaitheach	Limistéir conláiste chónaitheacha a chosaint, a sholáthar agus a fheabhsú.	Foráil a dhéanamh do sholáthar forbairtí nua cónaitheacha d'ardchaighdeán ag an dlús cuí, ina mbeadh an leagan amach agus dearadh nasctha go maith le lár an tsráidbhaile agus le saoráidí an phobail. Níl Céim 2 Cónaitheach infhorbartha go ginearálta i rith shaolré an phlean seo faoi réir na bhforálacha thíos

		(*Forbairtí Tí Aonair do bhaill teaghlaigh ar thailte atá in úinéireacht an teaghlaigh; *Forbairtí neamhchónaitheacha atá oiriúnach do chomhthéacs an láithreáin, aon chonláiste cónaitheach atá ann cheana féin agus an patrún reatha forbartha sa cheantar; *Sa chás gur léir nach féidir tailte R-Cónaitheacha (Céim 1) a fhorbairt, nó nach bhforbrófar iad laistigh de thréimhse an phlean, d'fhéadfaí breithniú a dhéanamh ar fhorbairt chónaitheach ar bhealach céimnithe ar roinnt tailte Cónaitheacha (Céim 2).
Lár Sráidbhaile (VC)	Foráil a dhéanamh d'fhorbairt agus d'fheabhsú úsáidí oiriúnacha lár sráidbhaile, lena n-áirítear úsáidí miondíola, tráchtála, oifige agus cathartha/pobail agus foráil a dhéanamh do scéim "Cónaí os cionn an tSiopa", do chóiríocht chónaitheach nó do chóiríocht chónaitheach choimhdeach eile.	An lár sráidbhaile reatha a fhorbairt agus a chomhdhlúthú chun a bheogacht agus a spleodar a fheabhsú le dlús forbairtí oiriúnacha tráchtála agus cónaitheacha, a chinnteoidh meascán tráchtála, áineasa agus cathartha.
Tionsclaíoch (I)	Forbairt inbhuanaithe na n-úsáidí tionsclaíocha agus úsáidí a bhaineann le cúrsaí tionsclaíocha a chur chun cinn, lena n-áirítear déantúsaíocht, próiseáil ábhar, trádstóráil agus dáileadh ar thailte oiriúnacha, le seirbhísí agus saoráidí leordhóthanacha agus leibhéal ard rochtana ar ghréasáin príomhbhóithre agus saoráidí iompair phoiblí.	Níos mó forbartha agus feabhsúcháin a éascú ar cheantair fostaíochta reatha agus deiseanna a éascú le haghaidh forbairt forbairtí tionsclaíocha arda nua i dtimpeallacht fhisiciúil d'ardchaighdeán.
Gnó agus Fiontar (BE)	Foráil a dhéanamh d'fhorbairt gnó agus fiontar.	Níos mó forbartha agus feabhsúcháin a éascú ar cheantair fostaíochta reatha agus deiseanna a éascú le haghaidh forbairt forbairtí gnó agus fiontar d'ardchaighdeán i

		dtimeallacht fhisiciúil d'ardchaighdeán.
Saoráidí Pobail (CF)	Foráil a dhéanamh do shaoráidí cathartha, pobail agus oideachais.	Forbairt a éascú ar an mbonneagar riachtanach pobail, sláinte, reiligiúnach, oideachais, sóisialta agus cathartha.
Spás Oscailte/Áineas agus Conláiste (OS)	Spás oscailte reatha a chosaint agus a bhreisiú agus foráil a dhéanamh do spás áineasa agus conláiste.	Níos mó forbartha agus feabhsúcháin a éascú ar spásanna oscailte gníomhaíochta reatha, limistéir fhoirmeálta aclaíochta, tailte spóirt, páirceanna imeartha.
Fóntas Poiblí (PU)	Tailte a sholáthraíonn bonneagar seirbhíse a chothabháil.	Ainmniú tailte le haghaidh fóntas poiblí, ar nós córais cóireála dramhuisce, a cheadú.
Bonneagar Iompair (TI)	Soláthar agus cothabháil bonneagar riachtanach iompair a éascú.	Tailte a chur ar leataobh chun bóithre poiblí, cosáin, cuanta, canálacha, bealaí rothaíochta, stadanna bus agus tírdhrechtú a éascú, chomh maith le haon oibreacha gaolmhara a theastódh, de réir mar is cuí.

Tábla 1.1 Criosanna Úsáide Talún

2.3 Céimeanna

Is cuspóir de chuid na Comhairle é go dtabharfaí faoi fhorbairt ar bhealach córasach agus inbhuanaithe. Déanfar talamh chríosaithe a fhorbairt ina céimeanna de réir cur chuige seicheamhach:

- Síneofar forbairt amach ón lá agus tabharfar tús áite don talamh neamhfhorbartha is gaire do láir sráidbhailte agus bealaí iompair phoiblí (más ann dóibh), i.e. ba cheart “léim” go ceantair imeallacha a sheachaint;
- Ba cheart béim láidir a chur ar dheiseanna líonta talún a spreagadh agus úsáid níos fearr a bhaint as tailte tearcúsáidte; agus láithreáin deise;
- Ba cheart go mbeadh ceantair atá le forbairt le taobh ceantair a forbraíodh cheana féin.

Níor cheart na prionsabail thuasluaite a shárú seachas i gcásanna eisceachtúla. Caithfear aon eisceacht a chosaint go soiléir le cúinsí áitiúla agus caithfear údar dá leithéid a leagan amach in aon togra iarratas pleanála.

Féadfaidh an Chomhairle, i gcásanna áirithe, a ordú go ndéanfaí forbairt cheadaithe de réir a chéile má mheastar go bhfuil sé sin riachtanach dó seo a leanas:

(i) cothromaíocht oiriúnach a chur chun cinn idir saoráidí fostaíochta, cónaitheacha agus seirbhísí (scoileanna, saoráidí pobail) agus úsáidí eile a theastaíonn chun neamhspleáchas na lonnaithe a mhéadú; nó

(ii) a chinntiú go gcuirtear seirbhísí bonneagair ar fáil in éineacht leis an bhforbairt, lena n-áirítear bonneagar uisce, séarachais agus bóthair, a theastaíonn chun caighdeán comhshaoil agus sábháilteacht phoiblí an cheantair a chosaint.

2.4 Láithreáin Deise

Tá “Suíomhanna Deise” (OS) sna pleananna lonnaithe. Is é cuspóir an OS treoir a thabhairt d’fhorbróirí maidir le huailmhianta an phlean i leith forbairt tailte áirithe ina mbeartaítear níos mó ná úsáid talún amháin.

2.5 Ceantair Caomhnaithe

Níl aon láithreáin Eorpacha i lonnaithe na Ceathrún Rua, an Spidéal agus Bhaile Chláir i nGaeltacht na Gaillimhe.

2.6 An Cheathrú Rua

2.6.1 Suíomh agus Comhthéacs

Tá sráidbhaile na Ceathrún Rua suite thart ar 45km siar ó lár Chathair na Gaillimhe i lár leithinse ar a bhfuil Toghroinn an Chrompáin. Breathnaíonn an leithinis soir thar Chuan Chasla go Ros an Mhíl agus Cois Fharráige, agus siar thar Chuan an Fhir Mhóir go Leitir Móir agus Garmna, ar a dtugtar Ceantar na nOileán. Téann an R343 tríd an sráidbhaile, bóthar a fhágann an príomhbhóthar réigiúnach, an R336, ag aomhal Chasla. Forbraíodh an sráidbhaile ar aon líne den chuid is mó feadh an R343. Is cuid riachtanach de chreatlach agus de shaintréithe an phobail iad na cuanta, an tSean-Chéibh agus Caladh Thaidhg. Is sraith scoilte foirgneamh é snáithe tógtha an tsráidbhaile, feadh na príomhshráide ón séipéal paróiste siar ó dheas go dtí an casadh go Caladh Thaidhg agus feadh ceithre mhionbhóthar a théann amach ón bpríomhshráid. Chomh maith leis an tithíocht scaipthe ísealdlúis, tá foirgnimh chathartha ann freisin, i.e. an séipéal, bunscoil agus meánscoil, halla pobail agus teach altranais/ionad sláinte, agus réimse foirgnimh thráchtála, lena n-áirítear óstáin, oifig an phoist, siopaí, oifigí, stáisiún dóiteáin agus saoráidí bialainne. Tá formhór na forbartha tithíochta, i dtéarmaí a dlúis, treoshuímh agus dearaidh, cosúil leis na haonaid chónaithe taobh amuigh de theorainn reatha an tsráidbhaile.

2.6.2 Acmhainneacht Gheilleagrach agus Turasóireachta

Tá tionscal na turasóireachta ar cheann de na príomhfhoinsí ioncaim in Iarthar na hÉireann, agus go mór mór i gConamara. Is sócmhainn thábhachtach turasóireachta í Trá an Dóilín ar an gCeathrú Rua. Is sócmhainn luachmhar shóisialta agus gheilleagrach é an meascán atá ar fáil san áit, idir an tírdhreach, chósta an Atlantaigh, an ceantar sléibhe gan mhilleadh, agus an cultúr speisialta áitiúil labhartha agus ceoil. Áirítear le cuid de na tionscnaimh áitiúla turasóireachta tumadóireacht scúba agus Féile an Dóilín. Tá an Cheathrú Rua i lár Ghaeltacht na Gaillimhe agus is í an phríomhlonnaíocht í ina bhfuil an réimse seirbhísí poiblí, tráchtála agus pobail a theastaíonn le haghaidh fhorbairt inbhuanaithe iarthar Ghaeltacht Chonamara. Tá dhá Choláiste Samhraidh sa sráidbhaile – Coláiste Chiaráin agus Coláiste Cholumba – a fhreastalaíonn ar suas le 2,000 dalta gach bliain. Riarann Ollscoil na hÉireann, Gaillimh cúrsaí tríú leibhéal trí mheán na Gaeilge mar oideachas for-rochtana san Acadamh, ar a dtugtar Áras Mháirtín Uí Chadhain freisin. Tá sé mar aidhm ag an Acadamh an teanga a neartú agus a leathnú i measc mhuintir na Gaeltachta agus na forais phoiblí a fhreastalaíonn ar an nGaeltacht. Tá deis foirgnimh a thógáil lena ngabhann dearadh comhaimseartha agus úsáid mheasctha ar an bPríomhshráid agus ar na tailte ar chúl na Príomhshráide, a léireodh atmaisféar sráidbhaile Gaeltachta, agus a chaomhnódh an rochtain ar thailte cúil infhorbartha chun críche úsáidí cónaitheacha. Beidh anailís níos mionsonraithe ar na láithreáin sin i gCuid 2.10 den phlean seo. Tá geilleagar an tsráidbhaile cosúil le gnáth-shráidbhaile dá mhéid a fhreastalaíonn mar ionaid seirbhíse do chúlchríoch fhairsing thuaithe. Tá roinnt siopaí beaga miondíola, tithe tábhairne, ionaid bia agus roinnt oifigí agus foirgneamh do sheirbhís pobail ann. Tá roinnt seirbhísí ann freisin nach mbeadh i sráidbhailte chomh beag leis de ghnáth, mar atá Eastát Tionsclaíoch, Coláistí Samhraidh agus Saoráidí Oideachais Tríú Leibhéal. Léiríonn na húsáidí sin ar fad chomh tábhachtach is atá an Cheathrú Rua ó thaobh a saoráidí agus seirbhísí de.

2.6.3 Criosuithe Úsáide Talún

Leithdháiltear daonra 105 duine ar an gCeathrú Rua i gCroí-straitéis *Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe, 2015–2021*. Tugtar riachtanas le haghaidh 5.43ha de thalamh Chéim 1 Cónaitheach. Mar chuid den athbhreithniú ar an bplean Gaeltachta agus na criosuithe úsáide talún le haghaidh na Ceathrún Rua, ní bheartaítear an fhíor seo a leasú, ach tugadh faoi athbhreithniú iomlán ar na criosuithe úsáide talún nuair a bhíodhas ag ullmhú léarscáil criosaithe úsáide talún le haghaidh na Ceathrún Rua i dtéarmaí stair pleanála agus criosuithe aonair. Ó glacadh leis an bPlean Gaeltachta in 2008 is beag forbairt a rinneadh ar an gCeathrú Rua mar gheall ar chúinsí geilleagracha, agus toilleadh

an bhonneagair dramhuisce. Tá córas bailithe agus cóireála dramhuisce ag an sráidbhaile a dhoirteann séarachas bréan agus uisce dromchla go sruth éalaithe isteach san fharraige. Tá Tuarascáil ar Dhearadh Coincheapa á hullmhú mar chuid de shraith náisiúnta scéimeanna a dhoirteann isteach san fharraige. D’ainneoin na faidhbe sin maidir le toilleadh dramhuisce, meastar go bhfuil sé ciallmhar plean úsáide talún a chur in situ ionas go mbeidh an sráidbhaile in ann forbairt go hinbhuanaithe.

Criosú	Limistéar
Cónaitheach (Céim 1)	5.43ha
Cónaitheach (Céim 2)	36.7ha

Tailte Cónaitheacha Chéim 1 agus Chéim 2

2.6.4 Timpeallacht Thógtha agus Nádúrtha

Níl aon ainmniúcháin chomhshaoil ná aon Limistéar Oidhreachta Nádúrtha sainithe ag an Aontas Eorpach taobh istigh de theorainn an Phlean. Tá SAC Chuan Chill Chiaráin thart ar 1km siar ó thuaidh ó cheantar an phlean. Tá ceantar an phlean laistigh d’Aicme 2 agus Aicme 3 de cheantar Íogaireacht Tírdhreacha an chontae. Tá roinnt Déanmhas Cosanta atá faoi chosaint faoin Acht um Pleanáil agus Forbairt, 2000 (arna leasú) ann agus roinnt Séadchomharthaí Taifeadta atá faoi chosaint faoi Alt 12 d’Acht na Séadchomharthaí Náisiúnta (Leasú), 1994. Níl aon Limistéar Caomhantais Ailtireachta in situ faoi láthair i lonnaíocht an phlean. Tugtar liosta de bheartais agus cuspóirí sonracha a bhaineann leis an timpeallacht thógtha agus nádúrtha i gCaibidil 9 den Phlean Forbartha Contae agus tá liosta de Thaifead na Struchtúr atá faoi Chosaint in Aguisín V den phlean.

2.7 An Spidéal

2.7.1 Suíomh agus Comhthéacs

Tá an Spidéal suite 18 km siar ó Chathair na Gaillimhe i nGaeltacht Chonamara. Tá sé suite ar dhá thaobh an bhóthair réigiúnaigh, an R336, agus tá tírdhreach garbh bratphortaigh os cionn bunchloch eibhir ó thuaidh de agus Cuan na Gaillimhe ó dheas. Is é an bóthar réigiúnach, an R336, a cheanglaíonn Cathair na Gaillimhe leis an Líonán in iarthuaisceart Chonamara an príomhbhealach iompair a fhreastalaíonn ar an Spidéal, Cois Fharraige agus Conamara Theas. Téann sé trí lár an tsráidbhaile agus ritheann sé feadh an chósta siar go hIndreabhán, Aerfort Chonamara agus TG4. Tá bóthar áitiúil ag freastal ar an sráidbhaile freisin, a nascann go díreach é le Maigh Cuilinn agus leis an mbóthar tánaisteach náisiúnta, an N59. Is cuid den phríomhshráid é an R336 agus téann sé soir siar ó cheann ceann an tsráidbhaile. Níl an stíl, méid ná an aois chéanna ag na foirgnimh ar dhá thaobh na Príomhshráide ach baintear úsáid tráchtála de ghnáth as na hurláir atá ar leibhéal na talún. Tá Cill Éinde, Scoil Mhuire, an Leabharlann agus Coláiste an Linbh Íosa ar an tsráid freisin. Is é Coláiste Chonnacht, atá taobh amuigh de theorainn an tsráidbhaile, an suíomh is tábhachtaí do ghníomhaíochtaí áineasa agus conláiste an phobail, agus úsáidtear é mar choláiste samhraidh freisin do scoláirí atá ag foghlaim na Gaeilge. Bhí 176 scoláire cláraithe sa mheánscoil áitiúil, *Coláiste Chroí Mhuire gan Smál*, sa scoilbhliain 2016–2017. Tá dhá chuan oibre sa sráidbhaile, an tSean-Chéibh agus an Chéibh Nua, chomh maith le dhá thrá phoiblí a mbíonn an-tóir orthu. Nascann cosán ardscéimhe siúil/rothaíochta an dá thrá, Trá na mBan agus Trá na Céibhe atá ag breathnú ó dheas agus ar Chuan na Gaillimhe. Tá Trá na mBan ar thaobh an bhóthair soir ón sráidbhaile agus promanáid ghearr uirthi. Tá foscadh ag Trá na Céibhe taobh thiar den ché agus is féidir tiomáint síos ann ar bhóthar cúng siar ón sráidbhaile. Úsáidtear na carraigeacha ar chúl na cé, agus an ché féin, le haghaidh slatiascaireacht chladaigh nuair atá na báirí ronnach istigh. Tá an Spidéal i gCatagóir 3 d'fogaireacht Tírdhreacha an chontae.

2.7.2 Acmhainneacht Gheilleagrach agus Turasóireachta

Mar gheall ar shuíomh cois cósta an tsráidbhaile, a chonláistí, a chultúr agus chomh gar is atá sé don Chathair, mealltar go leor turasóirí ann mar is léir ón líon méadaithe cuairteoirí sa samhradh. Cé go bhfuil tionchar na cathrach ag síneadh chomh fada leis an Spidéal, tá féiniúlacht dá chuid féin coinnithe aige agus ról tábhachtach aige mar thairseach go dtí Gaeltacht Chonamara agus mar ionad seirbhísí áitiúla. Lonnaithe i dtírdhreach a fhaightear go coitianta i gConamara, cuireann suíomh Dhiméin an Spidéil siar ón sráidbhaile, ina bhfuil Teach an Spidéil agus an choillearnach a bhaineann leis, acmhainn thábhachtach chomhshaoil agus radhairc ar fáil don sráidbhaile agus é i suíomh oiriúnach.

D'fhorbair an sráidbhaile in aice le dhá chuan atá gar dá chéile, a léiríonn tábhacht na farraige don phobal cois cósta mar áis fostaíochta áitiúil agus mar chonláiste áineasa. Tá lár an tsráidbhaile ag crosbhóthar an R336 agus Bhóthar Mhaigh Cuilinn, agus tá réimse maith seirbhísí miondíola agus tráchtála ann, le roinnt aonaid chónaithe. Tá taobh thoir an tsráidbhaile ag síneadh isteach leis an stráice leanúnach beagnach de thithe aonair tuaithe a bhfuil a n-aghaidheanna ó dheas ar an bhfarraige. Seasann an taobh thiar amach níos soiléire mar gheall ar Dhiméin an Spidéil agus Abhainn Bhoth Loiscthe. Sainithníodh roinnt láithreán deise ar an Spidéal. Beidh anailís níos mionsonraithe ar na láithreáin sin i gCuid 2.10 den phlean seo.

Tá geilleagar an tsráidbhaile cosúil le gnáth-shráidbhaile dá mhéid a fhreastalaíonn mar ionaid seirbhíse do chúlchríoch fhairsing tuaithe. Tá roinnt siopaí beaga miondíola, tithe tábhairne, asraonta bia, oifigí, banc agus roinnt foirgneamh do sheirbhís pobail ann. Tá an Cheardlann, Stiúideonna Ceardaíochta agus Deartha an Spidéil lonnaithe ar an mbealach isteach go sráidbhaile an Spidéil, díreach in aice leis an trá, ag breathnú amach ar Chuan na Gaillimhe, Aillte an Mhothair agus Oileáin

Árann. Bíonn ceardaithe ansin ag dearadh agus ag cruthú a gcuid saothar, idir ghloine dhaite agus chumaiscthe, chaoladóireacht, ghrianghrafadóireacht, photaireacht, ealaín meán measctha, éadaí seanré, phéintéireacht, fhíodóireacht agus phriontáil T-léinte.

2.7.3 Criosuithe Úsáide Talún

Leithdháiltear daonra 25 duine ar an Spidéal i gCroí-straitéis *Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe, 2015–2021*. Tugtar riachtanas le haghaidh 1.29ha de thalamh Chéim 1 Cónaitheach. Mar chuid den athbhreithniú ar an bplean Gaeltachta agus na criosuithe úsáide talún le haghaidh an Spidéil, ní bheartaítear an fhíor seo a leasú, ach tugadh faoi athbhreithniú iomlán ar na criosuithe úsáide talún nuair a bhíothas ag ullmhú léarscáil criosaithe úsáide talún le haghaidh an Spidéil i dtéarmaí stair pleanála agus criosuithe aonair. Ó glacadh leis an bPlean Gaeltachta in 2008 is beag forbairt a rinneadh ar an Spidéal mar gheall ar chúinsí geilleagracha, agus toilleadh an bhonneagair dramhuisce. Córas beag bailiúcháin agus sruth éalaithe isteach san fharrage a dhoirteann séarachas neamhchóireáilte isteach san fharrage an scéim séarachais atá ann faoi láthair ar an Spidéal. Tá Tuarascáil ar Dhearadh Coincheapa á hullmhú mar chuid de shraith náisiúnta scéimeanna a dhoirteann isteach san fharrage. D’ainneoin na faidhbe sin maidir le toilleadh dramhuisce, meastar go bhfuil sé ciallmhar plean úsáide talún a chur in situ ionas go mbeidh an sráidbhaile in ann forbairt go hinbhuanaithe.

Criosú	Limistéar
Cónaitheach (Céim 1)	1.29ha
Cónaitheach (Céim 2)	24 ha

Tailte Cónaitheacha Chéim 1 agus Chéim 2

2.7.4 Timpeallacht Thógtha agus Nádúrtha

Níl aon ainmniúcháin chomhshaoil ná aon Limistéar Oidhreachta Nádúrtha sainithe ag an Aontas Eorpach taobh istigh de theorainn an Phlean. Tá SAC/NHA Choimpléasc Portaigh Chonamara thart ar 1km ó thuaidh ó cheantar an phlean. Tá ceantar an phlean laistigh d’Aicme 2 agus Aicme 3 de cheantar Íogaireacht Tírdhreacha an chontae. Tá roinnt Déanmhas Cosanta atá faoi chosaint faoin Acht um Pleanáil agus Forbairt, 2000 (arna leasú) ann agus roinnt Séadchomharthaí Taifeadta atá faoi chosaint faoi Alt 12 d’Acht na Séadchomharthaí Náisiúnta (Leasú), 1994. Níl aon Limistéir Chaomhnaithe Ailtireachta in situ i lonnaíocht an phlean faoi láthair. Tugtar liosta de bheartais agus cuspóirí sonracha a bhaineann leis an timpeallacht thógtha agus nádúrtha i gCaibidil 9 den Phlean Forbartha Contae agus tá liosta de Thaifead na Struchtúr atá faoi Chosaint in Aguisín V den phlean.

2.8 Baile Chláir

2.8.1 Suíomh agus Comhthéacs

Tá Baile Chláir suite thart ar 10km soir ó thuaidh ó Chathair na Gaillimhe, i nGaeltacht Chontae na Gaillimhe. Tá an sráidbhaile suite san áit a dtrasnaíonn Bóthar Náisiúnta Tánaisteach an N83 idir Gaillimh agus Sligeach (Cúil Mhuine) Abhainn an Chláir. Tá sé ar an acomhal leis an R381 freisin, an Príomhbhealach Náisiúnta idir Gaillimh agus Luimneach, a nascann leis an M6, an Príomhbhealach Náisiúnta idir Gaillimh agus Baile Átha Cliath, agus an N18/M18. Tá formhór Bhaile Chláir lonnaithe i dToghcheantar Órán Mór agus tá cuid de i dToghranna Ceantair Bhaile Chláir agus an Chairn Mhóir.

Tá roinnt siopaí áitiúla i mBaile Chláir, chomh maith le haonaid tráchtála/ghnó agus dhá óstán le saoráidí lena mbaineann (ionad fóillíochta) do mhuintir an tsráidbhaile, an ceantar máguaird agus líon mór daoine a thaistealaíonn ar an N83 ó Mhaigh Eo/Sligeach go Gaillimh gach lá nó gach seachtain. Is i bhfoirm líne a forbraíodh Baile Chláir, ag síneadh ó thuaidh ó Abhainn an Chláir go dtí ó dheas d'acomhal an N83 agus an R381. Thug Oifig na nOibreacha Poiblí faoi oibreacha draenála le deireanaí i mBaile Chláir chun tuilte a mhaolú agus tógadh droichead nua. Ag ceann thuaidh an tsráidbhaile tá braisle eaglasta; cuireann an Caisleán agus iarsmaí na Mainistreach Proinsiasaí, reilig agus iarsmaí séipéal meánaoiseach paróiste cúlra maorga ar fáil don sráidbhaile ar bhruacha Abhainn an Chláir. Tugadh faoi fhorbairt chónaitheach siar ón N83 agus i gceantar soir ón N83 agus siar ó dheas ón R381. Tharla go leor forbairt ghinte bruachbhailte agus tithíocht aonair ar na bóithre áitiúla ar fad le blianta beaga anuas a mhéadaigh teorainn an tsráidbhaile. Le blianta beag anuas tógadh meánscoil in aice le Páirc Ghnó Bhaile Chláir, agus tá thart ar 800 scoláirí cláraithe inti faoi láthair. Tá dhá bhunscoil sa sráidbhaile faoi láthair. Tá clubtheach GAA agus páirceanna imeartha lena mbaineann gar don mheánscoil.

2.8.2 Acmhainneacht Gheilleagrach agus Turasóireachta

Toisc go bhfuil an sráidbhaile chomh gar sin do lonnaíochtaí eile bíonn an-tóir ar an sráidbhaile i measc daoine atá sásta taisteal chun na hoibre i lárionaid uirbeacha níos mó, Cathair na Gaillimhe agus Tuaim, chomh maith le ceantar tionsclaíoch Órán Mór. Léiríonn Baile Chláir saintréithe baile dórtúir, líon ard foirgnimh chónaitheacha, gan bonn suntasach d'fhostaíocht áitiúil agus leibhéal ard daoine a thaistealaíonn go háit eile le haghaidh na hoibre. Tá Páirc Ghnó lonnaithe ar an N18, agus tá gnóthaí tráchtála i gcuid de na haonaid. Athchóiríodh an Caisleán i mBaile Chláir le blianta beaga anuas agus bíonn spéis ag turasóirí ann. Reáchtáilte féilte ar thalamh an chaisleáin, go háirithe i rith an tsamhraidh. Sainithníodh roinnt láithreáin deise i mBaile Chláir. Beidh anailís níos mionsonraithe ar na láithreáin sin i gCuid 2.10 den phlean seo.

2.8.3 Criosuithe Úsáide Talún

Leithdháiltear daonra 245 duine ar Bhaile Chláir i gCroi-straitéis *Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe, 2015–2021*. Tugtar riachtanas le haghaidh thart ar 7.12ha de thalamh Chéim 1 Cónaitheach. Níl aon phlean criosaithe úsáide talún in situ faoi láthair le haghaidh Bhaile Chláir agus mar sin meastar gur cú criosú úsáide talún a áireamh sa phlean seo. Coimisiúnaíodh córas nua cóireála dramhuisce atá i mbun oibre anois i mBaile Chláir agus beifear in ann tailte a fhorbairt le haghaidh tithíochta dá bharr.

Criosú	Limistéar
Cónaitheach (Céim 1)	7.5ha
Cónaitheach (Céim 2)	24ha

Tailte Cónaitheacha Chéim 1 agus Chéim 2

2.8.4 Timpeallacht Thógtha agus Nádúrtha

Tá ceantar an phlean laistigh d'Aicme 1 de cheantar Íogaireacht Tírdhreacha an chontae. Tá roinnt Déanmhas Cosanta atá faoi chosaint faoin Acht um Pleanáil agus Forbairt, 2000 (arna leasú) ann agus roinnt Séadchomharthaí Taifeadta atá faoi chosaint faoi Alt 12 d'Acht na Séadchomharthaí Náisiúnta (Leasú), 1994. Níl aon Limistéir Chaomhnaithe Ailtireachta in situ i lonnaíocht an phlean faoi láthair. Tugtar liosta de bheartais agus cuspóirí sonracha a bhaineann leis an timpeallacht thógtha agus nádúrtha i gCaibidil 9 den Phlean Forbartha Contae agus tá liosta de Thaifead na Struchtúr atá faoi Chosaint in Aguisín V den phlean.

2.9 Cuspóirí Críosaithe Úsáide Talún le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir

Cuspóirí Críosaithe Úsáide Talún le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir

Cuspóir CSB 1 – Lár Sráidbhaile(VC) (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Forbairt lár sráidbhaile na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir a chur chun cinn mar thimpeallachtaí dlútha d'ardchaighdeán, ina bhfuil tírdhrechtú maith, atá feiliúnach do mhéid an duine agus atá inrochtana, le meascán cuí úsáidí, lena n-áirítear úsáidí cónaitheacha, tráchtála, seirbhísí, turasóireachta, fiontair, poiblí agus pobail, de réir mar is cuí, a sholáthraíonn réimse seirbhísí miondíola, saoráidí agus conláistí don phobal áitiúil agus do chuariteoirí ar na sráidbhailte. Díreofar go príomha ar na láir sráidbhaile agus na príomhshráideanna lena mbaineann le haghaidh gníomhaíocht miondíola agus seirbhísí sna ceantair phlean sin.

Cuspóir CSB 2 – Cónaitheach (R) (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Forbairt tailte oiriúnacha agus seirbhísithe a chur chun cinn chun pobail chónaitheacha inbhuanaithe d'ardchaighdeán atá leagtha amach go maith agus a bhfuil tírdhrechtú maith iontu a sholáthar, le meascán oiriúnach cineálacha agus dlús tithíochta, chomh maith le húsáidí tailte comhlántacha ar nós saoráidí pobail, seirbhísí áitiúla agus saoráidí iompair phoiblí, chun freastal ar an daonra cónaitheach i bpleananna lonnaíochta na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir.

Conláistí cónaitheacha reatha a chosaint agus forbairt nua inlíonta chomhoiriúnach a dheartar go cuí a éascú, de réir phleanáil cheart agus forbairt inbhuanaithe na dtí ceantar phlean.

Beidh Scéim Céimithe i bhfeidhm ar úsáidí cónaitheacha ar thailte a chríoítear mar Chónaitheach (R), mar a leagtar amach faoi Chuspóir DO1.

Cuspóir CSB 3 – Saoráidí Pobail (CF) (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Forbairt saoráidí pobail ar thailte/láithreáin oiriúnacha a chur chun cinn, i bpleananna lonnaíochta na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir, le leibhéal ard rochtana don phobal áitiúil, lena n-áirítear úsáidí oideachais, pobail, cathartha, poiblí, institiúide, áineasa, cultúrtha agus úsáidí comhlántacha eile, de réir mar is cuí.

Cuspóir CSB 4 – Spásanna Oscailte/Áineas agus Conláiste (OS) (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Bainistíocht, úsáid agus/nó forbairt, de réir mar is cuí, inbhuanaithe na dtailte OS i bpleananna lonnaíochta na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir a chur chun cinn. Áireofar leis sin:

- a) Spásanna oscailte agus gníomhaíochtaí áineasa a fhorbairt de réir dea-chleachtas agus ar thailte oiriúnacha agus dóthain rochtana ar an bpobal áitiúil. Spás oscailte agus saoráidí áineasa reatha a choinneáil, seachas más féidir a léiriú go soiléir do Chomhairle Chontae na Gaillimhe nach dteastaíonn na húsáidí sin níos mó ón bpobal;
- b) Bainistíocht agus úsáid oiriúnach aon cheantair riosca tuilte sa Chríos OS chun riosca agus tionchar féideartha tuilte a sheachaint, a laghdú agus/nó a mhaolú, de réir mar is cuí.
- c) Bainistíocht agus úsáid oiriúnach aon cheantair ina bhfuil go leor bithéagsúlachta, Limistéir Oidhreachta Nádúrtha a bheartaítear ina measc.

Cuspóir CSB 5 – Turasóireacht (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

An Cheathrún Rua, an Spidéil agus Baile Chláir a chur chun cinn mar chinn scríbe turasóireachta den chéad scoth astu féin agus mar mhoil turasóireachta don Ghaeltacht, ag tairiscint taithí shaibhir agus ilchineálach d'ardchaighdeán do gach cuairteoir.

Cuspóir CSB 6 – Tionsclaíocht (I) (Féach an léarscáil críosanna ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua)

Forbairt na n-úsáidí tionsclaíocha agus úsáidí a bhaineann le cúrsaí tionsclaíocha a chur chun cinn, lena n-áirítear déantúsaíocht, próiseáil ábhar, trádastóráil agus dáileadh ar thailte oiriúnacha, le seirbhísí agus saoráidí leordhóthanacha agus leibhéal ard rochtana ar ghréasáin príomhbhóithre agus saoráidí iompair phoiblí i gceantar phlean na Ceathrún Rua.

Teastóidh dóthain scáthaithe agus/nó cóireála imill chun a chinntiú go bhfuil idirphlé d'ardchaighdeán ann le spásanna poiblí agus le haon cheantair chónaitheacha in aice leo nó le húsáidí talún leochaileacha eile de réir mar is cuí.

Cuspóir CSB 7 – Gnó agus Fiontar (BE) (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Forbairt na n-úsáidí gnó agus fiontair a chur chun cinn, chomh maith le tionscal éadrom/trádastóráil agus éascú úsáidí páirc fiontraíochta/oifigí nó páirceanna dá leithéid, aonaid gorlainne/tionscnaíochta agus Gnóthais Bheaga agus Mheánacha, ar thailte oiriúnacha i gceantair phleananna lonnaíochta an Spidéil agus Bhaile Chláir, le seirbhísí agus saoráidí leordhóthanacha agus leibhéal ard rochtana ar ghréasáin príomhbhóithre agus saoráidí iompair phoiblí.

Cuspóir CSB 8 – Fónais Phoiblí (PU) (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

(a). Soláthar agus cothabháil bonneagar fónais phoiblí riachtanach a éascú, chomh maith leis na húsáidí agus saoráidí coimhdeacha riachtanacha, de réir mar is cuí i gceantair phleananna lonnaíochta na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir.

(b). Maolan 50m a sholathar agus a chosaint thart ar an gcoras poiblí cóireála dramhuisce atá cheana féin i mBaile Chláir agus aon áiseanna cóireála fuíolluisce nua ina dhiaidh sin in An Cheathrún Rua agus An Spidéil (Spríocanna Críosaithe maidir le Fónais Phoiblí).

Cuspóir CSB 9 – Bonneagar Iompair (TI) (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Soláthar agus cothabháil bonneagar riachtanach iompair a éascú. Áireofar leis sin tailte a chur ar leataobh i gceantair phleananna lonnaíochta na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir chun bóithre poiblí, cosáin, bealaí rothaíochta, stadanna bus agus tírdhrechtú a éascú, chomh maith le haon oibreacha gaolmhara a theastódh, de réir mar is cuí. Beidh aon bhóithre táscaha faoi réir measúnaithe riachtanas agus próisis shonraithe roghnóireachta maidir le bealaí agus conairí, ag cur san áireamh, inter alia, srianta agus deiseanna timpeallachta.

Cuspóir CSB 10 – Crios Úsáide Talún Srianata (CL) (Féach na léarscáileanna criosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Bainistíocht chuí agus úsáid inbhuanaithe na gceantar riosca tuilte a éascú i gceantair phleananna lonnaíochta na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir.

Cuireann an criosú seo srian le forbairt nua, ach aithnítear freisin go bhféadfadh go dteastódh forbairt bheag ó úsáidí forbartha atá sna criosanna sin cheana féin, mar a thugtar breac-chuntas air thíos, thar shaolré an Phlean Ceantair Áitiúil, a chuirfeadh le forbairt uirbeach dhlúth agus inbhuanaithe an bhaile.

Meastar go bhfuil an criosú bunaidh nó na húsáidí ceadaithe reatha inghlactha i bprionsabal le haghaidh forbairtí beaga ar fhoirgnimh atá ann cheana (ar nós síneadh beag a chur le teach, beagnach gach athrú úsáide foirgnimh atá ann cheana), nach dócha go n-eascróidh fadhbanna móra tuilte astu, sa chás nach gcuireann siad bac ar chonairí sreafa tábhachtacha, líon suntasach de dhaoine breise a thabhairt isteach i gceantair riosca tuilte ná substaintí guaiseacha a stóráil dá mbarr.

Ós rud é go mbaineann na hiarratais sin le foirgnimh láithreacha nó le limistéir fhorbartha, ní féidir leas a bhaint as an gcur chuige seicheamhach chun iad a shuíomh i limistéir is ísle riosca agus ní bheidh feidhm ag an Tástáil Fírinnithe.

Beidh Measúnú Riosca Tuilte mionsonraithe ag dul le tograí forbartha sa chrios seo, a dhéanfar de réir *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities agus Ciorclán PL2/2014* (nó de réir a nuashonraithe), a dhéanfaidh measúnú ar na rioscaí tuilte a bhaineann leis an bhforbairt a bheartaítear.

Ní bhreithneofar tograí ach nuair a léirítear don Údarás Pleanála nach mbeadh drochthionchar acu ná nach gcuirfeadh siad isteach ar rochtain ar shaoráidí bainistíochta nó cosanta tuilte, sruthchúrsa ná tuilemhá, ná nach méadóidh siad an riosca tuilte in áiteanna eile. Beidh gá le cineál agus dearadh beartais bainistíochta riosca tuilte, idir struchtúrtha agus neamhstruchtúrtha, i gceantair dá leithéid a thaispeáint, chun a chinntiú nach méadófar baol agus riosca tuilte. Cloífidh na bearta a bheartaítear le dea-chleachtas i mbainistíocht sláinte agus sábháilteachta do lucht úsáidte agus do chónaitheoirí na forbartha.

Cloífear leis na sonraíochtaí le haghaidh forbairtí i gceantair a bhíonn i mbaol tuilte a leagtar amach sa phlean seo de réir mar is cuí.

(Féach freisin Cuspóir DO6 agus

Treoirle DM CSB3)

Cuspóir CSB 11 – Ceantair Riosca Tuilte agus Criosanna Úsáide Talún (Féach na léarscáileanna tuilte ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

I gcás aon fhorbairt bheartaithe a d'fhéadfadh a bheith comhoiriúnach le maitrís/cuspóirí an chriosaithe úsáide talún ach a áiríonn úsáid nach bhfuil oiriúnach don Chrios Tuilte (mar a léirítear ar *Léarscáil – Bainistíocht Riosca Tuilte*) agus/nó a d'fhéadfadh a bheith i mbaol tuilte, a chinntiú go mbeidh sí faoi réir measúnú riosca tuilte, de réir *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* agus bheartais agus chuspóirí an Phlean seo.

Cuspóir CSB 12 – Maitrís an Chriosaithe Úsáide Talún (Féach Treoirle DM CSB1)

Úsáidí difriúla talún a threorú go dtí an crios/na criosanna úsáide talún cuí de réir chuspóirí an chriosaithe úsáide talún agus maitrís an chriosaithe úsáide talún a leagtar amach faoi **Treoirle DM CSB1**. A chinntiú go dtagann úsáidí beartaithe talún i gceantair phleananna lonnaíochta na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir le húsáidí talún reatha agus le saintréith an cheantair.

Cuspóir CSB 13 – Dlús Cónaitheach

Réimse dlúis chónaithe a chur chun cinn i gceantair phleananna lonnaithe na Ceathrún Rua, an Spidéal agus Bhaile Chláir, atá oiriúnach don phatrún forbartha atá ann cheana féin, ag tacú le bonneagar, saintréith uirbeach agus acmhainní bonneagair de réir na treorach in *Sustainable Residential Development in Urban Areas Guidelines 2009* (nó de réir a nuashonraithe i rith shaolré an phlean seo). Ba cheart dlús cónaitheach níos airde a spreagadh in áiteanna ina mbeadh sé oiriúnach do chomhthéacs agus do dhlús reatha cheantar an phlean, mar shampla timpeall ar lár an bhaile agus óna bhféadfaí siúl go héasca go saoráidí iompair phoiblí, agus nach mbeadh drochthionchar aige ar oidhreacht thógtha ná nádúrtha agus nach rachadh sé i bhfeidhm go dona ar shláine láithreáin Natura 2000. Beidh dlús na bhforbairtí cónaitheacha de réir na treorach a leagtar amach faoi *Threoir DM CSB2* go hiondúil, cé go bhféadfadh an tÚdarás Pleanála breithniú a dhéanamh ar dhlús cónaitheach níos airde má mheastar go bhfuil sé oiriúnach don chomhthéacs agus ag teastáil chun dearadh uirbeach nó cuspóirí eile an phlean a chinntiú. Ní cheadófar forbairt ach nuair atá toilleadh ann agus/nó nuair is féidir dóthain seirbhísí a chur ar fáil.

2.10 Cuspóirí Forbartha le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéal agus Bhaile Chláir

Cuspóirí Forbartha le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéal agus Bhaile Chláir

Cuspóir DO1 – Forbairt Chónaitheach de réir a chéile (Féach na léarscáileanna criosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéal agus Bhaile Chláir)

Tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt tailte a ainmnítear mar Cónaitheach (Céim 1) i rith shaolré an phlean, faoi réir gnáthriachtanais pleanála, rochtana agus seirbhísí, agus na tailte a ainmnítear mar Chónaitheach (Céim 2) a chur ar leataobh le haghaidh riachtanais fáis níos fadtéarmaí an tsráidbhaile. Níl tailte Cónaitheacha (Céim 2) infhorbartha go hiondúil i rith shaolré na bpleananna lonnaithe seo, seachas i gcás na bhforbairtí seo a leanas, a d'fhéadfadh an tÚdarás Pleanála a bhreithniú i rith shaolré na bpleananna seo faoi réir cás oiriúnach a dhéanamh don togra:

1. Forbairtí tí aonair do bhaill teaghlaigh ar thailte atá in úinéireacht an teaghlaigh;
2. Forbairtí neamhchónaitheacha atá oiriúnach do chomhthéacs an láithreáin, aon chonláiste cónaitheach atá ann cheana féin agus an patrún reatha forbartha sa cheantar;
3. Sa chás gur léir nach féidir tailte Cónaitheacha (Céim 1) a fhorbairt, nó nach bhforbrófar iad laistigh de thréimhse an phlean, d'fhéadfaí breithniú a dhéanamh ar fhorbairt chónaitheach ar bhealach céimnithe ar roinnt tailte Cónaitheacha (Céim 2).

Beidh na heisceachtaí sin thuasluaite faoi réir chomhlíonadh na Croí-straitéise i bPlean Forbartha Chontae na Gaillimhe, na mbeartas agus na gculpóirí sna pleananna seo, prionsabail pleanála cirte agus forbartha inbhuanaithe agus gnáthcheanglais pleanála, rochtana agus seirbhísí a chomhlíonadh. Ní cheadófar forbairtí ach amháin nuair a dhéanfar cás a bhfuil bunús leis don Údarás Pleanála agus nach ndéanfaidh an fhorbairt dochar d'úsáid na dtailte sa todhcháil le haghaidh riachtanais fáis níos fadtéarmaí an tsráidbhaile.

Cuspóir DO2 – Clásal Feidhme Teanga le haghaidh Dhá Theach nó Níos Mó ar an gCeathrún Rua, ar an Spidéal agus i mBaile Chláir

- 1). Cuirfear Clásal Feidhme Teanga i bhfeidhm ar sciar d'aonaid chónaitheacha i bhforbairt ina bhfuil dhá aonad nó níos mó ar an gCeathrún Rua agus ar an Spidéal. **80%** ar a laghad a bheidh sa sciar d'áiteanna cónaithe ina mbeidh clásal feidhme teanga i bhfeidhm nó an chomhréir de dhaoine a úsáideann an Ghaeilge go laethúil, de réir an Daonáirimh fhoilsithe is deireanaí, pé acu is mó;
- 2). Cuirfear Clásal Feidhme Teanga i bhfeidhm ar sciar d'aonaid chónaitheacha i bhforbairt ina bhfuil dhá aonad nó níos mó i mBaile Chláir. **20%** ar a laghad a bheidh sa sciar d'áiteanna cónaithe ina

mbeidh clásal feidhme teanga i bhfeidhm nó an chomhréir de dhaoine a úsáideann an Ghaeilge go laethúil, de réir an Daonáirimh fhoilsithe is deireanaí, pé acu is mó.

Cuspóir DO3 – Tailte le haghaidh Saoráidí Pobail agus Conláiste (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

A chinntiú go gcríosáítear dóthain tailte agus go bhfuil dóthain tailte seirbhísithe ann chun freastal ar bhunú, feabhsú nó leathnú saoráidí oideachais, pobail, áineasa agus conláiste i gceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir. Áireofar leo sin:

- a) Tailte a chur ar leataobh le haghaidh saoráidí pobail atá ann cheana féin agus le haghaidh leathnú agus soláthar saoráidí breise pobail in aice le tailte ar a bhfuil saoráidí pobail cheana féin;
- b) Tailte a chur ar leataobh chun saoráidí pobail a chur ar fáil in aice le bloic mhóra tailte a chríosáítear mar chónaitheach chun freastal ar riachtanais cónaitheoirí reatha agus amach anseo.

Cuspóir DO4 – Forbairt Ghnó/Fiontair agus Tionsclaíoch (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Bunú forbairtí gnó, fiontair agus tionsclaíocha a éascú agus a spreagadh nuair a mheastar go dtagann siad leis na húsáidí eile ina dtimpeall, ar láithreáin a chríosáítear agus a sheirbhísítear go cuí i gceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir. Nuair a fhorbraítear úsáidí dá leithéid in aice le ceantair chónaitheacha nó le saoráidí pobail, soláthrófar críosanna maolaithe chomh maith le scáthú leordhóthanach i bhfoirm plandaí agus tírdhreachaithe, de réir mar is cuí. Díreofar go príomha ar na críosuithe Gnó agus Fiontair (BE) agus Tionsclaíocha (I) d'úsáidí dá leithéid, faoi réir na treorach i d*Treoirline DM CSB1 – Maitrís an Chríosaithe Úsáide Talún*.

Cuspóir DO5 – Forbairt Mhiondíola

Tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt cineálacha, méideanna agus patrúin oiriúnacha forbairt mhiondíola i láithreacha oiriúnacha i gceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir agus le dearáí d'ardchaighdeán:

- A thacaíonn le beogacht agus le hinmharthanacht na láir sráidbhailte reatha agus príomhshráideanna lena mbaineann, agus/nó nach gcuireann isteach ar a mbeogacht ná inmharthanacht.
- A chosnaíonn infheistíocht i mbóithre agus bonneagar straitéiseach agus atá éasca le teacht orthu, go háirithe i dtéarmaí iompar poiblí.
- Cloí le *Guidelines for Planning Authorities – Retail Planning 2012* (agus aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina n-áit) lena n-áirítear an gá atá le cur chuige seicheamhach i leith forbairt mhiondíola, le beartais agus cuspóirí aon Straitéise Miondíola amach anseo le haghaidh na Gaillimhe agus leis an treoir a thugtar in *Retail Design Manual – A Good Practice Guide Companion Document to the Guidelines for Planning Authorities Retail Planning 2012* (agus aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina áit).
- Cur le timpeallacht mhiondíola d'ardchaighdeán a chruthú.

Díreofar go príomha ar chríosaithe na Lár Sráidbhaile (VC) le haghaidh shuíomh forbairt mhiondíola nua. Cinnteoidh an tÚdarás Pleanála go dtagann suíomh forbairt mhiondíola amach anseo leis na príomhphrionsabail beartais agus ord tosaíochta a leagtar amach in *Guidelines for Planning Authorities – Retail Planning 2012* (agus aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina áit) agus ceanglóidh sé go dteastóidh Measúnuithe ar Thionchar Miondíola, lena n-áirítear sonraí faoin gcur chuige seicheamhach, agus Ráitis Dearaidh agus Measúnuithe ar Thionchar Iompair, nuair is cuí, le

haghaidh forbairtí miondíola de réir na dTreoirínte Pleanála Miondíola, *Retail Design Manual* agus *Treoir DM ED1 agus ED2 atá i gCaibidil 13 de Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe*.

Cuspóir DO6 – Bainistíocht agus Measúnú Riosca Tuilte (Féach na léarscáileanna Tuilte le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

A chinntiú go gcuirtear i bhfeidhm foilseachán na Roinne Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil/Oifig na nOibreacha Poiblí, *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* (nó aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina áit) maidir le bainistíocht riosca tuilte i gceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir. Áireofar leo sin:

1. An riosca tuilte laistigh de cheantair riosca tuilte a sheachaint, a laghdú agus/nó a mhaolú, de réir mar is cuí, i gcomhréir le *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009*, mar a chuirtear in iúl ar **Léarscáileanna – Bainistíocht Riosca Tuilte**, lena n-áirítear tuilte abhann, cósta/taoide, báistiúla agus screamhuisce, agus aon cheantair eile ina bhfuil riosca tuilte ann a d'fhéadfaí a shainiú i rith thréimhse an Phlean nó i dtaca le hiarratas pleanála.
2. Ceanglófar ar thograí forbartha i gceantair ina bhfuil riosca sainaitheanta nó féideartha tuilte nó a d'fhéadfadh a bheith ina n-údar le riosca tuilte in áit eile tabhairt faoi Mheasúnú Riosca Tuilte Suíomhoiriúnaithe, agus Tástáil Cosanta nuair is cuí, de réir na bhforálacha in *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009*, (nó aon cháipéis a thiocfaidh ina n-áit) agus Ciorclán PL2/2014 (de réir a nuashonraithe/ciorcláin a thiocfaidh ina áit). Ba cheart go n-áireofaí le haon mheasúnú riosca tuilte measúnú ar thionchair fhéideartha an athraithe aeráide, ar nós méadú ar fhairsinge agus ar dhóchúlacht tuilte, agus aon bhearta lena mbaineann a theastódh chun aghaidh a thabhairt ar na tionchair sin.
3. I gcás bearta áirithe a bheartaítear chun an riosca tuilte a bhaineann le forbairtí nua a mhaolú nó a bhainistiú, agus ar dócha go mbeidh éifeachtaí suntasacha acu ar an gcomhshaoil nó ar láithreacháin Eorpacha síos le sruth, tabharfar faoi mheasúnú comhshaoil agus Measúnú Oiriúnachta ar na bearta sin, de réir mar is cuí.
4. Oibreoidh Comhairle Chontae na Gaillimhe le comhlachtaí agus le heagraíochtaí eile, de réir mar is cuí, chun cabhrú le bonneagar riachtanach, uisce agus dramhuisce san áireamh, a chosaint ó riosca tuilte sa Chontae.

Cuspóir DO7 – Criosanna Tuilte agus Úsáidí Cuí Talún (Féach na léarscáileanna Tuilte le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

1. Crios Tuilte A agus Crios Tuilte B a chosaint ó fhorbairt mhíchuí agus forbairtí/úsáidí talún a threorú chuig an gCrios Tuilte cuí de réir *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* (nó aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina n-áit) agus na treorach i dTreoirínte **DM CSB3 – Criosanna Tuilte agus Úsáidí Cuí Talún**. Sa chás go moltar forbairt/úsáid talún atá míchuí laistigh den Chrios Tuilte, teastóidh Tástáil Cosanta Bainistíochta Forbartha agus Measúnú Riosca Tuilte Suíomhoiriúnaithe de réir na gcritéar a leagtar amach in *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* agus Ciorclán PL2/2014 (de réir a nuashonraithe/ciorcláin a thiocfaidh ina áit).

2. I gcás tograí forbartha i gceantair a shainiú i gceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir laistigh de Chrios Tuilte C a d'fhéadfadh a bheith faoi réir riosca tuilte féideartha ó fhoinsí eile (e.g. ceantair tuilte táscaha báistiúla/screamhuisce agus ceantair ithreach gláraí shainaitheanta), a chinntiú go gceanglaítear orthu Measúnú Riosca Tuilte Suíomhoiriúnaithe a dhéanamh de réir na gcritéar a leagtar amach in *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* agus Ciorclán PL2/2014 (de réir a nuashonraithe/ciorcláin a thiocfaidh ina áit).

I gcás tograí forbartha i ngach ceantar eile i gCrios Tuilte C, ba cheart don fhorbróir é féin a shásamh go bhfuil an leibhéal riosca tuilte cuí don fhorbairt atá á beartú. Má chreideann an tÚdarás Pleanála go bhfuil an togra forbartha chomh mór sin go gcaithfear riosca tuilte a bhreithniú (e.g. limistéir shuntasacha faoi dhromchla nua crua a d'fhéadfadh rith chun srutha a mhéadú go mór), féadfaidh an tÚdarás Pleanála a iarraidh go dtabharfaí faoi mheasúnú riosca tuilte suíomhoiriúnaithe de réir na gcritéar a leagtar amach in *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* agus *Ciorclán PL2/2014* (de réir a nuashonraithe/ciorcláin a thiocfaidh ina áit).

Cuspóir DO8 – Suíomhanna Sonracha Riosca Tuilte (Féach na léarscáileanna Tuilte le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Cuirfear Measúnú Cuí Suíomhoiriúnaithe a chomhlíonann an méid a dtugtar breac-chuntas air faoi Chaibidil 5 faoi Thuilte agus Bainistíocht Forbartha in *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* le hiarratais pleanála ar thailte ar an gCeathrún Rua, ar an Spidéil agus i mBaile Chláir, a shainaithnítear laistigh de cheantair PFRA bháistiúla lasmuigh de Chrios Tuilte Táscacha A ar Léarscáileanna Tuilte le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir. Ullmhóidh saineolaithe atá cáilithe go cuí agus ag a bhfuil taithí hidreolaíoch measúnuithe dá leithéid agus measfaidh siad rioscaí agus éifeachtaí aon mhaolaithe riachtanaigh, chomh maith leis na bearta a theastaíonn nó a bheartaítear chun rioscaí iarmharacha a bhainistiú.

Cuspóir DO09 – Bonneagar

(a). Tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt tionscadail bonneagair maidir leis an ngréasán bóithre áitiúla, uisce agus dramhuisce a thugtar i gCaibidil 5 (Bóithre agus lompar) agus Caibidil 6 (Uisce, Fuíolluisce, Bainistiú Dramhaíola agus An Tionscal Eastóscach) i bPlean Forbartha Chontae na Gaillimhe a bhaineann le ceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir;
(b). Tacaíocht a thabhairt d'ullmhú agus do chur i bhfeidhm plean fearainn phoiblí le haghaidh cheantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir

Cuspóir DO 10- Diméin an Spidéil

Is cuspóir de chuid Chomhairle Chontae na Gaillimhe é go n-ullmhófaí Plean Ceantair Gnímh i ndáil le haon fhorbairt ar Dhiméin an Spidéil ina nglacfaí san áireamh íogaireachtaí timpeallachta an cheantair agus mar a rachadh sí i bhfeidhm ar an áit ar leith a bhfuil na tailte seo lonnaithe.

Cuspóir DO11 – Pointí Rochtana go Tailte le Forbairt

Pointí rochtana a choinneáil do thailte infhorbartha/ceantair chúil mar a léirítear ar na léarscáileanna Criosaithe Úsáide Talún le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir.

Cuspóir DO12 – Láithreáin Deise maidir leis an gCeathrún Rua, An Spidéil agus Baile Chláir

Spreagadh agus tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt chúil agus inbhuanaithe tailte a shainaithnítear sa tábla thíos mar láithreáin deise forbartha laistigh de léarscáileanna criosaithe úsáide talún le haghaidh cheantair an phlean.

Ainm agus Suíomh

Láithreán Deise 1

Teachín sa Cheathrún Rua

Cur Síos:

Limistéar: Tá achar 0.044ha sa láithreán.

Criósú: Tá an láithreán criosaithe mar “Lárionad Sráidbhaile”.

Úsáid Reatha Talún: Ceantar Cónaitheach le Dlús Íseal

Deis:

Criosaíodh an láithreán mar lár sráidbhaile. Foráil a dhéanamh do mheascán úsáidí a bheadh in ann d’fhorbairt lár sráidbhaile/chónaitheach. Áireofar i dtogra forbartha foriomláine an láithreáin coimre deartha mionsonraithe agus plean tírdhrechtaithe a ghlacann san áireamh suíomh feiceálach an láithreáin sa sráidbhaile.

Ainm agus Suíomh

An Cheathrú Rua

Láithreáin Deise 2 agus 3

Cur Síos:

Limistéar: Tá achar 1.09ha i láithreán deise 2 agus tá achar 3.23ha i láithreán deise 3.

Criósú: Tá na láithreáin criosaithe mar “Lárionad Sráidbhaile”

Úsáid Reatha Talún: Láithreáin úrnua

Deis:

Foráil a dhéanamh do mheascán úsáidí a bheadh in ann d’fhorbairt lár sráidbhaile/chónaitheach. Is iad seo na príomhláithreáin ar an gCeathrú Rua agus ba cheart go léireodh aon tograí forbartha dearadh tógála nuálach d’ardchaighdeán agus leaganacha amach cuí, a chuirfeadh suíomh agus láthair na dtailte atá i gceist san áireamh

Ainm agus Suíomh

Láithreán Deise 4

An Spidéal

Foirgneamh ceann tuí ar an mbealach isteach

Cur Síos:

Limistéar: Tá achar 0.39ha sa láithreán.

Criosú: Tá an láithreán criosaithe mar “Lárionad Sráidbhaile”

Úsáid Reatha Talún: Láithreáin fholamha athfhorbraíochta

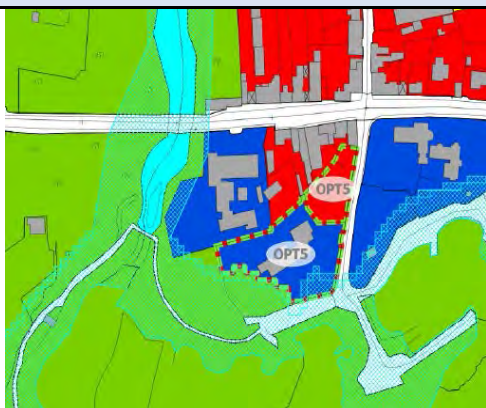
Deis:

Foráil a dhéanamh do mheascán úsáidí a bheadh in ann d’fhorbairt miondíola agus/nó tráchtála. Ba cheart d’fhorbairt leath theas an láithreáin a shuíomh feiceálach ar an mbealach isteach chuig an Spidéal san áireamh. Áireofar i dtogra forbartha foriomláine an láithreáin plan mionsonraithe tírdhreachaithe agus cuirfear suíomh feiceálach an láithreáin ag an mbealach isteach go dtí an sráidbhaile san áireamh.

Ainm agus Suíomh

Láithreán Deise 5

An Spidéal

Cur Síos:

Limistéar:

Tá achar 0.55ha sa láithreán.

Criosú: Criosáíodh an talún mar “Lárionad Sráidbhaile” agus “Saoráidí Poiblí”.

Réimse dlúis chónaithe a chur chun cinn i gceantair phleananna lonnaithe na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir, atá oiriúnach don phatrún forbartha atá ann cheana féin, ag tacú le bonneagar, saintréith uirbeach agus acmhainní bonneagair de réir na treorach in *Sustainable Residential Development in Urban Areas Guidelines 2009* (nó de réir a nuashonraithe i rith shaolré an phlean seo). Ba cheart dlús cónaitheach níos airde a spreagadh in áiteanna ina mbeadh sé oiriúnach do chomhthéacs agus do dhlús reatha cheantar an phlean, mar shampla timpeall ar lár an bhaile agus óna bhféadfaí siúl go héasca go saoráidí iompair phoiblí, agus nach mbeadh drochthionchar aige ar oidhreacht thógtha ná nádúrtha agus nach rachadh sé i bhfeidhm go dona ar shláine láithreáin Natura 2000. Beidh dlús na bhforbairtí cónaitheacha de réir na treorach a leagtar amach faoi **Threoirlíne DM CSB2** go hiondúil, cé go bhféadfadh an tÚdarás Pleanála breithniú a dhéanamh ar dhlús cónaitheach níos airde má mheastar go bhfuil sé oiriúnach don chomhthéacs agus ag teastáil chun dearadh uirbeach nó cuspóirí eile an phlean a chinntiú. Ní cheadófar forbairt ach nuair atá toilleadh ann agus/nó nuair is féidir dóthain seirbhísí a chur ar fáil.

2.10 Cuspóirí Forbartha le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir

Cuspóirí Forbartha le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir

Cuspóir DO1 – Forbairt Chónaitheach de réir a chéile (Féach na léarscáileanna criosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt tailte a ainmnítear mar Cónaitheach (Céim 1) i rith shaolré an phlean, faoi réir gnáthriachtanais pleanála, rochtana agus seirbhísí, agus na tailte a ainmnítear mar Chónaitheach (Céim 2) a chur ar leataobh le haghaidh riachtanais fáis níos fadtéarmaí an tsráidbhaile. Níl tailte Cónaitheacha (Céim 2) infhorbartha go hiondúil i rith shaolré na bpleananna lonnaithe seo, seachas i gcás na bhforbairtí seo a leanas, a d'fhéadfadh an tÚdarás Pleanála a bhreithniú i rith shaolré na bpleananna seo faoi réir cás oiriúnach a dhéanamh don togra:

1. Forbairtí tí aonair do bhaill teaghlaigh ar thailte atá in úinéireacht an teaghlaigh;
2. Forbairtí neamhchónaitheacha atá oiriúnach do chomhthéacs an láithreáin, aon chonláiste cónaitheach atá ann cheana féin agus an patrún reatha forbartha sa cheantar;
3. Sa chás gur léir nach féidir tailte Cónaitheacha (Céim 1) a fhorbairt, nó nach bhforbrófar iad laistigh de thréimhse an phlean, d'fhéadfaí breithniú a dhéanamh ar fhorbairt chónaitheach ar bhealach céimnithe ar roinnt tailte Cónaitheacha (Céim 2).

Beidh na heisceachtaí sin thuasluaite faoi réir chomhlíonadh na Croí-straitéise i bPlean Forbartha Chontae na Gaillimhe, na mbeartas agus na gculpóirí sna pleananna seo, prionsabail pleanála cirte agus forbartha inbhuanaithe agus gnáthcheanglais pleanála, rochtana agus seirbhísí a chomhlíonadh. Ní cheadófar forbairtí ach amháin nuair a dhéanfar cás a bhfuil bunús leis don Údarás Pleanála agus nach ndéanfaidh an fhorbairt dochar d'úsáid na dtailte sa todhcháil le haghaidh riachtanais fáis níos fadtéarmaí an tsráidbhaile.

Cuspóir DO2 – Clásal Feidhme Teanga le haghaidh Dhá Theach nó Níos Mó ar an gCeathrún Rua, ar an Spidéal agus i mBaile Chláir

- 1). Cuirfear Clásal Feidhme Teanga i bhfeidhm ar sciar d'aonaid chónaitheacha i bhforbairt ina bhfuil dhá aonad nó níos mó ar an gCeathrún Rua agus ar an Spidéal. **80%** ar a laghad a bheidh sa sciar d'áiteanna cónaithe ina mbeidh clásal feidhme teanga i bhfeidhm nó an chomhréir de dhaoine a úsáideann an Ghaeilge go laethúil, de réir an Daonáirimh fhoilsithe is deireanaí, pé acu is mó;
- 2). Cuirfear Clásal Feidhme Teanga i bhfeidhm ar sciar d'aonaid chónaitheacha i bhforbairt ina bhfuil dhá aonad nó níos mó i mBaile Chláir. **20%** ar a laghad a bheidh sa sciar d'áiteanna cónaithe ina

mbeidh clásal feidhme teanga i bhfeidhm nó an chomhréir de dhaoine a úsáideann an Ghaeilge go laethúil, de réir an Daonáirimh fhoilsithe is deireanaí, pé acu is mó.

Cuspóir DO3 – Tailte le haghaidh Saoráidí Pobail agus Conláiste (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

A chinntiú go gcríosáítear dóthain tailte agus go bhfuil dóthain tailte seirbhísithe ann chun freastal ar bhunú, feabhsú nó leathnú saoráidí oideachais, pobail, áineasa agus conláiste i gceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir. Áireofar leo sin:

- a) Tailte a chur ar leataobh le haghaidh saoráidí pobail atá ann cheana féin agus le haghaidh leathnú agus soláthar saoráidí breise pobail in aice le tailte ar a bhfuil saoráidí pobail cheana féin;
- b) Tailte a chur ar leataobh chun saoráidí pobail a chur ar fáil in aice le bloic mhóra tailte a chríosáítear mar chónaitheach chun freastal ar riachtanais cónaitheoirí reatha agus amach anseo.

Cuspóir DO4 – Forbairt Ghnó/Fiontair agus Tionsclaíoch (Féach na léarscáileanna críosaithe ar leith le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Bunú forbairtí gnó, fiontair agus tionsclaíocha a éascú agus a spreagadh nuair a mheastar go dtagann siad leis na húsáidí eile ina dtimpeall, ar láithreáin a chríosáítear agus a sheirbhísítear go cuí i gceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir. Nuair a fhorbraítear úsáidí dá leithéid in aice le ceantair chónaitheacha nó le saoráidí pobail, soláthrófar críosanna maolaithe chomh maith le scáthú leordhóthanach i bhfoirm plandaí agus tírdhreachaithe, de réir mar is cuí. Díreofar go príomha ar na críosuithe Gnó agus Fiontair (BE) agus Tionsclaíocha (I) d'úsáidí dá leithéid, faoi réir na treorach i d*Treoirline DM CSB1 – Maitrís an Chríosaithe Úsáide Talún*.

Cuspóir DO5 – Forbairt Mhiondíola

Tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt cineálacha, méideanna agus patrúin oiriúnacha forbairt mhiondíola i láithreacha oiriúnacha i gceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir agus le dearáí d'ardchaighdeán:

- A thacaíonn le beogacht agus le hinmharthanacht na láir sráidbhailte reatha agus príomhshráideanna lena mbaineann, agus/nó nach gcuireann isteach ar a mbeogacht ná inmharthanacht.
- A chosnaíonn infheistíocht i mbóithre agus bonneagar straitéiseach agus atá éasca le teacht orthu, go háirithe i dtéarmaí iompar poiblí.
- Cloí le *Guidelines for Planning Authorities – Retail Planning 2012* (agus aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina n-áit) lena n-áirítear an gá atá le cur chuige seicheamhach i leith forbairt mhiondíola, le beartais agus cuspóirí aon Straitéise Miondíola amach anseo le haghaidh na Gaillimhe agus leis an treoir a thugtar in *Retail Design Manual – A Good Practice Guide Companion Document to the Guidelines for Planning Authorities Retail Planning 2012* (agus aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina áit).
- Cur le timpeallacht mhiondíola d'ardchaighdeán a chruthú.

Díreofar go príomha ar chríosaithe na Lár Sráidbhaile (VC) le haghaidh shuíomh forbairt mhiondíola nua. Cinnteoidh an tÚdarás Pleanála go dtagann suíomh forbairt mhiondíola amach anseo leis na príomhphrionsabail beartais agus ord tosaíochta a leagtar amach in *Guidelines for Planning Authorities – Retail Planning 2012* (agus aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina áit) agus ceanglóidh sé go dteastóidh Measúnuithe ar Thionchar Miondíola, lena n-áirítear sonraí faoin gcur chuige seicheamhach, agus Ráitis Dearaidh agus Measúnuithe ar Thionchar Iompair, nuair is cuí, le

haghaidh forbairtí miondíola de réir na dTreoirínte Pleanála Miondíola, *Retail Design Manual* agus *Treoir DM ED1 agus ED2 atá i gCaibidil 13 de Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe*.

Cuspóir DO6 – Bainistíocht agus Measúnú Riosca Tuilte (Féach na léarscáileanna Tuilte le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

A chinntiú go gcuirtear i bhfeidhm foilseachán na Roinne Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil/Oifig na nOibreacha Poiblí, *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* (nó aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina áit) maidir le bainistíocht riosca tuilte i gceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir. Áireofar leo sin:

1. An riosca tuilte laistigh de cheantair riosca tuilte a sheachaint, a laghdú agus/nó a mhaolú, de réir mar is cuí, i gcomhréir le *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009*, mar a chuirtear in iúl ar **Léarscáileanna – Bainistíocht Riosca Tuilte**, lena n-áirítear tuilte abhann, cósta/taoide, báistiúla agus screamhuisce, agus aon cheantair eile ina bhfuil riosca tuilte ann a d'fhéadfaí a shainiú i rith thréimhse an Phlean nó i dtaca le hiarratas pleanála.
2. Ceanglófar ar thograí forbartha i gceantair ina bhfuil riosca sainaitheanta nó féideartha tuilte nó a d'fhéadfadh a bheith ina n-údar le riosca tuilte in áit eile tabhairt faoi Mheasúnú Riosca Tuilte Suíomhoiriúnaithe, agus Tástáil Cosanta nuair is cuí, de réir na bhforálacha in *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009*, (nó aon cháipéis a thiocfaidh ina n-áit) agus Ciorclán PL2/2014 (de réir a nuashonraithe/ciorcláin a thiocfaidh ina áit). Ba cheart go n-áireofaí le haon mheasúnú riosca tuilte measúnú ar thionchair fhéideartha an athraithe aeráide, ar nós méadú ar fhairsinge agus ar dhóchúlacht tuilte, agus aon bhearta lena mbaineann a theastódh chun aghaidh a thabhairt ar na tionchair sin.
3. I gcás bearta áirithe a bheartaítear chun an riosca tuilte a bhaineann le forbairtí nua a mhaolú nó a bhainistiú, agus ar dócha go mbeidh éifeachtaí suntasacha acu ar an gcomhshaoil nó ar láithreáin Eorpacha síos le sruth, tabharfar faoi mheasúnú comhshaoil agus Measúnú Oiriúnachta ar na bearta sin, de réir mar is cuí.
4. Oibreoidh Comhairle Chontae na Gaillimhe le comhlachtaí agus le heagraíochtaí eile, de réir mar is cuí, chun cabhrú le bonneagar riachtanach, uisce agus dramhuisce san áireamh, a chosaint ó riosca tuilte sa Chontae.

Cuspóir DO7 – Criosanna Tuilte agus Úsáidí Cuí Talún (Féach na léarscáileanna Tuilte le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

1. Crios Tuilte A agus Crios Tuilte B a chosaint ó fhorbairt mhíchuí agus forbairtí/úsáidí talún a threorú chuig an gCrios Tuilte cuí de réir *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* (nó aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina n-áit) agus na treorach i dTreoirínte DM CSB3 – Criosanna Tuilte agus Úsáidí Cuí Talún. Sa chás go molar forbairt/úsáid talún atá míchuí laistigh den Chrios Tuilte, teastóidh Tástáil Cosanta Bainistíochta Forbartha agus Measúnú Riosca Tuilte Suíomhoiriúnaithe de réir na gcritéir a leagtar amach in *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* agus Ciorclán PL2/2014 (de réir a nuashonraithe/ciorcláin a thiocfaidh ina áit).

2. I gcás tograí forbartha i gceantair a shainiú i gceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir laistigh de Chrios Tuilte C a d'fhéadfadh a bheith faoi réir riosca tuilte féideartha ó fhoinsí eile (e.g. ceantair tuilte táscaha báistiúla/screamhuisce agus ceantair ithreach gláraí shainaitheanta), a chinntiú go gceanglaítear orthu Measúnú Riosca Tuilte Suíomhoiriúnaithe a dhéanamh de réir na gcritéir a leagtar amach in *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* agus Ciorclán PL2/2014 (de réir a nuashonraithe/ciorcláin a thiocfaidh ina áit).

I gcás tograí forbartha i ngach ceantar eile i gCrios Tuilte C, ba cheart don fhorbróir é féin a shásamh go bhfuil an leibhéal riosca tuilte cuí don fhorbairt atá á beartú. Má chreideann an tÚdarás Pleanála go bhfuil an togra forbartha chomh mór sin go gcaithfear riosca tuilte a bhreithniú (e.g. limistéir shuntasacha faoi dhromchla nua crua a d'fhéadfadh rith chun srutha a mhéadú go mór), féadfaidh an tÚdarás Pleanála a iarraidh go dtabharfaí faoi mheasúnú riosca tuilte suíomhoiriúnaithe de réir na gcritéar a leagtar amach in *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* agus *Ciorclán PL2/2014* (de réir a nuashonraithe/ciorcláin a thiocfaidh ina áit).

Cuspóir DO8 – Suíomhanna Sonracha Riosca Tuilte (Féach na léarscáileanna Tuilte le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir)

Cuirfear Measúnú Cuí Suíomhoiriúnaithe a chomhlíonann an méid a dtugtar breac-chuntas air faoi Chaibidil 5 faoi Thuilte agus Bainistíocht Forbartha in *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009* le hiarratais pleanála ar thailte ar an gCeathrún Rua, ar an Spidéil agus i mBaile Chláir, a shainaithnítear laistigh de cheantair PFRA bháistiúla lasmuigh de Chrios Tuilte Táscacha A ar Léarscáileanna Tuilte le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir. Ullmhóidh saineolaithe atá cáilithe go cuí agus ag a bhfuil taithí hidreolaíoch measúnuithe dá leithéid agus measfaidh siad rioscaí agus éifeachtaí aon mhaolaithe riachtanaigh, chomh maith leis na bearta a theastaíonn nó a bheartaítear chun rioscaí iarmharacha a bhainistiú.

Cuspóir DO09 – Bonneagar

(a). Tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt tionscadail bonneagair maidir leis an ngréasán bóithre áitiúla, uisce agus dramhuisce a thugtar i gCaibidil 5 (Bóithre agus lompar) agus Caibidil 6 (Uisce, Fuíolluisce, Bainistiú Dramhaíola agus An Tionscal Eastóscach) i bPlean Forbartha Chontae na Gaillimhe a bhaineann le ceantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir;
(b). Tacaíocht a thabhairt d'ullmhú agus do chur i bhfeidhm plean fearainn phoiblí le haghaidh cheantair phleananna na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir

Cuspóir DO 10- Diméin an Spidéil

Is cuspóir de chuid Chomhairle Chontae na Gaillimhe é go n-ullmhófaí Plean Ceantair Gnímh i ndáil le haon fhorbairt ar Dhiméin an Spidéil ina nglacfaí san áireamh íogaireachtaí timpeallachta an cheantair agus mar a rachadh sí i bhfeidhm ar an áit ar leith a bhfuil na tailte seo lonnaithe.

Cuspóir DO11 – Pointí Rochtana go Tailte le Forbairt

Pointí rochtana a choinneáil do thailte infhorbartha/ceantair chúil mar a léirítear ar na léarscáileanna Criosaithe Úsáide Talún le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir.

Cuspóir DO12 – Láithreáin Deise maidir leis an gCeathrún Rua, An Spidéil agus Baile Chláir

Spreagadh agus tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt chúil agus inbhuanaithe tailte a shainaithnítear sa tábla thíos mar láithreáin deise forbartha laistigh de léarscáileanna criosaithe úsáide talún le haghaidh cheantair an phlean.

Ainm agus Suíomh

Láithreán Deise 1

Teachín sa Cheathrún Rua

Cur Síos:

Limistéar: Tá achar 0.044ha sa láithreán.

Criósú: Tá an láithreán criosaithe mar “Lárionad Sráidbhaile”.

Úsáid Reatha Talún: Ceantar Cónaitheach le Dlús Íseal

Deis:

Criosaíodh an láithreán mar lár sráidbhaile. Foráil a dhéanamh do mheascán úsáidí a bheadh in ann d’fhorbairt lár sráidbhaile/chónaitheach. Áireofar i dtogra forbartha foriomláine an láithreáin coimre deartha mionsonraithe agus plean tírdhrechtaithe a ghlacann san áireamh suíomh feiceálach an láithreáin sa sráidbhaile.

Ainm agus Suíomh

An Cheathrú Rua

Láithreáin Deise 2 agus 3

Cur Síos:

Limistéar: Tá achar 1.09ha i láithreán deise 2 agus tá achar 3.23ha i láithreán deise 3.

Criósú: Tá na láithreáin criosaithe mar “Lárionad Sráidbhaile”

Úsáid Reatha Talún: Láithreáin úrnua

Deis:

Foráil a dhéanamh do mheascán úsáidí a bheadh in ann d’fhorbairt lár sráidbhaile/chónaitheach. Is iad seo na príomhláithreáin ar an gCeathrú Rua agus ba cheart go léireodh aon tograí forbartha dearadh tógála nuálach d’ardchaighdeán agus leaganacha amach cuí, a chuirfeadh suíomh agus láthair na dtailte atá i gceist san áireamh

Ainm agus Suíomh

Láithreán Deise 4

An Spidéal

Foirgneamh ceann tuí ar an mbealach isteach

Cur Síos:

Limistéar: Tá achar 0.39ha sa láithreán.

Criosú: Tá an láithreán criosaithe mar “Lárionad Sráidbhaile”

Úsáid Reatha Talún: Láithreáin fholamha athfhorbraíochta

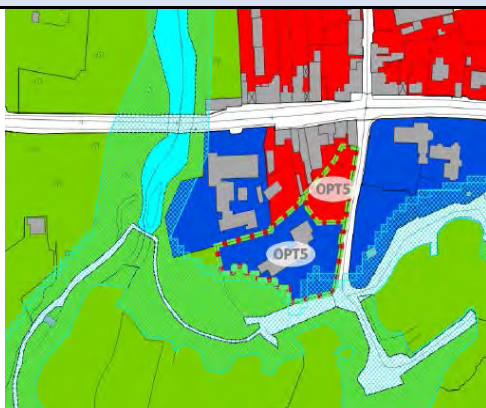
Deis:

Foráil a dhéanamh do mheascán úsáidí a bheadh in ann d’fhorbairt miondíola agus/nó tráchtála. Ba cheart d’fhorbairt leath theas an láithreáin a shuíomh feiceálach ar an mbealach isteach chuig an Spidéal san áireamh. Áireofar i dtogra forbartha foriomláine an láithreáin plan mionsonraithe tírdhreachaithe agus cuirfear suíomh feiceálach an láithreáin ag an mbealach isteach go dtí an sráidbhaile san áireamh.

Ainm agus Suíomh

Láithreán Deise 5

An Spidéal

Cur Síos:

Limistéar:

Tá achar 0.55ha sa láithreán.

Criosú: Criosáid an talún mar “Lárionad Sráidbhaile” agus “Saoráidí Poiblí”.

Úsáid Reatha Talún: Tá an fhoirgneamh reatha faoi stiúr an HSE agus an chuid eile mar láithreáin athfhorbraíochta folamha

Deis:

Meastar go mbeadh roinnt úsáidí pobail, lena n-áirítear clós spraoi/‘Limistéar Cluichí Ilúsáide’ oiriúnach ag an suíomh tábhachtach seo. Breithneofar suíomh/comhthéacs an láithreáin i dtograí do na tailte seo chomh maith leis an tsaoráid cuain in aice láimhe i dtéarmaí dearadh agus coincheapa.

Ainm agus Suíomh

Láithreán Deise 6

Baile Chláir

Cur Síos:

Limistéar:

Tá achar 0.73ha sa láithreán.

Criosú: Tá an láithreán criosaithe mar “Lárionad Sráidbhaile”

Úsáid Reatha Talún: Láithreáin úrnua

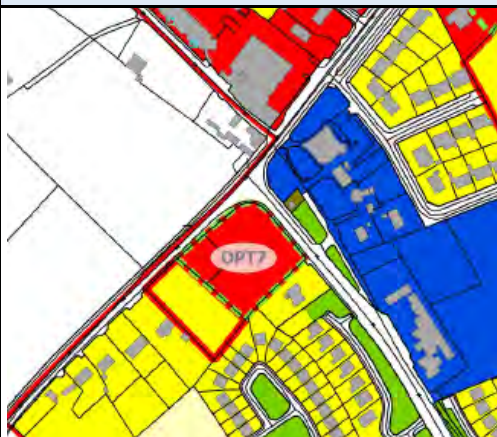
Deis:

Foráil a dhéanamh do mheascán úsáidí a bheadh in ann d’fhorbairt miondíola/chónaitheach agus tráchtála. Áireofar i dtogra forbartha foriomláine an láithreáin coimre deartha mionsonraithe agus plean tírdhrechtaithe a chuireann suíomh feiceálach an láithreáin sa sráidbhaile san áireamh. Ba cheart bealach isteach féideartha ar na tailte ar chúl a bhreithniú i gcoincheap deartha na láithreán seo.

Ainm agus Suíomh

Láithreán Deise 7

Baile Chláir

Cur Síos:

Limistéar: Tá achar 0.61ha sa láithreán

Criosú: Tá an láithreán criosaithe mar “Lárionad Sráidbhaile”

Úsáid Reatha Talún: Láithreáin úrnua

Deis: Criosaíodh an láithreán mar lár sráidbhaile. Foráil a dhéanamh do mheascán úsáidí a bheadh in ann d’fhorbairt miondíola/chónaitheach agus tráchtála. Tá na tailte suite go straitéiseach ag crosbhóthar gréasán príomhbhóithre i lá an tsráidbhaile a nascann an N83 agus bóthar réigiúnach an R381. Áireofar i dtogra forbartha foriomláine an láithreáin coimre deartha mionsonraithe agus plean tírdhrechtaithe a chuireann suíomh feiceálach an láithreáin sa sráidbhaile san áireamh.

2.11 Treoirínte DM CSB1-CSB3

Tá an tábla seo a leanas in a bhfuil Mairtís Úsáide Talún i gceist le haghaidh na trí lonnócht, an Cheathrú Rua, an Spidéal agus Baile Chláir

Treoirínte DM CSB1 Úsáidí Talún

Úsáidí Tráchtála agus Tionsclaíocha	VC	R	I	BE	T	CF	OS*	PU	TI
Siamsaíocht	O	N	N	N	O	N	N	N	N
ATM	P	O	O	O	O	O	N	N	N
Banc/Cumann Foirgníochta	P	N	N	N	N	N	N	N	N
Beár/Bialann	P	N	N	N	O	N	N	N	N
B&B ¹	O	O ¹	N	N	P	N	N	N	N
Oifig Gealltóireachta	O	N	N	N	N	N	N	N	N
Conchró Coinneála	N	N	O	O	N	N	N	N	N
Caifé ²	P	O	O ²	O ²	P	O ²	N	N	N
Páirc Charbhán – Saoire	N	N	N	N	O	N	N	N	N
Íoc is Iompair	O	N	O	O	N	N	N	N	N
Trádáil Ócáideach	O	N	N	O	N	N	N	N	N
Pictiúrlann	P	N	N	N	O	O	N	N	N
Ionad Comhdhála	P	N	N	P	O	O	N	N	N
Ionaid Sonraí/Ionaid Óstála Gréasáin	P	N	O	P	N	N	N	N	N
Bialann Charrsheirbhíse	O	N	N	N	N	N	N	N	N
Ionad Fiontraíochta	O	N	O	P	N	N	N	N	N
Tionscal Eastóscach	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Ionad Garraíodóireachta	O	N	N	O	N	N	O*	N	N
Dochtúir Teaghlaigh agus Seirbhísí Leighis Gaolmhara	P	O	N	O	N	O	N	N	N
Teach Ósta ¹	P	O ¹	N	N	P	O	N	N	N

Gruagaire/Pearsanta/Grúmaeireacht	P	O	N	N	N	N	N	N	N
Gníomhaíocht Gheilleagrach bunaithe sa Bhaile ¹	O	O ¹	N	N	N	N	N	N	N
Brú Óige	P	O	N	N	P	N	N	N	N
Óstán	P	O	N	N	P	N	N	N	N
Iosta Breosla Baile	N	N	O	O	N	N	N	N	N
Tionsclaíoch	N	N	P	O	N	N	N	N	N
Aonaid Lóistíochta, Stórála agus Dáilte	N	N	P	O	N	N	N	N	N
Taifeadadh Meán agus Úsáidí Meán Ginearálta lena mbaianeann	O	O	O	P	N	N	N	N	N
Seomra Taispeántais Díolacháin Mótár	O	N	O	O	N	N	N	N	N
Club Oíche	O	N	N	N	O	N	N	N	N
Oifig (<100m ²)	P	O	N	N	N	N	N	N	N
Oifig (100m ² go 1000m ²)	O	N	O	O	N	N	N	N	N
Páirc Oifigí (>1000m ²)	N	N	O	O	N	N	N	N	N
Stáisiún Peitрил	O	N	O	O	N	N	N	N	N
Seirbhísí Gairmiúla/Eile	P	O	N	N	N	N	N	N	N
Bialann	P	N	N	N	P	N	N	N	N
Gnó bunaithe ar Eolaíocht agus Teicneolaíocht	O	N	P	P	N	N	N	N	N
Clós Conamair	N	N	O	N	N	N	N	N	N
Garáiste Seirbhísí	N	N	O	O	N	N	N	N	N
Siopa – Comparáid	P	N	N	N	N	N	N	N	N
Siopa – Áis	P	O	N	N	O	N	N	N	N
Siopaí – Ionad Mór Áise/Comparáide	N	N	N	N	N	N	N	N	N
	VC	R	I	BE	T	CF	OS*	PU	TI
Déantúsaíocht Bheag	N	N	P	O	N	N	N	N	N
Iosta Stórála	N	N	P	O	N	N	N	N	N
Bialann Beir Leat	O	N	N	N	O	N	N	N	N
Iosta Iompair	N	N	O	O	N	N	N	O	N
Ionad Cúraim Tréidlia	O	O	O	O	N	N	N	N	N
Trádstóráil (Mórdhíol san áireamh)	N	N	P	O	N	N	N	N	N
Trádstóráil (Miondíol/Neamhbhia <700m ²) ³	O	N	N	N	N	N	N	N	N
Trádstóráil (Miondíol/Neamhbhia/Earraí Tí Toirtiúla 700m ² – 5,000m ²) ³	N	N	N	O	N	N	N	N	N
Úsáidí Cónaitheacha	VC	R	I	BE	T	CF	OS*	PU	TI
Árasáin ¹	P	O ¹	N	N	N	N	N	N	N
Láithreán Stad	N	O	N	N	N	O	N	N	N
Cónaitheach (Gan Árasáin) ¹	O	P ¹	N	N	N	N	N	N	N

Lóistín Saoire Gearrthéarmach	O	N	N	N	P	N	N	N	N
Teach Scoir	O	P	N	N	N	O	N	N	N
Úsáidí Poiblí, Pobail agus Institiúide	VC	R	I	BE	T	CF	OS*	PU	TI
Foirgnimh le haghaidh Shláinte, Shábháilteacht agus Leas an Phobail	P	O	N	O	O	P	O*	O	N
Reilig	N	O	N	N	N	P	O*	N	N
Saoráidí Cúraim Leanai (Naíolann)	P	O	O	O	N	P	N	N	N
Clubtheach agus Saoráidí lena mbaineann	O	O	N	N	O	P	O*	N	N
Saoráid Pobail (clós súgartha san áireamh)	P	O	N	O	O	P	O*	N	N
Créamatóiriam	N	O	O	O	N	O	N	N	N
Foirgneamh Cultúrtha/Áineasa	P	O	N	O	P	P	O*	N	N
Oideachas – Bunscoil/Meánscoil	O	O	O	N	N	P	O*	N	N
Oideachas – Oideachas Eile/Oiliúint	P	O	O	O	N	P	N	N	N
Teach Tórraimh	P	O	O	O	N	O	N	N	N
Fóillíocht	P	O	N	O	O	P	O*	N	N
Leabharlann	P	O	N	N	O	P	N	N	N
Ionad Adhartha Phoiblí	O	O	N	O	N	O	N	N	N
Úsáidí Spáis Oscailte, Áineasa agus Conláiste	VC	R	I	BE	T	CF	OS*	PU	TI
Galfchúrsa	N	N	N	N	P	N	O*	N	N
Gníomhaíochtaí Áineasa/Cultúrtha	O	O	O	O	P	P	O*	N	N
Úsáidí Talmhaíochta	VC	R	I	BE	T	CF	OS*	PU	TI
Seamlas	N	N	O	N	N	N	N	N	N
Foirgneamh Talmhaíochta	O	O	O	O	N	O	O*	N	N
Marglann/Comharchumann	N	N	P	N	N	N	N	N	N
Úsáidí Ginearálta/Seirbhísí agus Bonneagair	VC	R	I	BE	T	CF	OS*	PU	TI
Fógraí – Saorsheasaimh	O	N	O	O	N	O	N	O	O
Carrchlós	P	O	P	O	O	O	N	N	O
Saoráidí Athchúrsála/Banc Buidéal	O	N	O	O	N	O	N	O	N
Lárionad Dramhaíola	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Bonneagar Fónais agus Suiteálacha Seirbhísí Poiblí	O	O	O	O	O	O	O*	P	O
Fuinneamh Gaoithe/In-athnuaithe beag, tí	O	O	O	O	O	O	O*	O	N

Tábla 1.2 Maitrís an Chriosaithe Úsáide Talún

Nótaí Ginearálta ar Mhaitrís an Chriosaithe Úsáide Talún

1. **Comhoiriúnacht** ⁽¹⁾ – Measfar go bhfuil na húsáidí seo faoi réir Chuspóir CSB 2 agus DO 1, de réir mar is cuí.
2. **Caifé** ⁽²⁾ – Measfar an úsáid seo nuair atá sé ina chuid d'fhorbairt chomhoiriúnach fhoriomlán agus ag freastal ar riachtanais an cheantair áitiúil.

3. **Trádstóráil** ⁽³⁾ – Ní cheadófar forbairt ná foroinnt stóras ina n-aonaid níos lú ná 700m² go hiondúil i suíomhanna atá ar imeall an láir agus amuigh ón lár, de réir Threoirlínte Pleanála Miondíola 2012 (nó aon cháipéis nuashonraithe/a thagann ina n-áit).
4. **Ionad Sonraí** – Is féidir é a shainiú mar shaoráid, ina bhfuil trealamh teicneolaíocht faisnéise suiteáilte agus ag feidhmiú, chomh maith le sonraí leictreonacha a stóráil agus a dháileach.
5. **Crios R: Cónaitheach** – Tá Céim 1 le forbairt mar fhorbairt chónaithe i rith shaolré an Phlean seo. – Níl Céim 2 infhorbartha go ginearálta i rith shaolré an Phlean seo, faoi réir na bhforálacha agus na n-eisceachtaí a leagtar amach faoi DO1.
6. **OS*** – Féach na Léarscáileanna Bainistíochta Riosca Tuilte – Bainistíochta Riosca Tuilte, Cuspóir DO6 agus DO7. D’ainneoin an chriosaithe Spás Oscailte/Áineasa agus Conláiste, caithfidh úsáidí beartaithe sa chrios seo a thaispeáint go gcloíonn siad le **The Planning System & Flood Risk Guidelines (2009)** (nó mar a nuashonraítear é), Caibidil 3 go háirithe. D’fhéadfadh go dteastódh Tástáil Cosanta mar a leagtar amach sna treoirlínte sin.
7. Ní ainmnítear aon úsáidí sonracha talún don chrios úsáide talún srianta toisc go léiríonn an crios sin forbairtí reatha i gCrios Tuilte A/B. Tá treoir faoi na húsáidí/an fhorbairt atá oiriúnach sa chrios seo le fáil ach féachaint ar Chuspóirí CSB 10, DO7, DO8, DO9, Treoir DM CSB3 agus Léarscáileanna Crios Tuilte agus **The Planning System & Flood Risk Guidelines** lena n-áirítear **Ciorclán PL2/2014** ón Roinn. (**Próiseas SRFA**)

Nótaí ar Aicmí Úsáide Talún i Maitrís an Chriosaithe Úsáide Talún:

Sainíodh na haicmí úsáide talún a dtagraítear dóibh i maitrís an chriosaithe úsáide talún mar seo a leanas:

1. **Ceadaithe i bPrionsabal (P)** – Is ionann úsáid a ainmnítear mar *Ceadaithe i bPrionsabal* agus úsáid a nglacann an tÚdarás Áitiúil léi go teoriciúil sa chrios ábhartha, faoi réir chomhlíonadh na mbeartas, cuspóirí, caighdeán agus ceanglas ábhartha a leagtar amach sa Phlean agus phrionsabail pleanála cirte agus forbartha inbhuanaithe.
2. **Oscailte do Mhachnamh (O)** – Is ionann úsáid a ainmnítear mar *Oscailte do Mhachnamh* agus úsáid a d’fhéadfadh an tÚdarás Áitiúil a cheadú má tá sé sásta go mbeidh an cineál forbartha a bheartaítear comhoiriúnach do na beartais agus cuspóirí don chrios, nach dtiocfaidh sé salach ar úsáidí ceadaithe agus go gcloíonn sé le pleanáil cheart agus forbairt inbhuanaithe an cheantair, lena n-áirítear na beartais agus cuspóirí a leagtar amach sa Phlean Ceantair Áitiúil.
3. **Ní Cheadaítear de ghnáth (N)** – Is ionann úsáid a ainmnítear mar *Ní Cheadaítear de ghnáth* agus úsáid nach gceadóidh an tÚdarás Áitiúil, seachas i gcás eisceachtúil. D’fhéadfaí sin a dhéanamh mar gheall ar an éifeacht a mheastar a d’fhéadfadh a bheith aici ar úsáidí reatha agus ceadaithe, a neamh-chomhoiriúnacht leis na beartais, cuspóirí, caighdeán agus ceanglais atá sa Phlean Ceantair Áitiúil seo nó toisc nach bhfuil sé ag teacht le pleanáil cheart agus forbairt inbhuanaithe an cheantair.

Cuimsítear an méid seo a leanas sna criosanna úsáide talún a dtagraítear dóibh i maitrís an chriosaithe úsáide talún:

1. **Crios VC** – Lár Sráidbhaile
2. **Crios R** – Cónaitheach
3. **Crios I** – Tionsclaíoch
4. **Crios BE** – Gnó agus Fiontar
5. **Crios T** – Turasóireacht
6. **Crios CF** – Saoráidí Pobail
7. **Crios OS** – Spás Oscailte/Áineas agus Conláiste
8. **Crios PU** – Fóntais Phoiblí
9. **Crios TI** – Bonneagar Iompair

Treoirlíne DM CSB2 – Dlús Forbartha

Beidh ar fhorbairt de dhlús níos airde a bheith oiriúnach don chomhthéacs agus déanfar measúnú uirthi bunaithe ar bhuananna an togra agus faoi réir dearadh d’ardchaighdeán, comhlíonadh caighdeán cáilíochtúil agus cainníochtúil, suíomh, acmhainn an láithreáin agus an bhonneagair glacadh leis an bhforbairt, saintréith reatha an cheantair, dlús bunaithe ar láithreáin in aice láimhe, cosaint na gconláistí cónaitheacha, gaireacht d’iompar poiblí, etc. Féadfaidh an tÚdarás Pleanála a lándiscréid féin a úsáid chun na caighdeáin dlúis sin a athrú.

Léirítear sa treoir le haghaidh dlús forbartha sna táblaí thíos an réimse dlúis a mheastar a bheith oiriúnach go hiondúil sna criosanna úsáide talún éagsúla agus i láithreacha difriúla cónaitheacha i gceantar an phlean.

Crios Úsáide Talún	Cóimheas Achair agus Ceapaí	Uaschumhdach Láithreáin	Íos-spás Oscailte Poiblí
Crios VC	1.00 go 1.25 PAR	80%	Suíomhoiriúnaithe
Crios R	0.10 go 0.50 PAR	50%	15%
Crios I	0.40 go 1.00 PAR	60%	15%
Crios BE	0.40 go 1.00 PAR	60%	15%
Crios CF	Suíomhoiriúnaithe	Suíomhoiriúnaithe	15%
Crios T	Suíomhoiriúnaithe	Suíomhoiriúnaithe	Suíomhoiriúnaithe
Crios OS	Suíomhoiriúnaithe	Suíomhoiriúnaithe	Suíomhoiriúnaithe
Crios CL	Suíomhoiriúnaithe	Suíomhoiriúnaithe	Suíomhoiriúnaithe
Crios PU	Suíomhoiriúnaithe	Suíomhoiriúnaithe	Suíomhoiriúnaithe
Crios TI	Neamhbhainteach	Neamhbhainteach	Neamhbhainteach

Nótaí:

- Cóimheas Achair agus Ceapaí** – Tagraíonn cóimheas achair agus ceapaí d’achar comhlán urláir na bhfoirgneamh ar láithreán roinnte ar achar comhlán an láithreáin, ina dtugtar an t-achar comhlán urláir mar chodán d’achar comhlán an láithreáin.
- Cumhdach Láithreáin** – Tagraíonn cumhdach láithreáin do chéatadán achar comhlán urláir lorg an fhoirgnimh/na bhfoirgneamh ar an láithreán. D’fhéadfaí cumhdach láithreáin níos mó a bheith ar láithreáin ina gcuirtear páirceáil ar fáil faoin talamh nó go gcuirtear roinnt páirceála ar fáil in íoslach, faoi réir ardchaighdeán deartha, dóthain soilsiú nádúrtha a chur ar fáil agus chosaint chonláiste na bhforbairtí in aice láimhe.
- Spás Oscailte Poiblí** – Go hiondúil, tagraíonn spás oscailte poiblí do limistéir ghlasa inúsáidte atá i suíomh maith, ach i gcásanna áirithe d’fhéadfaí go n-áireofaí leis limistéir faoi phábháil is féidir a úsáid le haghaidh áineasa, a ndearnadh tírdhrechtú maith orthu agus atá ina gcuid dhlúth den fhorbairt. Go hiondúil ní theastódh spás oscailte poiblí ach i bhforbairtí neamhchónaitheacha nó i bhforbairtí cónaitheacha ilaonad.

Dlús Cónaitheach	Aonaid Chónaithe/Ha	Aonaid Chónaithe/Acra	Suíomhanna Oiriúnacha Féideartha
Meán go hArd	35-50	14-20	Lár baile nó díreach in aice le moil iompair poiblí
Íseal go Meán	15-35	6-14	Lár comharsanachta (laistigh de 400m siúil den lár go hiondúil), bruachbhailte uirbeacha istigh.
Íseal	5-15	2-6	Forimeall uirbeach, tailte forimeallacha, ceantair ina bhfuil srianta toillte/comhshaoil.

Treoirlíne DM CSB3 – Criosanna Tuilte agus Úsáidí Oiriúnacha Talún

Léirítear sa tábla thíos na cineálacha úsáidí talún atá oiriúnach i ngach Crios Tuilte a sainithníodh ar an gCeathrú Rua, ar an Spidéal agus i mBaile Chláir de réir *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities (2009)*. Sa chás go moltar forbairt/úsáid talún a

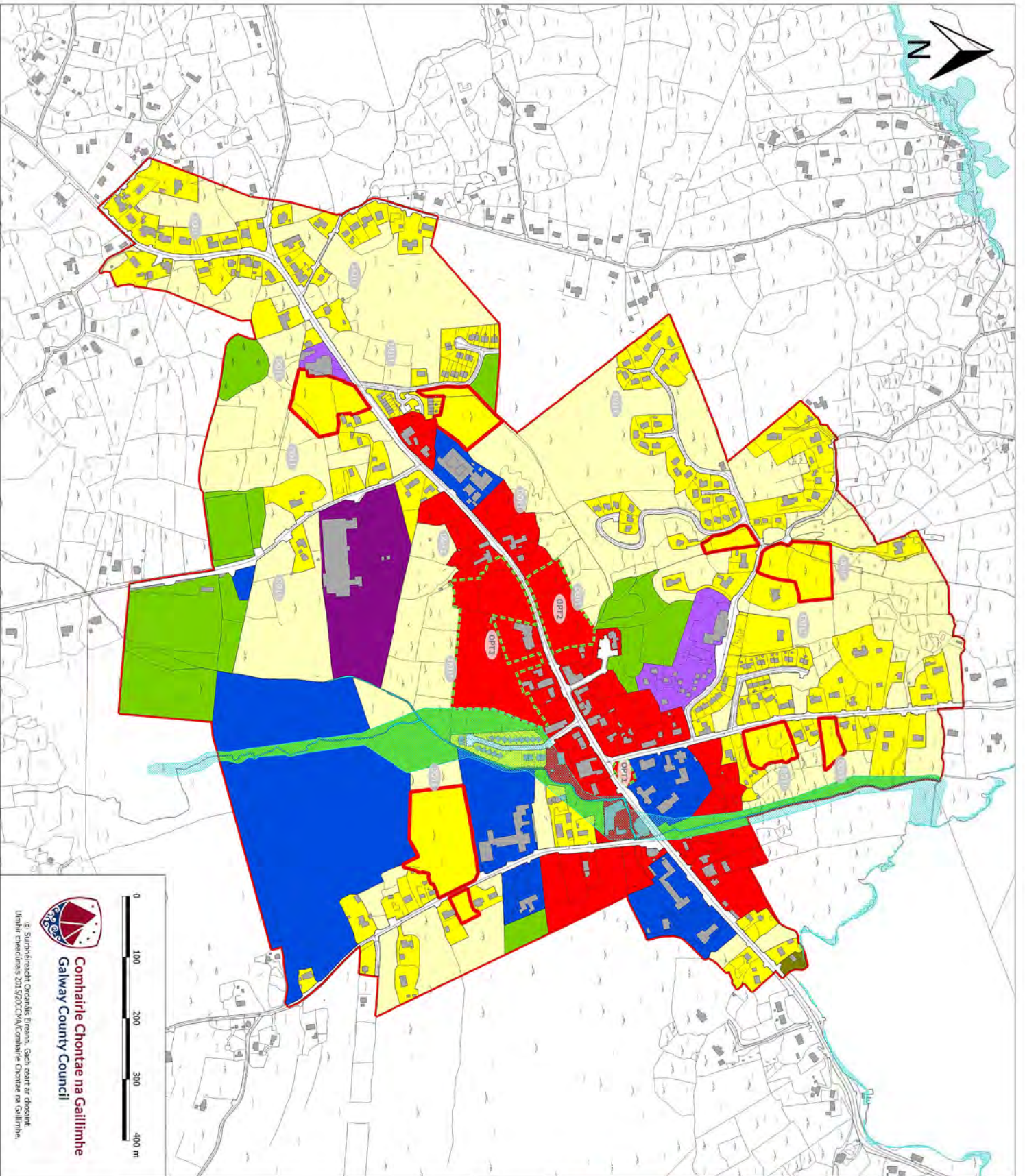
mheastar atá míchuí don Chrios Tuilte, teastóidh Tástáil Cosanta Bainistíochta Forbartha agus Measúnú Riosca Tuilte Suíomhoiriúnaithe de réir *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines for Planning Authorities 2009*.

Úsáidí Talún	Crios Tuilte A	Crios Tuilte B	Crios Tuilte C
HVD – Forbairt thar a bheith leochaileach	Míchuí (má mholtar, Tástáil Cosanta agus FRA mionsonraithe ag teastáil)	Míchuí (má mholtar, Tástáil Cosanta agus FRA mionsonraithe ag teastáil)	Cuí (scagadh le haghaidh riosca tuilte)
LVD – Forbairt nach bhfuil chomh leochaileach sin	Míchuí (má mholtar, Tástáil Cosanta agus FRA mionsonraithe ag teastáil)	Míchuí de bharr athrú aeráide (má mholtar, Tástáil Cosanta agus FRA mionsonraithe ag teastáil)	Cuí (scagadh le haghaidh riosca tuilte)
WCD – Forbairt comhoiriúnach le huisce	Cuí (d’fhéadfadh go dteastódh FRA mionsonraithe)	Cuí (d’fhéadfadh go dteastódh FRA mionsonraithe)	Cuí (scagadh le haghaidh riosca tuilte)

Nótaí (Féach *The Planning System and Flood Risk Management Guidelines*[2009] le haghaidh tuilleadh mionsonraí):

1. HVD – Tithe, scoileanna, ospidéal, institiúidí cónaitheacha, seirbhísí éigeandála, bonneagar riachtanach, etc.
2. LVD – Úsáidí geilleagracha (miondíol, fóillíocht, trádstóráil, tráchtáil, tionsclaíoch, institiúidí neamhchónaitheacha, etc.), talamh agus foirgnimh a úsáidtear do thalmhaíocht nó foraoiseacht, bonneagar áitiúil iompair, etc.
3. WCD – Dugaí, muiríní, céanna, turasóireacht agus áineas uisce-bhunaithe (gan lóistín codlata san áireamh), spás oscailte taitneamhachta, spóirt agus áineas, bonneagar rialaithe tuilte, etc.

Cuid 3 Léarscáileanna Criosaithe Úsáide Talún le haghaidh na Ceathrún Rua, an Spidéil agus Bhaile Chláir

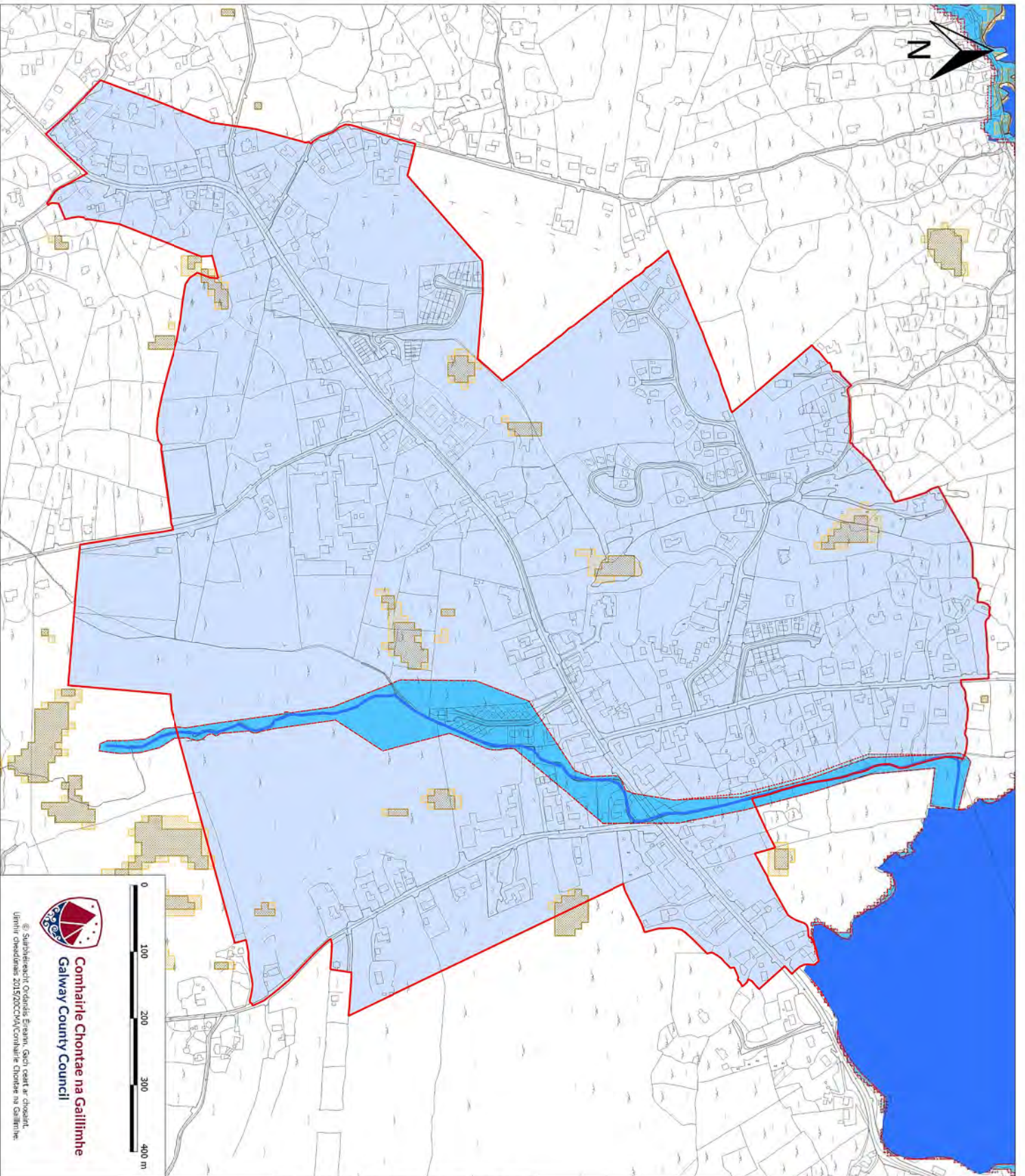

Comhairle Chontae na Gaillimhe
Galway County Council

3 Sraithreacht Odrála Éireann, Gach cearr le díospóir
Uirthi chéadairís 0125250044, Comhairle Chontae na Gaillimhe.

- Teorainn an Phean
- Cónaíneach (Reatha)
- Cónaíneach (Céim 1)
- Cónaíneach (Céim 2)
- Láir an Bhaile
- Tionsclaíoch
- Saoráidí Pobail
- Turasóireacht
- Spás Osaíle/Gaithreamh Aimsire agus Tairneamhachail
- Fiontais Pribhlí
- Borneagar/Iompar
- Aibhneacha agus Sruithanna
- Úsáid Talún Srianata
- Point Tascacha Rochtana go Taille d'Fhorbairt - Cuspóir Forbartha 11
- Láithreáin deiseanna - Cuspóir Forbartha 12

Plean Forbartha Chontae na Gaillimhe 2015-2021
Plean na Gaeltachta
Léarscáil Chriosaithe um Úsáid Talún don Cheathrú Rua
Bealtaine 2018

- Teorainn an Phlean
- Crios Tuille Tásach A
- Crios Tuille Tásach B
- Crios Tuille Tásach C
- Baisiúil Tásach
- Baisiúil Anoisceach
- Albheactha agus Sruithama
- Lochanna & Uisce Cósta

Nota Tábhairt don Uisceoir

Leagadh amach na Criosanna Tásachta Rosca Tuille (SRCA). Tá forbraí an mhéasúnú Strateisicéach Rosca Tuille (SRCA). Tá forbraí an mhéasúnú sin in éineacht leis an bplean. Glacadh feachtóir aithe san áireamh nuair a bhí deáil á dhéanamh ar na Criosanna Tásachta Rosca Tuille. Ina measc báscair staire agus tuartha, fóirse féideartha tuille agus treo dhiosan na dtuille, na háiteanna a bhíonn gnéithe foghlua agus topagrafaíochta ionartha, fásra adá bainteach le tuille agus colas sibhí nuair a bhí sí ar fáil.

Tugann na Criosanna le fios, go ginearálta, na háiteanna is mó baol ó tuille agus baineadh leas arís nuair a bhí an Plean Gaeltachta á chur i dtoll a chéile. Níor cheart a bheith ag brath ar na criosanna sin amháin i dtuairim measúnuithe rosca tuille ar fáilteacha ar leith. Is feidir na criosanna a thabhairt cothrom le dáta amach anseo chun colas nua a ghlacadh san áireamh.

Tabhairt aird

Ba dhóir an léarscail seo a leanh in éineacht leis an léarscail crosaithe uisce talún ionchúil agus na forálacha a leanar amach i bPlean Forbartha an Chiontae arís aithne.

Comhairle Chiontae na Gaillimhe
Galway County Council

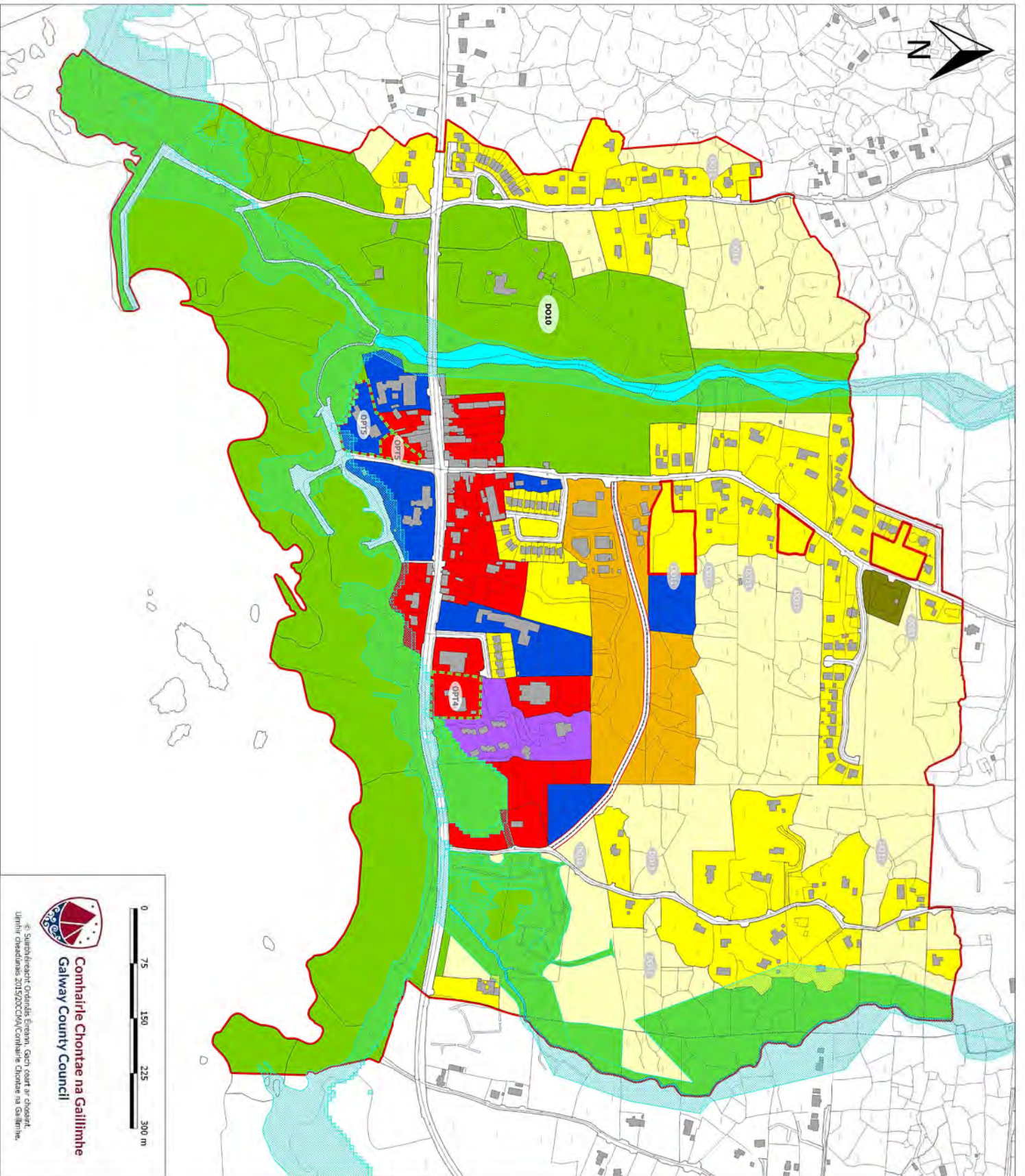
© Sárthreachtóir, Ordúnas Éireann, Gach ceart ar chéile.
Uirthir chéadúnaís 2015/2000/CE/Comhairle Chiontae na Gaillimhe.

Plean Forbartha Chiontae na Gaillimhe
2015-2021 Plean na Gaeltachta

An Cheathrú
Bainistíocht Rosca Tuille

Bealtaine 2018

- Teorainn an Phean
- Conaítheach (Ratha)
- Conaítheach (Céim 1)
- Conaítheach (Céim 2)
- Láir an Bhaile
- Gní agus Fiontracht
- Saoráidí Pobail
- Turasóireacht
- Spás Oscaillte/Gaileamh Aimsire agus Tairneamhachail
- Fontais Phoblí
- Bonneagar Iompar
- Aibhneacha agus Sruithanna
- Úsáid Talún Srianata
- Cuspóir Forbartha - Bóthar Faoisimh Táscach
- Dírnein an Spáidil-Cuspóir - Cuspóir Forbartha 10
- Pointí Táscatha Rochtana go Talte d'Fhiondait - Cuspóir Forbartha 11
- Láithreáin deiseanna - Cuspóir Forbartha 12

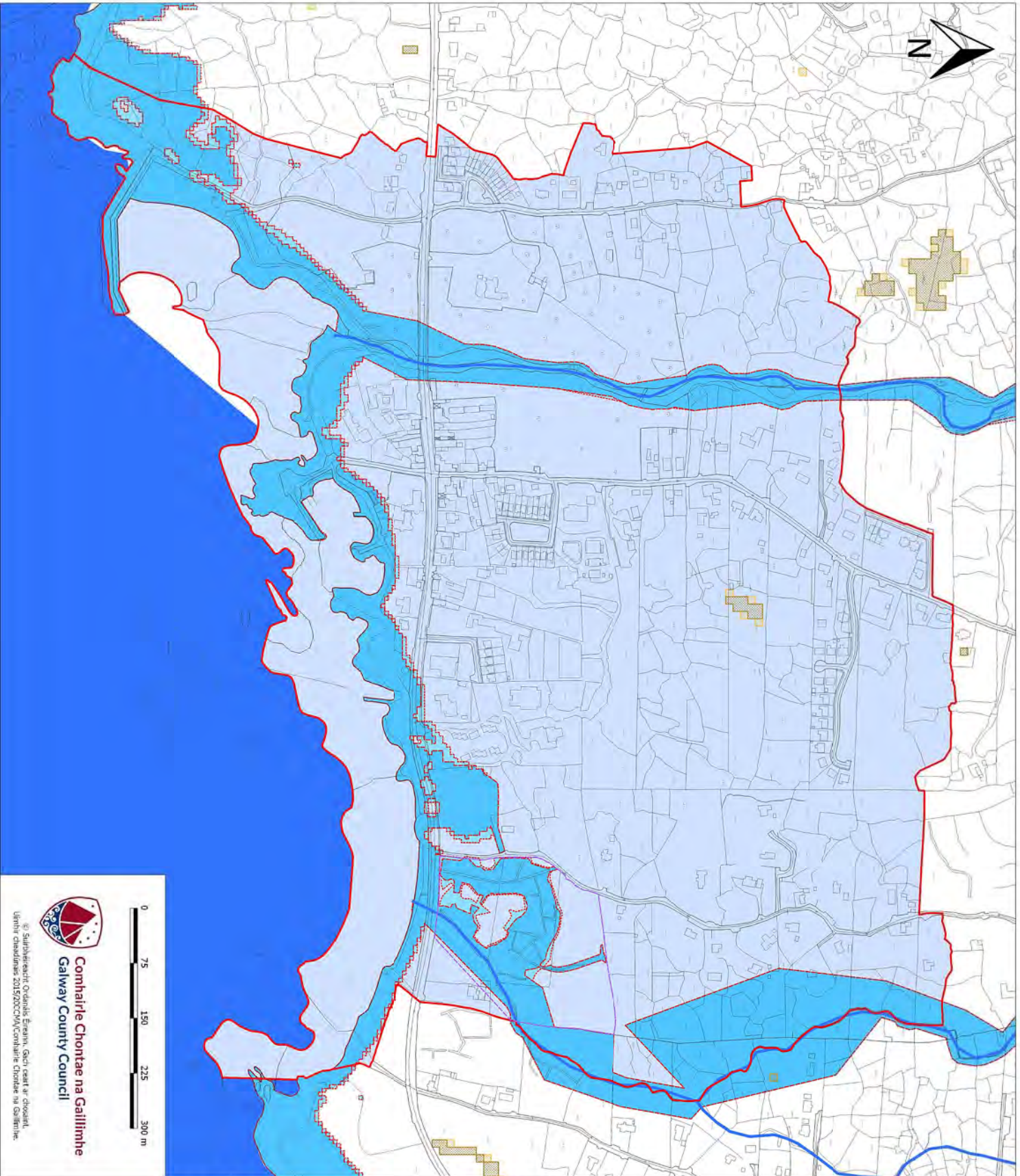

Comhairle Chontae na Gallímhne
Galway County Council

© Sualthreacht, Córdeáil, Éireann, Gach ceart ar chóir.
Uirthi ceadúnas 2015/2009/Comhairle Chontae na Gallímhne.

Plean Forbartha Chontae na Gallímhne
2015-2021 Plean na Gaeltachta
Léarscáil Chriosaithe um Úsáid Talún
don Spidéal
Bealtaine 2018

- Teorainn an Pheillean
- Crios Tuille Táscach A
- Crios Tuille Táscach B
- Crios Tuille Táscach C
- Baiséidhí Táscach
- Baiséidhí Anoisceach
- Abhneacha agus Strubhanna
- Uisce Céasta
- Deantar Ciosanna Tuille stair ó Bhothar Bhaile Lam a phlé faoi Nóta Tabhairtchach d'Úsáideoir thíos.

Nóta Tabhairtchach don Úsáideoir:

Leagadh amach na Ciosanna béicacha Rosca Tuille mar chuid den Mheasúnú Spásleasach Rosca Tuille (SRFD). Tá baint na míneasúnaithe sin in éineacht leis an tpleaná, Gáiscead Iachtuiri amháin san áireamh nuair a bhí deis a dhéanamh ar na Ciosanna béicacha Rosca Tuille. Dá mbeo 'Dáiscead' stair agus Cuartaíoch, bíodh feidhearta tuille agus tveo cíosna na dtuille, na háiteanna a bhíodh gheille 'Dáiscead' agus 'Dáiscead' ionann, áfach, áfach bíodh bainteach le tuille agus eolais áille nuair a bhí sin ar fáil.

Chomh maith leis sin, leagadh amach na ciosanna tuille ar thalamh stair ó Bhothar Bhaile Lam bunaithe ar fhaisnéis rosca tuille a chuir an t-údar talún ar aghaidh mar chuid den chomhionannaitheoiracht ar Ábhu beartaite ar an Plean Ceantair Ceartaíochta 2008-2014. Rinneadh ábhu beartaite ar an eolais sin mar chuid den SRFD seo. Níl rooi dhírteadoin ionchasacha a chintú go bhfuiltear ag dol leis na forálacha bainistíochta rosca tuille aia sa Pheillean arna aithriú lena n-ainneir Cúispóir Dúe. Bainistíocht agus Measúnú Rosca Tuille agus Cúispóir Dúe 'Ciosanna Tuille agus Úsáidí Cúil Talún'.

Tugann na Ciosanna le fios go ghearráil, na háiteanna is mó bhoil o thuille agus baineadh leas astu nuair a bhí an Plean Gaeltachta a chur i dtoll a cheile. Níor cheart a bheith ag brath ar na ciosanna sin amháin i dtuairim measúnaithe rosca tuille ar fáilreacha ar leith. Is feidir na ciosanna a thabhairt cothrom le dáta amach anseo chun eolais nua a ghlacach san áireamh.

Tabhairt aird:

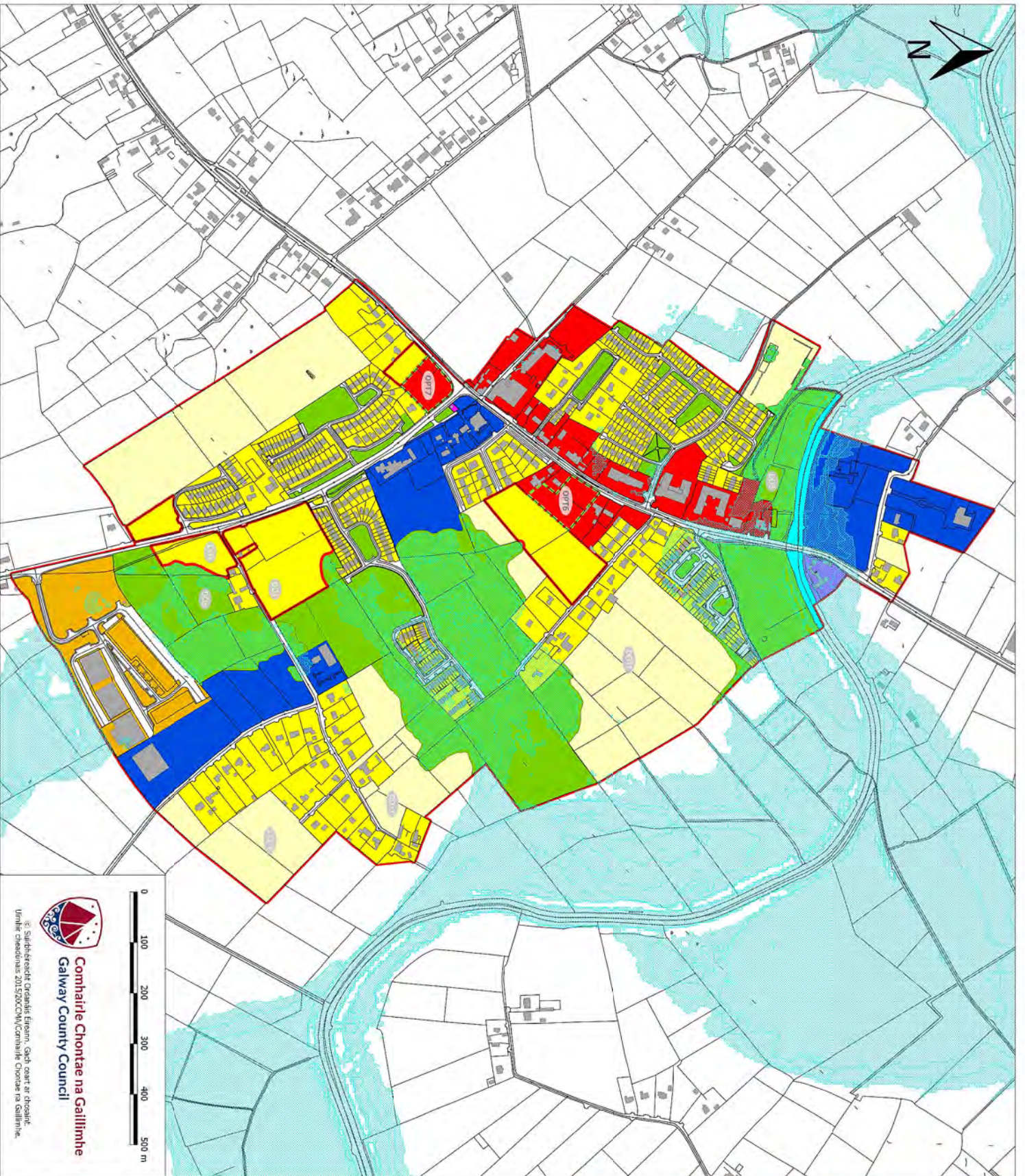
Ba dhóir an leasrúil seo a léamh in éineacht leis an leasrúil crosaithe uiside talún ionchúil agus na forálacha a leanfar amach i bPlean Forbartha an Chionrae arna aithriú.

**Plean Forbartha Chionrae na Gallimhe
2015-2021 Plean na Gaeltachta**

**An Spidéal
Bainistíocht Rosca Tuille
Bealtaine 2018**

Comhairle Chionrae na Gallimhe
Galway County Council

© Sárthreacht Oidhreach Éireann, Gach ceart ar chosaint.
Uimhir chláirúna 2015/2000/00/Comhairle Chionrae na Gallimhe.

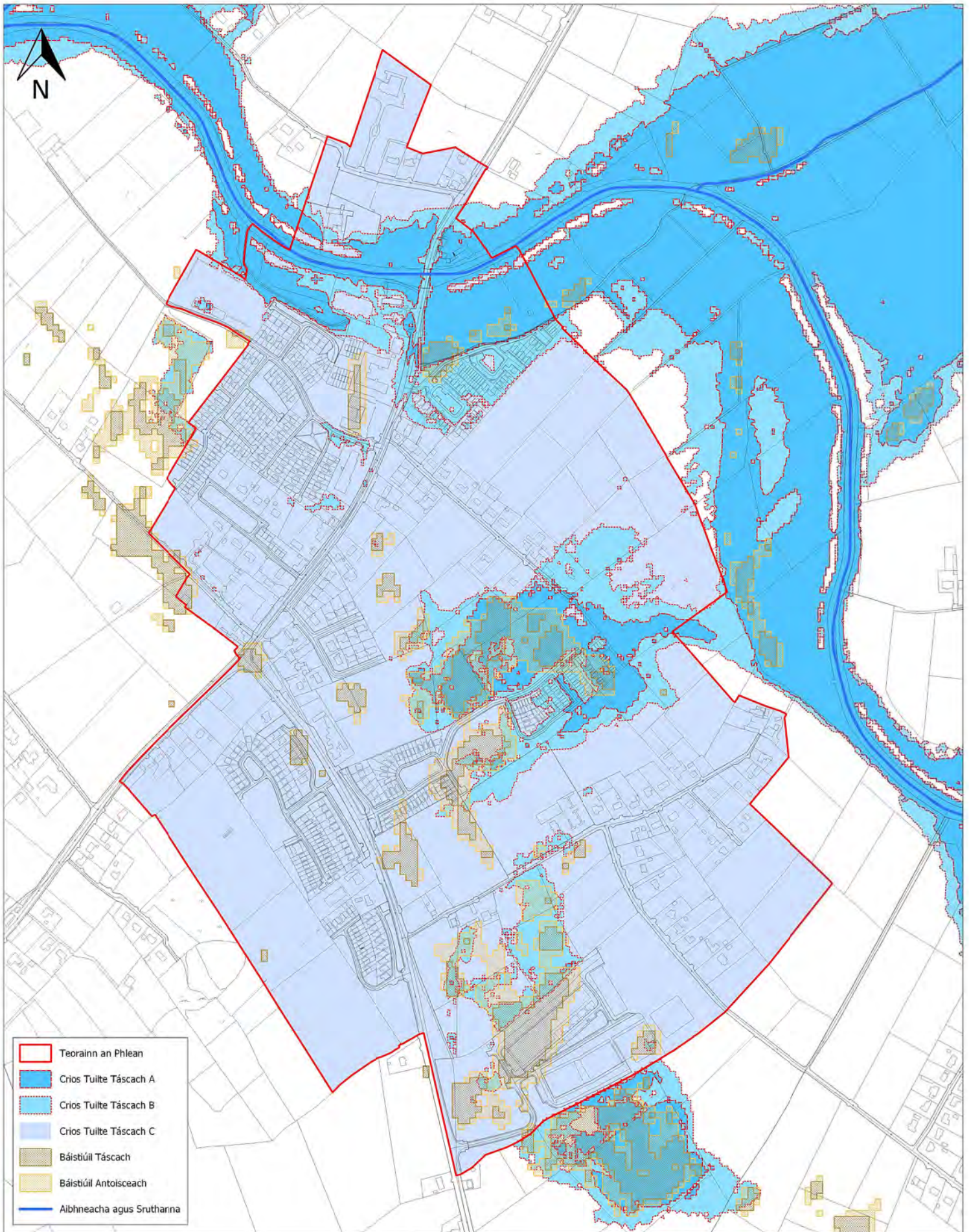

- Teorainn an Phelean
- Cónaícheach (Reatha)
- Cónaícheach (Céim 1)
- Cónaícheach (Céim 2)
- Lár-an Bhaile
- Gní agus Fionntuáil
- Saoráidí Pobail
- Turasfíreacht
- Spás Osaíle/Caitheamh Aimsire agus Tairneamhachail
- Bonnagar Tompar
- Aibneacha agus Sruithanna
- Úsáid Talún Sriantha
- Sliochtán Táscaí d'Áiseanna Pobail & Tairneamhachta - Cuspóir Forbartha 3
- Pointí Táscaíochta Rochtana go Talúil d'Fhiontúil - Cuspóir Forbartha 11
- Láithreáin deiseanna - Cuspóir Forbartha 12

Comhairle Chontae na Gaillimhe
 Galway County Council
 © Sárleasacht Críodaithe Éireann. Gach ceart a chosaint.
 Uimhne Síochána: 2015/2021/CC/Chomhairle Chontae na Gaillimhe.

Plean Forbartha Chontae na Gaillimhe
2015-2021 Plean na Gaeltachta
Léarscáil Chriosaithe um Úsáid Talún do
Bhaile Chláir
Bealtaine 2018

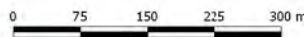
- Teorainn an Phlean
- Crios Tuilte Tásach A
- Crios Tuilte Tásach B
- Crios Tuilte Tásach C
- Báistiúil Tásach
- Báistiúil Antoiseach
- Albhneacha agus Sruthanna

Tabhair aird:

Ba chóir an léarscáil seo a léamh in éineacht leis an léarscáil crosaithe úsáide talún ionchuí agus na forálacha a leagtar amach i bPlean Forbartha an Chontae ama athrú.

Nóta Tábhachtach don Úsáideoir:

Leagadh amach na Criosanna tásacha Riosca Tuilte mar chuid den Mheasúnú Straitéiseach Riosca Tuilte (SFRA). Tá torthaí an mheasúnaithe sin in éineacht leis an tPlean. Glacadh fachtóirí áirithe san áireamh nuair a bhí dealú a dhéanamh ar na Criosanna tásacha Riosca Tuilte. Ina measc táscairí staire agus tuartha, foinsé féideartha tuilte agus treo chosán na dtuilte, na háiteanna a bhí fíall gnéithe tógtha agus topagrafacha lonnaithe, fára atá bainteach le tuilte agus eolas ábúil nuair a bhí sin ar fáil. Tugann na Criosanna le fios, go ginearálta, na háiteanna is mó bád ó thuille agus báimeadh leis astu nuair a bhí an Plean Gaeltachta á chur i dtoll a chéile. Níor cheart a bheith ag baint ar na criosanna sin amháin i dtuairim measúnaithe riosca tuilte ar láithreacha ar leith. Is féidir na criosanna a thabhairt cothrom le dáta amach anseo chun eolas nua a ghlacadh san áireamh.

Comhairle Chontae na Gaillimhe
Galway County Council

© Suirbhéireacht Ordanáis Éireann. Gach ceart ar chosaint.
Uimhir cheadúnais 2015/20CCMA/Comhairle Chontae na Gaillimhe.

Plean Forbartha Chontae na Gaillimhe
2015-2021 Plean na Gaeltachta

Baile Chláir
Bainstíocht Riosca Tuilte

Bealtaine 2018

Oileáin Árann- Treoirchreat Forbartha Pobail

Comhairle Chontae na Gaillimhe
Galway County Council

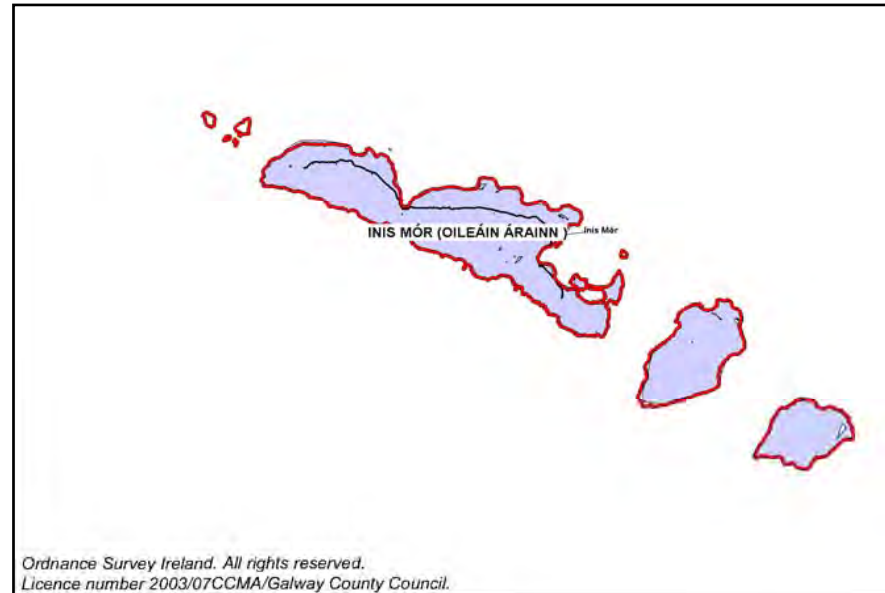
Ráiteas Físe don Treoirchreat Forbartha Pobail d'Oileáin Árann

Ag tacú le pobail bhríomhara oileánda a fhorbairt amach anseo, freastal ar riachtanais agus ar mhianta cónaitheoirí áitiúla agus, ag an am céanna, an oidhreacht shaibhir agus an tírdhreach uathúil nádúrtha a fhágann gur sócmhainní náisiúnta ar leith iad Oileáin Árann a chosaint agus a fheabhsú.

Is é is cuspóir don doiciméad seo ná an pobal áitiúil a chumhachtú maidir le múnú a dtimpeallachta ar mhodh ina gcloítear le prionsabail na forbartha inbhuanaithe agus, ag an am céanna, freastal ar riachtanais agus ar mhianta Oileáin Árann. Féachtar leis freisin spreagadh a thabhairt dóibh i leith bisiú agus rath a bheith acu i ndáil le pobail bhríomhara oileánda a chruthú. Tá dúshlán uathúla ann i dtaca le hOileáin Árann (Inis Mór, Inis Meáin agus Inis Oírr) a mhéid a bhaineann le húsáid na talún a phleanáil. Mar fhreagra air sin, tá Comhairle Chontae na Gaillimhe, agus iad ag obair i gcomhar le pobail na n-oileán, tar éis an Creat Forbartha Pobail seo a ullmhú mar chuid de Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe 2015-2021 agus de Phlean na Gaeltachta, ar pleananna iad sin lena rialaítear beartais pleanála áitiúla Oileáin Árann de réir an Achta um Pleanáil agus Forbairt 2000 (arna leasú). Tacaíonn Cuspóir IS3 de Phlean Forbartha an Chontae 2015-2022 le creat forbartha pobail a sholáthar chun soláthar forbartha inbhuanaithe a chur chun cinn do phobail na n-oileán.

Tá an treoirchreat creata á hullmhú mar fhreagra ar Chuspóir IS3 sa Phlean Forbartha Contae, 2015–2022. Is cáipéis chomhairleach í an Treoir Creata ina ndéantar cur síos níos mine ar an gcaoi a bhféadfaí an fhorbairt inbhuanaithe le haghaidh pobail oileáin a bhaint amach chun cloí le forálacha an Phlean Forbartha Contae. Tá sí ceaptha treoir a thabhairt don phobal agus d'fhorbróirí agus iad ag breithniú tograí forbartha amach anseo. Ní thugtar sainmhíniú sa Treoircreata ar rialacha agus nósanna imeachta a gcaithfear cloí leo; ina ionad sin tugtar treoir faoin gcaoi a bhféadfaí forálacha an Phlean Forbartha Contae a bhaint amach. Ceanglaítear ar fhorbairtí amach anseo ar Oileáin Árann cloí le forálacha reatha Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe, 2015–2021 (arna leasú), lena n-áirítear iad siúd a bhaineann le cosaint agus bainistíocht an chomhshaoil.

Is é atá in Oileáin Árann ná grúpa trí oileán aolchloiche atá suite i gCuan na Gaillimhe. Is é Inis Mór an t-oileán is mó de na 3 oileán, agus is é an ceann is faide siar é, is é Inis Meáin an t-oileán atá suite i lár báire agus is é Inis Oírr an tríú hoileán nach bhfuil suite ach 25 km amach ó chósta chontae an Chláir. Go formhór, tá geolaíocht na n-oileán comhdhéanta

d'aolchloch charstach agus síneadh réigiún carstach Bhoirne atá ann. Léibhinn charstacha is mó atá ann sa tírdhreach. Tá daoine ina gcónaí ar na hoileáin ó bhí an Chlochaois ann, agus tá na dúin agus na tuamaí meigiliteacha mar fhianaise air sin. Tar éis na mílte bliain tháinig Lonnaíochtaí Críostaíochta adhartha agus léinn chráifigh chun cinn i dtús na Meánaoise. Tá iarsmaí na haoise sin le feiceáil i bhfothrach eaglaisí, reiligí agus toibreacha beannaithe atá scaipthe ar fud na n-oileán, rud a chuireann le tírdhreach agus le hoidhreacht uathúil Oileáin Árann agus rud a tharraingíonn cuairteoirí ón margadh domhanda turasóireachta.

Mar thoradh ar an oidhreacht uathúil sin ina gcuimsítear geolaíocht, seandálaíocht, bithéagsúlacht agus córais talmhaíochta, gan trácht ar theanga agus ar bhéaloideas na n-oileán seo ar imeall iarthar na hEorpa, tá timpeallacht thearc shainiúil mhaireachtála ann a shaibhríonn an tír ar fad.

Tá os cionn 75% den achar talún ar gach ceann de na trí oileán ainmnithe ar Limistéir Speisialta Caomhantais, is é sin, áiteanna ina bhfuil srian ar fhorbairt - agus ardleibhéal

íogaireachta ann i dtaca leis an tírdhreach de ar fud na n-oileán, is é sin, leibhéil 4 agus 5. De réir Chaighdeán DM 39 de Phlean Forbartha an Chontae ceadaítear

an riachtanas tithíochta áitiúil in aicme thírdhreacha 5 a bhreithníú ar na hoileáin. Tá tuairim is 450 speiceas plandaí ann in Oileáin Árann, agus meascán speiceas plandaí agus cineálacha tearca Gnáthóg Eorpach ina measc, lena n-áirítear féarach ina bhfuil flúirse magairlí, móinéir fhéir ísealtalún, pábháil aolchloiche agus machairí.

Ní mór tacú leis na hOileáin trí phleanáil inbhuanaithe chun a chumasú dóibh daonra cónaitheach inmharthana a chothú ar gach ceann ar leith de na trí oileán, agus ní mór rochtain a bheith acu ar sheirbhísí agus ar thaitneamhachtaí na haimsire seo agus, ag an am céanna, ní mór uathúlacht an tírdhreacha ina gcónaíonn na daoine a chaomhnú.

Thar na blianta, tá meath tagtha ar dhaonra na nOileán, rud a tharla go formhór le linn na mblianta i lár an 20ú hAois. De réir Dhaonáireamh 2011, ba é a bhí i ndaonra na nOileán ná 1251 - sin méadú 26 dhuine nó méadú 2.1% i gcomparáid le Daonáireamh 2006; tá cónaí ar 845 dhuine díobh ar Inis Mór, tá cónaí ar 157 nduine díobh ar Inis Meáin agus tá cónaí ar 248 nduine díobh ar Inis Oírr. Léirigh sonraí dhaonáireamh 2016 a foilsíodh le déanaí gur tháinig laghdú 9.8% ar dhaonra Inis Mór, ach go raibh méadú 14.2% ann i gcás Inis Meáin agus go raibh méadú 11.3% ann i gcás Inis Oírr. Ach tharla laghdú foriomlán 1.9% ar an daonra nuair a chuirtear na trí oileán le chéile.

BLIAIN	FIGIÚIRÍ DAONÁIRIMH	ATHRÚ MAR CHÉATADÁN
1841	3,521	Bunlíne
1851	3,333	-5.33%
1936	2109	-36.72%
1991	1322	-37.31%
2011	1251	-5.3%
2016	1226	-1.9%

Foinse: Athrú Daonra 1841-2002 Gaillimh, An tionad Breathnaithe um Thaighde Uile-Éireann, Ollscoil na hÉireann, Má Nuad & An Phríomh-Oifig Staidrimh, Éire

Mar thoradh ar sheirbhísí iompair tá feabhas tagtha ar rochtain ar na hOileáin i gcás daoine áitiúla agus cuairteoirí araon, agus mar thoradh ar sheirbhísí na gcuideachtaí farantóireachta agus Aer Árann tá rochtain á cur ar fáil ar shaoráidí ar an tír mór, lena n-áirítear bealaí taistil náisiúnta agus idirnáisiúnta ach d'fhéadfadh na seirbhísí sin a bheith teoranta le linn tréimhsí drochaimsire.

Le blianta beaga anuas, d'imir an meath ar na slite beatha traidisiúnta, amhail iascaireacht agus talmhaíocht, agus an méadú ar an turasóireacht ar fud na bliana tionchar suntasach ar shaol phobail na n-oileán.

I gcomhairle leis na pobail ar gach ceann de na trí Oileán, ceapadh treoirlínte/aidhmeanna pleanála don chreat forbartha pobail d'fhonn cabhair a chur ar fáil i leith na forbartha amach anseo ar Oileáin Árann.

Próifíl aoise

Ní hionann próifíl aoise dhaonra Oileáin Árann agus an phróifíl atá ann ar fud Chontae na Gaillimhe agus ar fud an Stáit. Tá cion ard de dhaonra Oileáin Árann os cionn na haoise scoir, is é sin le rá, tuairim is 20% den daonra iomlán, i gcomparáid le 14.5% ar fud Chontae na Gaillimhe agus 13.3% ar fud an Stáit.

Níl ach 12% den daonra faoi bhun 15 bliana d'aois, i gcomparáid le 22.6% ar fud an Chontae agus 21.1% ar fud an Stáit. Léiríonn na staitisticí sin a foilsíodh le déanaí go bhfuil meath ag teacht ar dhaonra na n-oileán faoi láthair agus go bhfuil na daonraí áitiúla ag dul in aois, de chuid is mó, i gcomparáid leis an gcuid eile d'Éirinn.

Tá saintréithe uathúla ag baint leis an tírdhreach áitiúil agus is é an tírdhreach sin a rialaíonn saol na ndaoine ar na hoileáin agus cruthaíonn sé deiseanna agus dúshláin maidir le forbairt na nOileán amach anseo. Ní hiad slite beatha traidisiúnta na hiascaireachta agus na talmhaíochta na príomhfhoinsí ioncaim a thuilleadh do na geilleagair áitiúla ach is iad na slite beatha sin a chruthaigh an tírdhreach áitiúil rud atá le feiceáil i bpátrúin shainiúla na bpáirceanna agus sna ballaí cloiche, ar nithe iad sin atá ann mar thoradh ar chleachtais fheirmeoireachta na n-oileán leis na blianta fada. Is togra taispeána é togra AranLIFE a bheidh ar siúl ar na trí oileán thar an tréimhse 4 bliana 2014-2017. Tríd an togra sin, táthar ag iarraidh léiriú a thabhairt ar na cleachtais bhainistíochta tógála is fearr, i dtaca le hábhair áitiúla ar laithreáin ainmnithe Natura 2000 de.

Tarraingíonn na hoileáin na mílte cuairteoirí gach lá le linn an tséasúir is gnóthaí agus is turasóirí formhór na ndaoine sin agus iad ar cuairt lae amháin. Tá méadú tagtha ar tharraingt

na n-oileán mar gheall ar fhéilte áitiúla, amhail Féilte na bPátrún, Féile na gCloch, Cleasathon, Tumadóireacht Aille Red Bull, agus Geallta Bád. Cuireann easpa cóiríochta ar gach ceann de na hoileáin cosc ar a gcumas chun tairbhíú go cuí ó thionscal na turasóireachta.

D'ainneoin mheath an daonra ar bhonn leanúnach, ar tharla an cailleadh suntasach daonra is déanaí ina leith idir na blianta 1991 agus 2016, tá dóchas níos mó ann anois maidir le todhchaí na nOileán. De bharr gníomhartha dearfacha atá déanta ag pobail áitiúla, amhail bunú comharchumann ar gach ceann de na trí oileán, agus de bharr rannpháirtíocht Údarás na Gaeltachta, tá dóthain deiseanna ann i réimsí na turasóireachta, an chultúir agus na bhfontar tinteáin agus tá dóthain seirbhísí ann chun an daonra láithreach a chothú agus chun lonnaíocht bhuan a spreagadh ar na hoileáin.

Tá na trí oileán tar éis a bheith ag obair le chéile chun Plean Teanga a ullmhú, tá tairbhí á gcruthú do gach oileán mar thoradh ar comhoibriú níos mó idir na hoileáin agus, chomh maith leis sin, tabharfaidh caidreamh oibre níos dlúithe leis an Údarás Áitiúil cabhair maidir le forbairt chomhtháite Oileáin Árann amach anseo a éascú.

Tá formhór mór na dtithe cónaithe ceangailte le dabhach shéarachais agus tá áitribh thráchtála ceangailte le gléasraí dílseánacha cóireála séarachais a bhfuil an chuid is mó acu sin suite i gCill Rónáin. Tá scéim nua séarachais phoiblí á dearadh chun an t-eisilteach ón dá phríomh-shráidbhaile ar Inis Mór i.e. Cill Rónáin agus Cill Éinne a chóireáil.

Tá scéimeanna uisce poiblí ann chun fónamh d'Inis Mór agus d'Inis Oírr. Tá feabhsúcháin déanta ar an dá scéim sin le blianta beaga anuas agus tá sé beartaithe tuilleadh forbartha foinse uisce a dhéanamh ar Inis Oírr. Fónann grúpscéim uisce d'Inis Meáin, ar scéim í ina ndéantar díshalannú ar uisce sáile.

INIS MÓR

Is é Inis Mór an t-oileán is mó de chuid Oileáin Árann agus tá mais talún 31 km² ann. Is i bpríomhlonnaithe Chill Rónáin atá na príomhshaoráidí agus na príomhsheirbhísí go léir don oileán. Tá banc, sármhargaí, clinic leighis, bialanna, tithe aíochta, óstáin etc. ann ar an oileán. Tarraingíonn an t-oileán na mílte cuairteoirí gach lá le linn an tséasúir is gnóthaí agus, chomh maith leis an turasóireacht, bíonn geilleagar an oileáin ag brath ar thionscail tinteáin agus ar thionscail thraidisiúnta na talmhaíochta agus na hiascaireachta,

Tá na tithe suite go formhór feadh na mbóithre láithreacha ar an oileán agus tá 18.8% de na teaghaisí atá ann folamh. Tá oidhreacht shaibhir chultúir ag an oileán agus labhraíonn 81.3% den daonra Gaeilge fós. Tá flúirse láithreán réamh-Chríostaí agus Críostaí ag Inis Mór, lena n-áirítear Dún Aonghasa atá suite ar imeall aille atá 100m ar airde, na Seacht dTeampall agus Dún Eochla.

Nuair a bheifear ag smaoineamh ar fhorbairt inbhuanaithe phobail na n-oileán sa todhchaí a bhaint amach de réir fhorálacha Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe 2015-2021 (arna leasú), féadfaidh pobail agus forbróirí féidearthacht na nithe seo a leanas a fhiosrú:

Pobal, Oidhreacht & Cultúr

Ag cinntiú go ndéanfaidh forbairtí an Ghaeilge a chur chun cinn agus a chaomhnú mar theanga an phobail;

Ag cur forbairt inbhuanaithe na hoidhreachta agus na n-acmhainní agus na saoráidí cultúir chun cinn;

Ag cur oidhreacht agus cultúr Inis Mór chun cinn.

Tithíocht

Ag tacú le riachtanais tithíochta na nOileánach;

Ag tacú le cóiríocht a chur ar fáil do dhaoine a chónaíonn ar an oileán ar bhonn sealadach/ séasúrach agus tacaíocht i leith cóiríocht féinfhreastail a chur ar fáil don réimse turasóireachta, ach pleanáil agus forbairt chuí a dhéanamh sa cheantar;

Ag tacú le freastal a dhéanamh ar riachtanais tithíochta sóisialta ar an oileán;

Spreagadh i leith athfheistiú a dhéanamh ar fhoirgnimh oiriúnacha atá ann cheana féin ar an oileán.

Bóithre agus Iompar

Ag tacú le feabhas a chur ar an ngréasán bóithre

Ag cinntiú go bhfuil comharthaí bóthair nua de chineál agus de charachtar a oireann d'Oileáin Árann;

Ag tacú le plean bainistíochta inbhuanaithe bóithre agus iompair a fhorbairt.

Seirbhísí Bonneagair

Ag tacú le saoráidí cóireála uisce/dramhuisce a sholáthar;

Ag tacú le tograí maidir le forbairt a chuirfidh feabhas ar an soláthar uisce poiblí;

Ag tacú le leithris phoiblí a chur ar fáil i sráidbhaile Chill Rónáin.

Forbairt Turasóireachta & Eacnamaíochta

Spreagadh i leith forbairt saoráidí inbhuanaithe áineasa do thurasóirí;

Ag scrúdú na féidearthachtaí atá ann do thithe aonair agus, chomh maith leis sin, do ghrúpaí beaga tithe agus do bhonneagar cuí turasóireachta, mar thoradh ar theicneolaíochtaí fuinnimh in-athnuaite;

Ag tacú le tionscail atá bunaithe ar an muir;

Ag tacú le glasbhealaí a fhorbairt ar an oileán i suímh oiriúnacha.

An Oidhreacht Nádurtha agus Fhoirgnithe & Caomhnú

Ag caomhnú agus ag cosaint oidhreacht seandálaíochta an Oileáin;

Ag caomhnú agus ag cosaint flora agus fauna an Oileáin;

Spreagadh maidir le forbairt táirgeoirí bia ceardaithe agus maidir le tacaíocht ina leith;

Spreagadh maidir le hathfheistiú agus iarfheistiú a dhéanamh ar dhéanamhais a tógadh ar mhodh traidisiúnta trí úsáid a bhaint as bearta éifeachtúlachta fuinnimh;

Ag tacú le mórfhorbairt a dhéanamh ar ché Chill Rónáin agus leanúint de na forbairtí bliantúla ar na fánáin éagsúla

INIS MEÁIN

Is é Inis Meáin an dara hoileán is mó de chuid Oileáin Árann, tá achar 9km² ann, tá tuairim is 183 chónaitheoir ann, tógáil de chineál líneach atá i gceist leis na tithe feadh na bpríomhbhóithre ar an oileán. Tá a phátrún sainiúil traidisiúnta páirce ann san oileán fós, rud a thugann cuma uathúil dó. Tá tuairim is 135 theach ann ar an oileán agus tá 38 gcinn díobh sin folamh. I measc na dtaitneamhachtaí atá ann ar an oileán áirítear siopa áitiúil & oifig an phoist, rothair ar cíós, teach tábhairne, Eaglais Chaitliceach, bialanna, lena n-áirítear Inis Meáin Suites, a bhfuil gradaim bainte amach acu, tithe 'Leaba & Bricfeasta', bunscoil agus meánscoil, agus comharchumann. Tá siopa monarchan earraí cniotáilte agus siopa ceardaíochta ann freisin. Tá ardmheas ag an bpobal dlúth áitiúil ar an gcultúr agus ar an oidhreacht agus is cuid dhílis den phobal na nithe sin i gcónaí agus is cainteoirí Gaeilge iad 82% de na hOileánaigh. Tá dhá chaiseal an-tábhachtach ann ar an oileán. Tá Teach Synge ann, is é sin, teach athchóirithe inar fhan an scríbhneora John Millington Synge. Tá Dún Chonchúir ann a bhaineann leis a ré réamh-Chríostaí agus tá Dún Fearbhaí ann a bhaineann leis an 4ú hAois.

Nuair a bheifear ag smaoineamh ar fhorbairt inbhuanaithe phobail na n-oileán sa todhchaí a bhaint amach de réir fhorálacha Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe 2015-2021 (arna leasú), féadfaidh pobail agus forbróirí féidearthacht na nithe seo a leanas a fhiosrú:

Pobal, Oidhreacht & Cultúr

Ag tacú le saoráidí nua spóirt a chur ar fáil, lena n-áirítear áit súgartha;

Ag tacú le forbairtí úsáide measctha rud a thugann solúbthacht chun foirgnimh láithreacha a úsáid mar spásanna ilfheidhme;

Ag tacú le forbairtí a fhéachann le Turasóireacht Ghaeilge a fheabhsú ar a Oileán.

Tithíocht

Ag tacú le riachtanais tithíochta mhuintir an oileáin;

Spreagadh maidir le saoráidí teanga, cultúir agus turasóireachta a chur ar fáil, lena n-áirítear cóiríocht i suímh oiriúnacha;

Ag tacú le riachtanais tithíochta mhuintir an oileáin.

Bóithre agus Iompar

Ag tacú le feabhas a chur ar an ngréasán bóithre;

Ag tacú le plean bainistíochta inbhuanaithe bóithre agus iompair a fhorbairt.

Seirbhísí Bonneagair

Ag tacú le sreangacha lastuas a athshuíomh faoin talamh;

Ag tacú le leanúint den Chlár bliantúil Feabhsaithe Bóithre

Ag tacú le saoráid pháirceála a chur ar fáil ag an gCé;

Ag tacú le bearta sábháilteachta a chur ar fáil ag an gCé, lena n-áirítear cothabháil;

Ag tacú le saoráidí cóireála dramhuisce a sholáthar;

Ag tacú le tograí maidir le forbairt a chuirfidh feabhas ar an soláthar uisce poiblí.

Forbairt Turasóireachta & Eacnamaíochta

Ag cur tionscnaimh inbhuanaithe turasóireachta oidhreachta chun cinn;

Ag tacú le saoráidí a sholáthar, agus scéimeanna a fhorbairt, d'fhonn feabhas a chur ar na táirgí turasóireachta atá ar fáil ar Inis Meáin;

Ag tacú le forbairt maidir le ceardaíochtaí áitiúla, cniotáil, fíodóireacht, déanamh ciseán, tógáil ballaí cloiche etc

An Oidhreacht Nádúrtha agus Fhoirgnithe & Caomhnú

Ag tacú le cosaint a dhéanamh ar chreimeadh cósta i suímh leochaileacha, go háirithe, in aice leis an aerstráice áitiúil;

Spreagadh maidir le agus ag tacú le cleachtais thraidisiúnta tógála a úsáid;

Ag caomhnú agus ag cosaint oidhreacht seandálaíochta an Oileáin;

Spreagadh maidir le hathfheistiú agus iarfheistiú a dhéanamh ar dhéanmhais a tógadh ar mhodh traidisiúnta trí úsáid a bhaint as bearta éifeachtúlachta fuinnimh;

Ag caomhnú agus ag cosaint flora agus fauna an Oileáin;

Spreagadh maidir le forbairt táirgeoirí bia ceardaithe agus maidir le tacaíocht ina leithTacaíocht a thabhairt i leith saoráid pháirceála a chur ar fáil ag an gCé;

Tacaíocht a thabhairt i leith bearta sábháilteachta a chur ar fáil ag an gCé, lena n-áirítear cothabháil;

Tacaíocht a thabhairt i leith saoráidí cóireála dramhuisce a sholáthar;

Tacaíocht a thabhairt i leith tograí maidir le forbairt a chuirfidh feabhas ar an soláthar uisce poiblí.

INIS OÍRR

Is é Inis Oírr an t-oileán is lú de chuid Oileáin Árann, tá tuairim is 280 cónaitheoir ann, agus tá na tithe le fáil ina ngrúpaí ar an taobh ó thuaidh den oileán, áit a bhfuil foscadh ann. Tá cúig shráidbhaile ann. Baile Thiar, Baile an Lurgain, Baile an tSéipéil, Baile an Chaisleáin agus Baile an Fhormna. Tá tuairim is 186 theach ann ar an oileán agus tá 48 gcinn díobh sin folamh. I measc na dtaitneamhachtaí atá ann ar an oileán áirítear ionad ealaíon agus cultúir, siopa áitiúil, láthair champála, rothair ar cíos, clinic leighis, leabharlann, tithe tábhairne, Eaglais Chaitliceach, caiféanna agus bialanna, óstán, brú, tithe 'Leaba agus Bricfeasta', dhá scoil agus comharchumann. Tá ionad oidhreachta agus ceardaíochta ann freisin. Tá ardmheas ag an bpobal áitiúil ar an gcultúr agus ar an oidhreacht agus is cuid dhílis den phobal na nithe sin i gcónaí agus is cainteoirí Gaeilge iad 86% de na hOileánaigh.

Nuair a bheifear ag smaoinneamh ar fhorbairt inbhuanaithe phobail na n-oileán sa todhchaí a bhaint amach de réir fhorálacha Phlean Forbartha Chontae na Gaillimhe 2015-2021 (arna leasú), féadfaidh pobail agus forbróirí féidearthacht na nithe seo a leanas a fhiosrú:

Pobal, Oidhreacht & Cultúr

Ag tacú le forbairtí a spreagann leanúint de chleachtais thraidisiúnta feirmeoireachta ar an oileán;

Ag tacú le forbairtí a chumasaíonn caomhnú cleachtas tógála traidisiúnta agus féachaint lena chinntiú go dtugtar spreagadh maidir leis na cleachtais sin i suímh oiriúnacha agus go gcuirtear san áireamh i bhforbairtí nua iad;

Ag cinntiú nach mbíonn forbairt amach anseo ina cúis le meath na Gaeilge sa cheantar ach, ina ionad sin, ag cinntiú go gcuirtear an Ghaeilge chun cinn mar theanga an phobail.

Tithíocht

Ag tacú le riachtanais tithíochta mhuintir an oileáin;

Spreagadh maidir le húsáid éifeachtach talún tithíochta, lena n-áirítear láithreáin athfhorbraíochta;

Seirbhísí Bonneagair

Ag leanúint de thacaíocht a thabhairt i leith chlár feabhsaithe na cé, lena n-áirítear uasghrádú na cé atá ann faoi láthair;

Ag tacú le Seirbhís Dóiteáin Oileáin a chur ar fáil, lena n-áirítear plean mórreigeandála a fhorbairt;

Ag tacú le tograí maidir le forbairt a chuirfidh feabhas ar an soláthar uisce poiblí;

Ag tacú le réitigh chuí forbartha a chur ar fáil i ndáil le cóireáil dramhuisce ar an oileán;

Ag tacú le saoráidí rothaíochta a chur ar fáil i suímh oiriúnacha.

Forbairt Turasóireachta & Eacnamaíochta

Spreagadh maidir le forbairt agus bainistiú inbhuanaithe saoráidí turasóireachta agus turasóra ar an Oileán;

Ag tacú le forbairt íogair ina gcuimsítear cleachtais ghlasa agus ina n-íoslaghdaítear an tionchar carbóin agus ina gcuimsítear réitigh nuálacha forbartha;

Ag tacú le fánán a chur ar fáil i suíomh oiriúnach chun feabhas a chur ar na féidearthachtaí don tionscal iascaireachta, de chineál tráchtála agus turasóireachta, ar an oileán;

Ag tacú le forbairt inbhuanaithe trína bhfeabhsaítear cumas na nOileán chun freastal ar an margadh turasóireachta.

An Oidhreacht Nádúrtha agus Fhoirgnithe & Caomhnú

Ag caomhnú agus ag cosaint timpeallacht Nádúrtha agus Fhoirgnithe Inis Oírr;

Ag tacú le tionscadail fuinnimh in-athnuaite ina bhfuil scála oiriúnach agus lena bhféachtar leis an oileán a dhéanamh féinchothaitheach agus/nó lena chinntiú gur glan-onnmhaireoir leictreachais é an t-oileán;

Ag tacú le forbairtí trína gcinntítear caomhnú thránna na n-oileán, lena n-áirítear bainistíocht cósta, feabhsú cháilíocht an uisce agus bithéagsúlacht na timpeallachta muirí;

Tithíocht nua a bheith d'ardchaighdeán tógála i dtaca le héifeachtúlacht fuinnimh, agus úsáid á baint as acmhainní gaoithe agus gréine agus as inliú cuimsitheach.

Spreagadh maidir le hathfheistiú agus iarfheistiú a dhéanamh ar dhéanmhais a tógadh ar mhodh traidisiúnta trí úsáid a bhaint as bearta éifeachtúlachta fuinnimh;

Bóithre agus Iompar

Ag tacú le bainistíocht inbhuanaithe bóithre agus iompair a fhorbairt;

Ag tacú le fhorbairt agus fheabhsú ghréasán bóithre an oileáin agus, chomh maith leis sin, pleananna bainistíochta tráchta a fhorbairt, lena n-áirítear teorainneacha luais agus scéimeanna sábháilteachta bóthair.

Ag caomhnú agus ag cosaint oidhreacht seandálaíochta an Oileáin;

Ag caomhnú agus ag cosaint flora agus fauna an Oileáin;

Spreagadh maidir le forbairt táirgeoirí bia ceardaithe agus maidir le tacaíocht ina leith.